SAKARI SEVERI TUOMIOJA

Diplomatul finlandez Sakari Severi Tuomioja a fost desemnat de secretarul general al O.N.U. pentru a media în criza din Cipru. Deşi nu a fost niciodată membru al parlamentului, el a deţinut în perioada postbelică, aproape fără întrerupere, funcţii guvernamentale în ţara sa şi a fost şeful unora dintre principalele misiuni diplomatice ale Finlandei în străinătate.

El este considerat totodată ca unul din principalii economişti şi experţi financiari din ţara sa.

Tuomioja s-a născut în 1911 şi după studii în ştiinţe economice şi economie politică la Universitatea din Helsinki a devenit stenograf parlamentar. El a fost înainte de cel de al doilea război mondial conducătorul departamentului bugetar al Finlandei, iar apoi secretar de stat al Ministerului de Finanţe, timp de patru ani, după care, între 1944 şi 1945 a fost titular al acestui departament. În 1950 a deţinut funcţia de ministru al comerţului şi industriei, iar ulterior, a preluat portofoliul afacerilor externe (1950—1951). Experienţa din această perioadă l-a determinat, cîţiva ani mai tîrziu, în 1953—1954 să accepte funcţia de conducător al unui cabinet „neparlamentar". Începînd din 1945 el a deţinut timp de aproape 10 ani şi funcţia de guvernator general al Băncii Finlandei. Simultan, o perioadă mai restrînsă, a fost guvernator al Băncii Internaţionale pentru Reconstrucţie şi Dezvoltare, iar în 1957 a fost secretar executiv al Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa.

Tuomioja nu a activat niciodată în cadrul unui partid politic, deşi în cercurile politice finlandeze el este considerat un simpatizant al partidului liberal (partid care nu deţine decît 13 dintre cele 200 mandate ale parlamentului). De fapt Tuomioja aparţine unui grup mai puţin orientat spre activitate politică, denumit „Liga oamenilor luminaţi", care nu este reprezentant în parlament decît printr-un singur deputat.

Activitatea sa diplomatică şi de conducător al unor departamente ministeriale importante l-a făcut îndeajuns de cunoscut în Finlanda — şi de altfel în întreaga lume nordică — pentru a-l determina la un moment dat, în 1956, să candideze la preşedinţia republicii. La aceste alegeri a fost desemnat, după cum se ştie, ca preşedinte al republicii, Urho Kekkonen, însă despre Tuomioja, care s-a situat pe locul al treilea, s-a mai vorbit insistent, cu prilejul următoarelor alegeri prezidenţiale, ca despre un candidat posibil.

De fapt, între timp Tuomioja părăsise într-un fel activitatea politică, mărginindu-se la unele funcţii diplomatice mai obişnuite, cum ar fi funcţia de ambasador la Londra, iar apoi, după ce a refuzat să se mai prezinte la alegerile prezidenţiale din 1962, funcţia de ambasador la Stockholm. Prestigiul său de diplomat şi personalitatea sa politică influentă au determinat în mai multe rînduri alegerea sa în unele funcţii ale O.N.U. : secretar executiv al Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa — şi misiunile, încredinţate de fostul secretar general al O.N.U. Hammarskjoeld — de mediator în Laos, în 1959 şi 1960.

Această bogată activitate diplomatică nu l-a împiedicat din cînd în cînd pe Tuomioja să accepte posturi relativ mai modeste dar, după părerea cercurilor diplomatice finlandeze, de egală importanţă, cum a fost de pildă funcţia de consilier la Ministerul de Externe în anii 1960—1961. „Timp de aproape un an, scria ziarul american New York Times într-un portret al acestei personalităţi diplomatice, el a lucrat într-un birou mic, părînd că are prea puţin de făcut. Vizitatorii constatau că este la fel de surîzător ca oricînd — el se bucură de altfel de reputaţia de a fi «finlandezul cel mai surîzător» — şi că a rămas un interlocutor la fel de plăcut. Întrebat ce l-a determinat să părăsească politica, el se mulţumea să răspundă că preferă să se şi odihnească şi se bucură că are timp suficient pentru unele din trecerile sale de timp favorite, printre care lectura şi spectacolele de teatru".

De altfel relaţiile sale cu cultura teatrală a ţării sale sînt cu atît mai strînse cu cît mama soţiei sale este una dintre cele mai cunoscute autoare dramatice finlandeze — H. Wuolijoki, apreciată de critica ţării sale ca o scriitoare de prestigiu.

Tuomioja nu a părăsit totuşi activitatea diplomatică, deoarece postul pe care îl abandonează temporar pentru a prelua funcţia încredinţată de O.N.U. este cea de reprezentant diplomatic al ţării sale în Suedia.

M. I.

PRESA ACUM 50 DE ANI

Un pacifist englez, Max Waechter, publică într-un ziar londonez un articol în care demonstrează că „în timp ce lipsesc mijloacele pentru ajutorarea sărăcimii şi alinarea suferinţelor, pentru sporirea salariilor, îmbunătăţirea locuinţelor poporului, clădirea spitalelor necesare, a şcolilor, azilelor etc. se cheltuiesc miliarde în fiecare an pentru armată şi flotă". Autorul a calculat că „menţinerea sub arme a 5 000 000 de oameni costă Europa 12,5 miliarde lire sterline. Nu va trece mult şi popoarele se vor afla „într-un război în comparaţie cu care războiul balcanic a fost un simplu joc de copii sau se vor revolta în desperarea lor şi vor răsturna guvernele..."

La Constantinopol se află că în oraşul Bitlis a avut loc o răscoală a 4 000 de kurzi. După înăbuşirea răscoalei, conducătorul kurd Molla Selim s-a refugiat la o ambasadă străină din Turcia. La Bitlis a fost proclamată starea de asediu.

La o staţiune radio din Arhanghelsk s-au înregistrat pentru prima dată bucăţi muzicale şi discuţii într-o limbă străină, care erau transmise de la staţiunea de telefonie fără fir de lîngă Berlin. În acest fel s-a stabilit un record, recepţionîndu-se o emisiune la aproape 2 000 km.

Ziarul „Tribuna" din Roma scrie că trupele italiene nu vor părăsi insulele din Mediterana revendicate de Turcia atîta timp cît Turcia nu va consimţi să acorde concesiuni Italiei în ţinuturile asiatice aflate sub controlul otoman.

La Paris au loc convorbiri diplomatice franco-engleze care urmăresc să realizeze o apropiere între puterile Triplei Înţelegeri.

ACREDITAREA

Încă de la apariţia lor, statele au simţit nevoia de a colabora. Iniţial, datorită relaţiilor internaţionale destul de restrînse, această colaborare se rezuma la trimiterea sporadică a unor ambasadori cu misiuni limitate (ei erau, de obicei, însărcinaţi cu negocierea unor alianţe, declararea războiului, încheierea păcii etc.) Pe măsură ce relaţiile dintre state au devenit mai complexe, a apărut şi necesitatea numirii unor reprezentanţi diplomatici permanenţi în statele străine. În limbaj diplomatic această operaţie se numeşte **acreditare**.

Tehnica acreditării este, în esenţă, următoarea :

OBŢINEREA AGREMENTULUI

Există o practică unanim recunoscută că înainte de numirea unui şef de misiune (ambasador extraordinar şi plenipotenţiar sau trimis extraordinar şi ministru plenipotenţiar) într-o ţară străină, guvernul care acreditează trebuie să ceară consimţămîntul (agrementul) statului acreditar. Această cerere are un caracter confidenţial. De regulă, cererea de agrement se adresează ţării acreditare prin şeful de misiune rechemat din post cu ocazia vizitei pe care o face la Ministerul de Externe pentru a-şi anunţa încetarea misiunii sale, sau prin însărcinatul cu afaceri ad-interim care-i ţine locul. Această cerere poate fi făcută fie verbal, fie în scris, în conformitate cu uzanţele fiecărei ţări. Ea trebuie să fie însoţită de o listă cuprinzînd scurte date biografice ale şefului de misiune — curriculum vitae — (anul naşterii, studii, profesiunea, titluri ştiinţifice, funcţiile şi rangurile avute, decoraţii, stare civilă etc.). Practica diplomatică cunoaşte şi o altă cale pe care se cere agrementul : ministrul de externe al statului acreditant, un adjunct al său sau un director din Ministerul Afacerilor Externe invită în audienţă pe şeful misiunii diplomatice al ţării acreditare şi i se transmite verbal această cerere însoţită de un aide-memoire sau o notă verbală cuprinzînd scurte date biografice ale celui desemnat în vederea numirii. O dată cu primirea agrementului, viitorul şef de misiune devine persona grata (persoană dorită).

Art. 6 din Convenţia de la Viena din 1961 prevede că mai multe state pot acredita una şi aceeaşi persoană în calitate de şef de misiune în acelaşi stat, dacă statul acreditar nu se opune. Există şi situaţia în care un stat acreditează acelaşi şef de misiune în mai multe ţări. Spre exemplu R. P. Romînă a acreditat pe ambasadorul său în India şi în ţările învecinate acesteia, Birmania, Ceylon, Afganistan, pe cel din R.A.U. şi în Sudan, Etiopia şi Yemen. De asemenea ambasadorul Japoniei în U.R.S.S. este în acelaşi timp şi ministru în R. P. Romînă şi R. P. Bulgaria.

După primirea agrementului urmează îndeplinirea celorlalte formalităţi oficiale pentru acreditarea şefului de misiune. Documentul prin care se aduce oficial la cunoştinţa şefului statului străin acreditarea unui şef de misiune poartă numele de **„Scrisori de acreditare"**. Originalul scrisorilor de acreditare se întocmeşte în limba ţării acreditante, iar copia în limba internaţională uzitată în ţara acreditară.

PREZENTAREA SCRISORILOR DE ACREDITARE

După sosirea în ţara de reşedinţă, diplomatul respectiv face o vizită oficială la direcţia Protocolului din Ministerul de Externe, unde este informat despre ceremonialul prezentării scrisorilor de acreditare şi altor îndatoriri protocolare. El cere să i se fixeze o vizită la ministrul de externe în vederea predării copiilor scrisorilor sale de acreditare.

În Republica Populară Romînă şeful misiunii diplomatice străine prezintă scrisorile de acreditare preşedintelui Consiliului de Stat.

Noul şef de misiune devine, conform Convenţiei de la Viena din 1961, o persoană oficială în statul acreditar, fie din momentul prezentării scrisorilor de acreditare, fie din cel al depunerii copiilor acestora la Ministerul Afacerilor Externe.

I. CLOŞCA

Breviar

24 MARTIE

Ambasadorul extraordinar și plenipotențiar al Republicii Populare Romîne în Indonezia, Vasile Gîndilă, a prezentat scrisorile de acreditare președintelui Republicii Indonezia, dr. Sukarno.

25 MARTIE

S-a semnat la Paris protocolul comercial privind schimburile de mărfuri între R. P. Română și Franța pe anul 1964.

26 MARTIE

Tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej, prim-secretar al Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Romîn, a avut convorbiri cu tovarășul I. K. Jegalin, ambasador extraordinar și plenipotențiar al U.R.S.S. la București. În aceeași zi, tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej a avut convorbiri cu tovarășul Vang Tun, însărcinat cu afaceri ad-interim al R. P. Chineze la București.

Vicepreședintele Consiliului de Miniștri al R. P. Romîne, Gheorghe Gaston Marin, a primit pe domnii W. Glass și J. Damm, reprezentanți ai firmei „General Electric Co", din S.U.A.

27 MARTIE

În timpul vizitei în Japonia, delegația Marii Adunări Naționale a R. P. Romîne, condusă de acad. Ștefan S. Nicolau, a fost primită de împăratul Hirohito, precum și de către primul ministru Haiato Ikeda, de ministrul afacerilor externe Masayoshi Ohira, de președintele Camerei Reprezentanților Naka Funada, de președintele Camerei consilierilor, Yuzo Shigemune.

28 MARTIE

N. S. Hrușciov a primit la Kremlin pe ambasadorul R. P Romîne, Nicolae Guină, la cererea sa și a avut cu el o convorbire care s-a desfășurat într-o atmosferă caldă, prietenească.

A avut loc la București prima sesiune a Comisiei mixte de colaborare economică romîno-iugoslavă. La sfîrșitul lucrărilor s-a încheiat un Protocol care a fost semnat din partea română de Alexandru Bîrlădeanu, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al R. P. Romîne, iar din partea iugoslavă de Miloș Minici, vicepreședinte al Vecei Executive Federative a R. S. F. Iugoslavia.

Președintele Consiliului de Stat al R. P. Romîne, Gheorghe Gheorghiu-Dej, a primit pe Miloș Minici, conducătorul delegației iugoslave.

29 MARTIE

În urma înțelegerii intervenite între guvernul R. P. Romîne și guvernul Republicii Argentina, reprezentanțele diplomatice de la București și Buenos Aires au fost ridicate la rangul de ambasade.

31 MARTIE

La lucrările simpozionului internațional privind relațiile între state în condițiile actuale, la care participă oameni de știință iugoslavi și invitați dintr-o serie de țări, din R. P. Română la parte prof. univ. Mihail Ghelmegeanu.

Acad. prof. Gheorghe Oprescu, directorul Institutului de istoria artei al Academiei R. P. Romîne, căruia i s-a decernat anul trecut premiul „Marmottan" a fost ales membru corespondent al Academiei de Arte Frumoase din cadrul Institutului Franței.

POȘTA REDACȚIEI

Toți cititorii care ne-au răspuns la întrebarea referitoare la „cele 7 minuni ale vremii noastre" s-au gîndit în primul rînd la descoperirea energiei atomice, pătrunderea în spațiul cosmic, televiziune, masele plastice. Unii au considerat potrivit să includă printre „minunile" epocii noastre unele realizări remarcabile în domeniul construcțiilor. Au fost menționate orașul Brasilia, turnul de televiziune de la Leningrad înalt de 508 metri, clădirea Empire State Building din New York. Alte idei interesante : „Experiențele efectuate de savantul italian D. Petrucci privind dezvoltarea embrionului uman în condiții de laborator ; descoperirea efectului Cerenkov în domeniul radiotranslocației" (H. Lazarovici — Arad). „Descoperirea antibioticelor și mașinile electronice" (Dragoș Heisu — Bacău). „Teoria relativității" (Gh. Zărnescu — București). „Transplantarea cu succes a unor țesuturi eterogene la om" (Ioana Fr. Mahala — Suncuiuș, raionul Alejd). Din scrisoarea ultimului cititor citat reținem și sugestiile sale despre „Cele 7 minuni ale anului 2001" : Călătoriile interplanetare, vindecarea cancerului în orice stadiu și în orice formă, folosirea energiei solare pe scară mare, fertilizarea regiunilor aride ale globului, tunelul pe sub Marea Mînecii, lichidarea totală a analfabetismului.

V-aș ruga să publicați o biografie a luptătorului latino-american Simon Bolivar. N-am reușit să aflu cărei țări a aparținut, cînd a trăit și care au fost țelurile luptei lui. Sînt pusă în încurcătură și de faptul că am aflat din revista LUMEA nr. 12 din 1964 că există o statuie a lui Simon Bolivar la Ciudad de Mexico iar din alte ziare mai vechi am aflat că acest luptător este prețuit și în Cuba și în Columbia și în Venezuela și probabil și în alte țări latino-americane. Tocmai de aceea aș dori să aflu cu ajutorul dv. ce legătură are Simon Bolivar cu toate aceste țări și care este însemnătatea vieții și activității lui pentru America Latină.

ELISABETA ALVĂDANEI
colectivistă
com. Gugești — raionul Focșani

Simon Bolivar supranumit „liberatorul" sau „Washingtonul Americii de Sud" s-a născut la Caracas, în Venezuela în anul 1783. Călătorind în tinerețe prin Europa a avut prilejul să cunoască și să-și însușească principiile revoluției franceze. La întoarcerea în patrie a eliberat toți sclavii negri care îi aparțineau. Începînd din 1812, întreaga sa viață și activitate au fost consacrate alungării opresorilor spanioli. După lupte îndelungate, în anul 1819 reușește să elibereze complet două provincii spaniole pe care le reunește într-o republică numită Columbia. Chemat în ajutor de populația răsculată din Peru el îi alungă pe spanioli și de pe acest teritoriu. El hotărăște să transforme o parte a acestei țări într-o țară nouă, numită Bolivia după numele eliberatorului ei. Simon Bolivar a murit la 17 decembrie 1830.

DAN BORZAȘI-Bîrlad. Întreaga familie a Annei Frank, cu excepția tatălui ei, a murit, înainte de sfîrșitul războiului, în lagărele de exterminare naziste.

EMIL RĂDULESCU-Pitești. La marile conferințe internaționale traducerea discursurilor și a intervențiilor delegaților se face simultan cu rostirea lor, de către interpreți foarte calificați, care ascultă la cască discursurile și le traduc direct în fața unui microfon. Participanții la conferință pot asculta la rîndul lor, prin cască, discursul tradus într-una din limbile de lucru ale conferinței. De obicei aceste limbi sînt engleza, rusa, franceza.

IOAN KRIZSANITS-Sînicolaul Mare. Lista țărilor cu care Republica Populară Română întreține relații diplomatice la rangul de ambasadă sau de legație a fost publicată în nr. 1/1964 al revistei noastre.

În prezent nu au loc tratative între India și Pakistan în problema Kașmirului.

ȘTEFAN MIHUȚ După cum ați observat probabil, în afară de rubrica „Fișier" am introdus, alături de „Poșta redacției", o mică rubrică de întrebări și răspunsuri care satisface, credem, — cel puțin parțial — cererea dv.

L. M.-Cluj. Atunci cînd între două state există relații diplomatice normale nu se pune problema reînnoirii recunoașterii reciproce ori de cîte ori guvernul uneia dintre țări se schimbă în conformitate cu prevederile constituției lui. (De pildă după alegeri.) Atunci însă cînd un guvern este răsturnat și înlocuit în condiții care echivalează cu o schimbare de regim, celelalte state pot recunoaște sau nu noul regim, pot stabili sau nu relații diplomatice cu el.

Prof. SIMION BĂRBULESCU din Bușteni, ne-a trimis un articol consacrat relațiilor lui Mihail Eminescu cu agenția diplomatică română din Berlin. Datele folosite de d-sa coincid cu cele cuprinse în lucrarea acad. G. Călinescu, „Viața lui Mihai Eminescu". Reținem din articol :

O întîmplare facilitează întrarea poetului în diplomație și apropierea sa de problemele politicii externe a țării, pe care — în decursul activității sale de ziarist, le va urmări cu pasiune.

Pe vremea cînd Eminescu se afla la Berlin, Theodor Rosetti îndeplinea funcția de agent diplomatic. Întîlnindu-l pe Eminescu și aflînd de greutățile materiale care-l frămîntau pe poet, Rosetti îi oferă funcția de secretar privat (cea de secretar oficial era ocupată de către I. Al. Samurcaș) pentru „a-i da ocazia să aibă un mic salar". Poetul primește bucuros oferta și dă dovadă de foarte multă conștiinciozitate în îndeplinirea sarcinilor ce-i reveneau, fapt pentru care Rosetti îi sporește salariul la 10 napoleoni pe lună. Eminescu îl aprecia pe Rosetti și ținea mult la buna lui opinie, după cum singur mărturisește într-o scrisoare către tatăl său. Rosetti îl menaja pe poet și-i lăsa destul timp să frecventeze cercurile literare și să-și pregătească studiile.

La plecarea lui Rosetti de la Berlin, Eminescu rămîne mai departe în postul de secretar privat, de data aceasta pe lîngă N. Kretzulescu pentru că își dă seama că era „de neapărată trebuință aici", după cum scrie tatălui său.

La primirea unei burse din țară, Eminescu pleacă pentru totdeauna din Berlin. Dintr-o scrisoare adresată lui I. Al. Samurcaș cu care se împrietenise, aflăm că în drum spre patrie s-a oprit timp de cinci zile la Koenigsberg unde a discutat cu directorul arhivei „despre existența documentelor regatului Poloniei și ale țărilor învecinate", fără să aibă însă posibilitatea de a cerceta „cu ochii proprii" documentele originale, fiindcă nu avea învoirea scrisă a guvernului central. La Cracovia, unde de asemenea poposește, află că „documentele archivului de acolo au început a se publica", iar la Lemberg vizitează biserica Movilestilor care „se numește pînă azi biserica romînească". Ce-l determina pe Eminescu să dea asemenea detalii secretarului agenției noastre diplomatice din Berlin ? Desigur că aceasta era în legătură cu preocuparea agenției de a strînge documente referitoare la istoria poporului nostru. S-ar putea să i se fi propus această sarcină lui Eminescu, ceea ce ar explica scuzele lui în sensul că pentru o asemenea treabă îi lipsea încrederea în sine „nefiind specialist în descifrarea documentelor și avînd în această privință mai multă rutină și bun simț, decît înțelegerea tuturor greutăților și criteriilor de care chiar scriitori însemnați sînt învinși".

Cu această scrisoare în care — în final — se arată gata, de va mai fi nevoie, să-și pună din nou serviciile la dispoziția agenției și a excelenței sale (Kretzulescu). Eminescu încheie definitiv capitolul scurtei sale activități diplomatice de la Berlin.

C. M.-Năsăud. La rubrica „Fișier" din nr. 1/1963 s-a definit noțiunea de filibuster. Vom reveni cu un istoric al acestei practici.

ELENA LEHAN-Iași. Există două accepțiuni ale noțiunii „țările celei de a treia lumi". Ea este folosită uneori pentru a desemna țările neutre din punct de vedere politic iar alteori pentru a indica țările în curs de dezvoltare.

Am primit de asemenea propuneri interesante de la P. Cristea-com. Vulturu, raionul Focșani; Ioan Anuța-Iași ; Liviu Curios-Arad ; Gh. Tăbăran-București ; Mihail Seciureanu-București ; Bujor Ivănescu-Cîmpina.

Întrebări și răspunsuri

Recenta vizită a președintelui de Gaulle în Mexic reamintește faptul că această țară a fost o dată condusă de un împărat sprijinit de Franța. Cine a fost acest împărat și cînd a domnit el ?

Este vorba de Maximilian, fratele împăratului Franz Josef al Austriei. El s-a suit pe tronul țării în 1864 și a fost detronat și executat de forțele republicane sub conducerea lui Juarez, în 1867.

Recent, S.U.A. au acordat două împrumuturi Turciei pentru îndeplinirea unor proiecte militare în cadrul CENTO. Care sînt membrii acestei organizații ?

Membrii CENTO sînt : Anglia, Turcia, Iranul și Pakistanul. Irakul s-a retras din această organizație în martie 1959. S.U.A. nu este membră a CENTO, dar face parte din trei comitete ale acestei organizații.

lumea

Săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Populară Română

Redactor șef GEORGE IVAȘCU

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1, Tel. 17.60.10

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

O producţie
a studioului
„Lenfilm"

Scenariul: F. Knorre
Regia : N. Erşov
Imaginea: O. Kuhovarenko
Muzica : V. Basner
Cu: E. Matveev, V. Artmane, A. Papanov, V. Ratomski

RUDE DE SÎNGE

2 lei

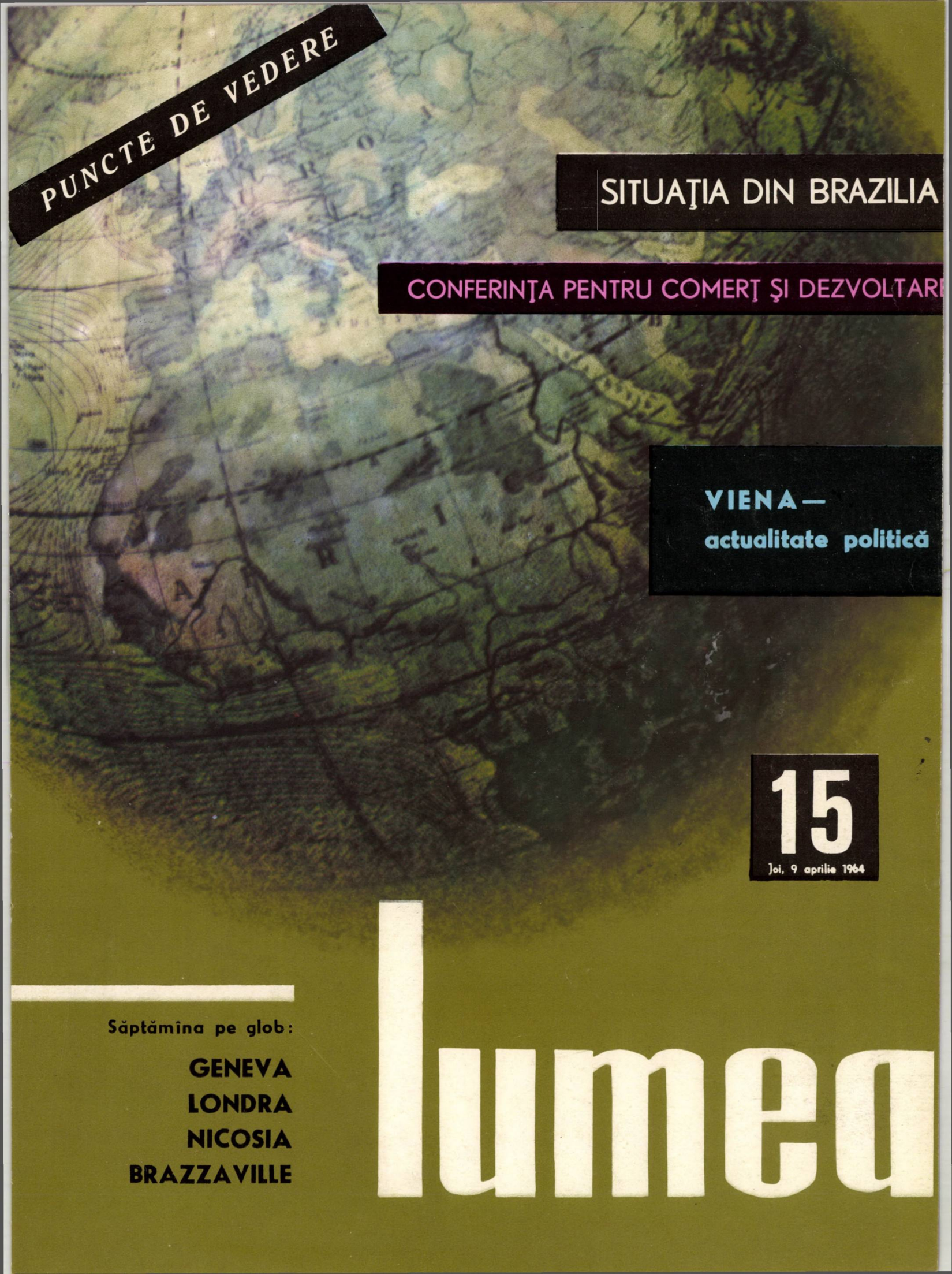

PUNCTE DE VEDERE

SITUAŢIA DIN BRAZILIA

CONFERINŢA PENTRU COMERŢ ŞI DEZVOLTARE

VIENA —
actualitate politică

15
Joi, 9 aprilie 1964

Săptămîna pe glob:

GENEVA
LONDRA
NICOSIA
BRAZZAVILLE

lumea

După călătoria statuii Venus din Milo spre Tokio, celebra „Pieta" opera lui Michelangelo pleacă de la Vatican la expoziția de la New York, ambalată într-un bloc de material plastic special.

Cutremurul de pământ din Alaska a provocat distrugeri mari la Anchorage, unde s-a scufundat o parte din strada principală a orașului.

Anul II
nr. 15 (24)

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ
EDITAT DE UNIUNEA ZIARIȘTILOR
DIN REPUBLICA POPULARĂ ROMÎNĂ

lumea

joi
9 aprilie
1964

sumar

Săptămîna pe glob

p. 2 **Vizita vicecancelarului Austriei, dr. Bruno Pittermann**
2 GENEVA — La încheierea dezbaterilor generale
4 — La conferința dezarmării și în afara ei...
6 VIENA — Programul guvernamental
7 BUDAPESTA — Vizita lui N. S. Hrușciov
7 WASHINGTON — Preocupări politice actuale
9 NICOSIA — După hotărîrea guvernului cipriot
10 LONDRA — Libertatea mărilor
11 BRAZZAVILLE — Noi tendințe politice

Articole

p. 12 Evenimentele din Brazilia, de **Eugeniu Obrea**
16 Călătorie în Japonia, de **Geo Bogza**
19 N.A.T.O. — după 15 ani, de **Silviu Brucan**
22 Controverse în politica salariilor, de **Eugen Pop**

Convorbire

cu prof. Giuseppe Petronio

Note

p. 8 Regele Saud — sechestrat
20 Onorabila nouă meserie a gangsterilor
21 Hidrocentrala maremotrică Rance
21 Turnul Eiffel are 75 de ani

Puncte de vedere din presa mondială

p. 24—30 : Le Monde ; Clarin ; The Scotsman ; Die Tat ; Pravda ; Handelsblatt ; New York Times ; The Economist ; l'Express

Profil, Fișier

p. 31 Abdel Moneim El Kaissuny
31 A.S.C.O.F.A.M.

Poșta redacției

Un bilanț

ar fi prematur. Dar coordonatele Conferinței O.N.U. pentru Comerț și Dezvoltare au fost trasate. În corespondența noastră din Geneva (pag. 2) sînt trecute în revistă pozițiile de principiu expuse de diverse delegații în dezbaterea generală.

Într-o declarație făcută revistei noastre, șeful delegației R. P. Romîne, Gogu Rădulescu, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, apreciază atmosfera în care se desfășoară lucrările Conferinței (pag. 3).

Apropiere între popoare

interes reciproc, coexistență pașnică sînt noțiuni ilustrate semnificativ cu prilejul vizitei făcute în Japonia de o delegație a Marii Adunări Naționale a R. P. Romîne. O confirmă scriitorul Geo Bogza în reportajul publicat la pag. 16.

Brazilia

a intrat brusc în actualitatea internațională. Evenimentele recente, care au dus la schimbarea violentă a regimului, nu sînt, totuși, decît cea mai recentă manifestare a unor vechi și profunde conflicte de interese. În articolul consacrat acestei probleme, (pag. 12), sînt expuse cauzele mai apropiate și mai îndepărtate ale răsturnării de săptămîna trecută. Ea a suscitat, după cum era și de așteptat, comentarii vii în întreaga lume. Reproducem dintre ele punctul de vedere al directorului ziarului *Le Monde*, Beuve-Méry (care semnează cu pseudonimul Sirius), și punctul de vedere al ziarului argentinian *Clarin* (pag. 24).

Premisele

pe care a fost construit N.A.T.O. au fost tot mai puternic dezmințite de viață. Iată de ce aniversarea sa a prilejuit în Occident ample discuții despre situația acestei organizații. Silviu Brucan analizează modul în care schimbările intervenite în raportul de forțe pe plan mondial s-au repercutat asupra Alianței atlantice (pag. 19).

Declarația-program

a noului guvern reafirmă adeziunea Austriei la principiile neutralității. Corespondența noastră din Viena recapitulează împrejurările care au dus la desemnarea noului cancelar și la formarea actualului guvern și prezintă principalele prevederi ale Declarației-program guvernamentale.

Președintele Consiliului de Stat al R. P. Romîne, Gheorghe Gheorghiu-Dej, și vicecancelarul Austriei, dr. Bruno Pittermann

VIZITA VICECANCELARULUI AUSTRIEI DR. BRUNO PITTERMANN

În ziua de 6 aprilie a sosit la București vicecancelarul Austriei, dr Bruno Pittermann, care, la invitația guvernului Republicii Populare Romîne, face o vizită în țara noastră.

Marți la amiază, președintele Consiliului de Stat, Gheorghe Gheorghiu-Dej, și președintele Consiliului de Miniștri, Ion Gheorghe Maurer, au primit pe înaltul oaspete la Palatul R. P. Romîne.

Au participat Gheorghe Gaston Marin, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, Grigore Geamănu, secretarul Consiliului de Stat, Corneliu Mănescu, ministrul afacerilor externe, Pompiliu Macovei, adjunct al ministrului afacerilor externe, și Mircea Ocheană, ambasadorul R. P. Romîne la Viena.

Au luat parte dr. Paul Wetzler, ambasadorul Austriei la București, precum și dr. Robert Fischer, consilierul vicecancelarului Austriei.

Întrevederea s-a desfășurat într-o atmosferă cordială.

În aceeași zi, președintele Consiliului de Miniștri, Ion Gheorghe Maurer, a oferit un dejun în cinstea vicecancelarului Austriei.

Au luat parte Gheorghe Gheorghiu-Dej, președintele Consiliului de Stat, Gheorghe Apostol, prim-vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, Gheorghe Gaston Marin și Constantin Tuzu, vicepreședinți ai Consiliului de Miniștri, Grigore Geamănu, secretarul Consiliului de Stat, Corneliu Mănescu, ministrul afacerilor externe, Mircea Ocheană, ambasadorul R. P. Romîne la Viena, membri ai guvernului, ai conducerii unor ministere și alte persoane oficiale.

Au participat dr. Paul Wetzler, ambasadorul Austriei la București, consilierii și conducătorii de întreprinderi industriale din Austria care îl însoțesc pe oaspete precum și membri ai ambasadei Austriei.

În timpul dejunului, care a decurs într-o atmosferă călduroasă, au rostit toasturi președintele Consiliului de Miniștri al R. P. Romîne și vicecancelarul Austriei.

În cursul aceleiași zile, la Consiliul de Miniștri al R. P. Romîne au început convorbirile romîno-austriece.

GENEVA

La încheierea dezbaterilor generale

Conferința O. N. U. pentru Comerț și Dezvoltare se apropie de încheierea dezbaterilor sale generale. De pe acum se desprind cîteva concluzii asupra perspectivelor pe care le au în față lucrările Conferinței în cea de a doua etapă a sa, cînd principalele discuții vor avea loc în comisiile speciale.

O trăsătură dominantă a dezbaterilor este spiritul constructiv, optimismul în posibilitatea găsirii unor soluții concrete.

Intrată în cea de a treia săptămînă a lucrărilor sale, Conferința a înregistrat luările de poziții ale reprezentanților tuturor grupurilor de țări prezente la Conferință.

Din rîndul punctelor de vedere occidentale se relevă cîteva mai reprezentative.

Reprezentantul Belgiei, care a fost printre primii vorbitori ai Conferinței, după ce a recunoscut situația dificilă a țărilor în curs de dezvoltare, s-a pronunțat pentru stabilizarea prețurilor la produsele exportate de aceste țări. El a propus ca o măsură concretă în acest scop înființarea unui organism internațional de asigurare și creditare, în vederea susținerii exporturilor țărilor în curs de dezvoltare. Și reprezentantul francez a propus un plan de măsuri (sub denumirea Baumgartner — Pisani) menit să ducă la o „organizare a pieței mondiale".

Planul francez prevede încheierea unor noi acorduri internaționale pentru produsele tropicale și unele materii prime, preconizînd extinderea acordurilor regionale ce decurg din Tratatul și regulamentele Pieței comune. În esență, planul francez prevede nu înlesnirea pătrunderii mărfurilor din țările în curs de dezvoltare în cele dezvoltate, ci un sistem de preferințe regionale închise.

Atît planul francez, cît și cel belgian au ridicat numeroase obiecții în rîndul partenerilor lor din Piața comună și din G.A.T.T., fiind apreciate de către aceștia ca favorizînd mai degrabă respectivele state și mai puțin ansamblul lumii occidentale.

Așteptată cu mult interes a fost intervenția reprezentantului S.U.A.

El a declarat că țările în curs de dezvoltare trebuie să înceapă prin a se ajuta ele însele. Printre măsurile de sprijinire a acestor țări, delegatul american s-a referit la reducerea taxelor vamale și înlăturarea altor obstacole din calea importurilor din țările în curs de dezvoltare, cu condiția ca acestea să aplice, în mod reciproc, aceleași măsuri.

După expresia ministrului belgian participant la conferință, cuvîntarea a produs „decepție pentru lipsa de propuneri concrete în declarațiile domnului George Ball". În rîndul delegaților țărilor în

curs de dezvoltare, această intervenție a stîrnit numeroase ecouri nefavorabile, deoarece ea se impotrivește regimului preferențial propus de către respectivele state. Promovînd lichidarea oricăror măsuri de apărare a industriei țărilor în curs de dezvoltare, propunerea delegatului american a fost apreciată ca fiind contrară intereselor tinerelor state. Tot astfel, apărarea intereselor capitalului particular exportat în țările în curs de dezvoltare a provocat reacții negative în rîndurile celei mai mari părți din reprezentanții acestor țări.

Printre intervențiile occidentale considerate ca aducînd unele contribuții concrete la problemele în dezbatere, a fost aceea a reprezentantului Marii Britanii. Prezentate în zece puncte, propunerile britanice merg pe linia lărgirii schimburilor comerciale ale țărilor în curs de dezvoltare. Au fost apreciate de către aceste state propunerile privind lichidarea barierelor artificiale puse în calea exporturilor țărilor în curs de dezvoltare, acordul Angliei în legătură cu sistemul preferențial și cu formarea unui fond monetar internațional. Totodată însă delegatul englez a preconizat fixarea unor prețuri-plafon la materiile prime și menținerea unora din limitările existente în comerțul Est-Vest. Caracterizînd conținutul cuvîntării, un comentator al agenției *France Presse* scria: „observatorii de la Conferința O.N.U. pentru comerț și dezvoltare au subliniat că planul prezentat de șeful delegației britanice cuprinde propuneri greu de împăcat între ele".

Delegați ai țărilor socialiste au făcut în intervențiile lor propuneri apreciate ca fiind constructive de către numeroși delegați. Astfel, considerentele reprezentanților U.R.S.S., Cehoslovaciei și Poloniei în privința elaborării unei declarații mondiale despre principiile cooperării economice internaționale au fost primite cu interes de către cea mai mare parte a delegațiilor. Propunerile privind regimul preferențial, dreptul tuturor țărilor la dezvoltare economică, stabilizarea prețurilor, cuprinse în cuvîntările reprezentanților țărilor socialiste au fost considerate ca puncte de vedere menite să ducă înainte lucrările Conferinței.

Pe această linie se înscrie și cuvîntarea reprezentantului țării noastre, Gogu Rădulescu, șeful delegației Romîniei la Conferință. Urmărită cu mult interes, cuvîntarea a prilejuit aprecieri favorabile în rîndurile delegaților și ziariștilor prezenți în sală. Făcîndu-se ecoul acestor impresii, agenția *France Presse* relata: „mulți observatori au relevat caracterul pozitiv al intervenției delegatului romîn". Au suscitat un interes deosebit propunerile privitoare la livrările de utilaje industriale pe credit, crearea unui fond de dezvoltare industrială sub egida O.N.U., principiile acordurilor pe termen lung. Relevînd însemnătatea propunerilor, ziarul elvețian *Gazette de Lausanne* scria: „pentru țările în curs de dezvoltare, această formă de finanțare prezintă mari avantaje: accelerarea industrializării, o mai ușoară punere în valoare a resurselor țării, și, ceea ce este foarte important, asigurarea de debușeuri stabile pentru producția lor".

Un impunător număr de vorbitori au prezentat punctul de vedere al țărilor în curs de dezvoltare. Astfel, numai în timpul lucrărilor celei de a doua săptămîni, au luat cuvîntul aproape 50 de reprezentanți ai acestor țări, care au reușit să atenueze încercările de a aborda în mod simplist problemele ce urmează să fie rezolvate și de a considera în mod arbitrar că lumea este împărțită în două mari grupuri distincte: pe de o parte — țări bogate, iar pe de altă parte — țări sărace. De asemenea, împărțirea în grupe A, B, C sau D (după criterii geografice sau de orînduire socială) — s-a dovedit neviabilă. Criteriul realist de apreciere — în vederea discutării diferitelor probleme de pe ordinea de zi — poate fi doar unul științific și anume acela privind nivelul lor de dezvoltare, indiferent de orînduirea socială sau sistemul comercial în care se încadrează țările, deoarece o asemenea grupare corespunde mai bine preocupărilor Conferinței.

Reprezentanții țărilor în curs de dezvoltare nu numai că și-au susținut ferm punctul de vedere dar, după ample discuții, se pare că au trecut la o regrupare a eforturilor, mai puțin pe baza criteriilor geografice și mai mult după nivelul real al dezvoltării lor economice actuale.

Acest stadiu este foarte diferit. Unele țări cunosc o relativă dezvoltare, începînd să producă articole manufacturiere pentru export; în altele domină sectorul agrar sau al materiilor prime pentru export.

În plus, există anumite relații comerciale preferențiale în cadrul Commonwealthului, al Uniunii afro-malgașe, al asociației la Piața comună, precum și în cadrul „zonei liberului schimb" din America Latină. Toate acestea explică parțial, cel puțin, de ce este dificil de adus la un numitor comun experiențe diferite ca și puncte de vedere formate în perioade mai mult sau mai puțin îndelungate, dar clar conturate. Elementul comun rămîne însă indiscutabil același: o economie slabă, aflată în cleștele unor greutăți din ce în ce mai mari. De aici, trăsătura unitară în tratarea de fond a problemelor comerțului mondial și dezvoltării.

După cum a reieșit mai puternic în evidență săptămîna trecută, există cîteva direcții în care se preconizează măsuri.

În primul rînd necesitatea *îmbunătățirii raportului de schimb* în favoarea țărilor în curs de dezvoltare. Pentru a sublinia acest lucru, un delegat latino-american arăta că pentru a importa unul și același produs industrial în anul 1962, față de 1955, Ghana trebuie să exporte cu 133 la sută mai multă cacao; Brazilia cu 101 la sută mai multă cafea; R.A.U. cu 61 la sută mai mult bumbac; Ceylon cu 55 la sută mai mult ceai etc.

Acest lucru este cu atît mai grav cu cît, în exportul respectivelor țări, produsele citate reprezintă în cele mai multe cazuri 60—70 procente din totalul valorii mărfurilor exportate.

Astfel, analizînd dificultățile lor, numeroase țări în curs de dezvoltare au ajuns la concluzia că scăderea prețurilor la produsele primare pe care le exportă, paralel cu creșterea prețurilor la produsele industriale pe care le importă, este o realitate cu grave consecințe pentru ele. Din faptul că exportul produselor de bază reprezintă cea mai mare parte în exporturile țărilor slab dezvol-

Tovarășul GOGU RĂDULESCU, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, șeful delegației R.P.R. la Conferința O.N.U. pentru Comerț și Dezvoltare, a făcut următoarea declarație revistei noastre:

„Dezbaterile generale de pînă acum au dat prilejul prezentării unor propuneri și avansări de idei care vor fi studiate și dezbătute amănunțit în cadrul celor cinci mari comisii ale Conferinței. Atmosfera de lucru, de confruntare a punctelor de vedere, caracterizează etapa actuală a lucrărilor. Discuțiile din comisii vor oferi, fără îndoială, prilejul unor concretizări și aprofundări strict necesare. Acele propuneri, care au fost sugerate, ar putea căpăta o formă mai precisă, ajutînd astfel la întreprinderea unor acțiuni pozitive.

Republica Populară Romînă înțelege să sprijine preocupările țărilor în curs de dezvoltare de a-și înfăptui dezvoltarea economică în propriul lor interes, cu atît mai mult cu cît noi înșine depunem eforturi susținute în vederea industrializării și dezvoltării întregii economii naționale. Delegația romînă ține seamă în primul rînd de măsura în care propunerile supuse examinării contribuie efectiv la expansiunea comerțului mondial, la promovarea unor relații economice juste, stabile și echitabile între toate statele, la lichidarea oricăror discriminări în relațiile comerciale internaționale.

Săptămîna care a trecut, cînd a fost prezentată poziția Republicii Populare Romîne în cadrul dezbaterilor generale, a prilejuit afirmarea punctului nostru de vedere, principial, constructiv și realist, potrivit principiilor care stau la baza relațiilor noastre economice cu toate țările, elaborate de către conducerea statului nostru.

Numeroși delegați, precum și presa străină, au ținut să sublinieze contribuția însemnată pe care o aduce țara noastră la reușita lucrărilor Conferinței. De altfel, în ședința sa de vineri, biroul Conferinței a hotărît ca propunerile delegației romîne să fie incluse pe ordinea de zi corespunzătoare a celor cinci mari comisii.

Acționînd neîncetat pentru promovarea unor relații economice normale între toate statele lumii, relații bazate pe principiul respectării stricte a suveranității naționale, independenței economice, egalității în drepturi și neamestecului în treburile interne, delegația romînă își va consacra în continuare întreaga sa activitate și-și va da contribuția la lucrările Forumului mondial al comerțului de la Geneva."

■ **Cred că lucrările noastre ar fi înlesnite dacă studiile și materialele statistice pregătite de secretariatul general al conferinței pentru discutarea diferitelor probleme de pe ordinea de zi ar grupa țările în primul rînd în lumina unor criterii științifice și unice privind nivelul lor de dezvoltare economică, indiferent de orînduirea socială sau sistemul comercial respectiv, deoarece o asemenea grupare ar corespunde mai exact preocupărilor prezentei conferințe.**

■ **Delegația romînă acordă o importanță deosebită îmbunătățirii finanțării internaționale a comerțului și dezvoltării și va examina cu atenție propunerile făcute în acest sens.**

Delegația romînă sprijină ideea creării unui fond de dezvoltare industrială sub egida O.N.U. Una din sursele de alimentare a acestui fond, care, după părerea noastră, ar fi de natură să contribuie la constituirea lui cît mai grabnică, ar fi alocarea de pe acum a unui anumit procent din bugetele militare actuale. Cheltuielile pentru înarmare se ridică în prezent la circa 120 miliarde dolari anual. Există un consens unanim că aceste cheltuieli reprezintă o uriașă irosire de resurse materiale, în timp ce în mari regiuni ale lumii sute de milioane de oameni suferă consecințele subdezvoltării.

Dacă acest fond este pus sub egida și administrarea O.N.U., se creează condițiile necesare pentru ca el să fie utilizat fără nici un fel de discriminări în favoarea țărilor în curs de dezvoltare, ținîndu-se seama de nevoile cele mai presante legate de industrializarea țărilor celor mai mult rămase în urmă.

Credem că trebuie avute în vedere și interesele țărilor care ar contribui în primul rînd la crearea unui asemenea fond. În acest sens s-ar putea studia posibilitatea ca o parte a mijloacelor pe care le afectează o țară pentru fondul menționat să fie utilizată de O.N.U. tot în țara respectivă, în vederea producerii utilajului industrial și altor produse de care au nevoie țările în curs de dezvoltare.

■ **Ținînd seama de faptul că țările în curs de dezvoltare nu dispun de mijloace de plată suficiente în raport cu marile lor nevoi de echipament industrial, fără de care nu-și pot înfăptui industrializarea și valorificarea resurselor de care dispun — delegația Romîniei a supus atenției conferinței problema livrărilor de echipament industrial pe credit, rambursabil prin cote părți din producția obținută.**

■ **O problemă majoră care preocupă conferința noastră, privește modalitățile de sporire a comerțului exterior al țărilor în curs de dezvoltare. Există în această privință propuneri numeroase și interesante. Pentru completarea lor, guvernul romîn a insistat încă din perioada pregătirii conferinței asupra importanței pe care o prezintă acordurile comerciale pe termen lung.**

Privim de asemenea favorabil participarea noastră la unele acorduri internaționale pe produse.

■ **Guvernul Romîniei a ridicat încă din anul 1957, în fața Adunării Generale a O.N.U., problema elaborării unei declarații de principii privind cooperarea economică internațională. Astăzi sîntem în stadiul în care se recunoaște unanim utilitatea unei asemenea declarații de principii.**

În scopul de a accelera activitatea în această direcție, delegația R. P. Romîne a luat, la ultima sesiune a Adunării Generale, inițiativa unei rezoluții, la care s-au asociat, în calitate de coautori, o serie de alte țări și care a fost adoptată în unanimitate de Adunarea Generală.

Delegația romînă își exprimă satisfacția că ordinea noastră de zi include o prevedere specială care permite îndeplinirea de către ea a acestui mandat primit din partea Adunării Generale a O.N.U.

Din cuvîntarea conducătorului delegației R.P.R. la Conferința O.N.U. pentru Comerț și Dezvoltare.

tate, rezultă că încasările provenite din aceste vînzări pe piața mondială joacă un rol decisiv în dezvoltarea lor economică.

Un alt aspect strîns legat de primul este *lărgirea debușeelor pentru articole manufacturate și semifinite pe care le produc țările în curs de dezvoltare*. Aici problema se pune îndeosebi sub aspectul înlăturării limitărilor cantitative (contingentările) și a taxelor vamale prohibitive pe care le aplică țările occidentale industrializate. „Această tendință, care constituie unul din aspectele permanente ale sistemului actual al comerțului internațional și ale diviziunii muncii pe scară mondială — a declarat ministrul economiei Iranului, Alikhani, — necesită măsuri cu efecte imediate, precum și pe termen lung". Totodată, după cum a declarat reprezentantul Libanului, Fouad Ammon: „Se cuvine să notăm că două probleme — protecționismul și preferințele — au găsit soluții destul de satisfăcătoare în relațiile noastre cu țările socialiste, grație acordurilor comerciale pe bază de clearing, asigurînd echilibrul volumului tranzacțiunilor".

În al doilea rînd este vorba de acordarea de sprijin din partea țărilor industrializate prin *dezvoltarea multilaterală a comerțului internațional* ca și prin acordarea de împrumuturi în condiții neoneroase, cu respectarea suveranității naționale a țărilor beneficiare. Manubhai Shah, șeful delegației Indiei, a declarat: „Dintre toate procedeele de asistență, extinderea comerțului mondial în favoarea țărilor în curs de dezvoltare reprezintă metoda cea mai ușoară și cea mai bună..." Și de ce? Pentru că, după cum spunea ministrul comerțului și transporturilor al Republicii Mali, Hamacire N'Douré: „Noi vedem foarte adesea cum societățile străine profită de împrumuturile acordate statului Mali pentru a efectua operațiuni rentabile și transferă apoi cea mai mare parte a beneficiilor realizate fără a participa la dezvoltarea economică. Este sigur că totalitatea celei de-a treia lumi dorește ca să intervină reforme fundamentale în domeniul acordării de împrumuturi. Cei care acordă împrumuturi nu pot rămîne mult timp insensibili la o anumită logică. Cum se poate pretinde că sînt ajutate realmente țările noastre să iasă din subdezvoltare, dacă pe de o parte se impun dobînzi în condiții în care respectarea lor ar deveni atît de dificilă încît ar anula efectul economic imediat pe care ele îl așteaptă, sau le obligă chiar să recurgă la noi împrumuturi?"

Problema majoră a țărilor în curs de dezvoltare rămîne, deci, aceea a dezvoltării comerțului lor cu toate statele lumii, pe baze sănătoase. Vorbind în alți termeni, delegatul iranian spunea: „cererea țărilor în curs de dezvoltare de a se spori comerțul internațional nu trebuie în nici un caz interpretată ca solicitînd un gest de caritate din partea țărilor dezvoltate, și nici ca expresia unei concepțiuni enunțate exclusiv în propriul lor interes".

În ceea ce privește asistența tehnică acordată, ministrul afacerilor externe și al comerțului al Zanzibarului, Abdulrahman Mohammed Babu a sprijinit o metodă care găsește din ce în ce mai mult sprijin: rambursarea datoriilor contractate să se facă în natură. „În loc să fim doboriți de povara plătirii în devize a asistenței tehnice acordate, rambursarea în produse poate constitui pentru noi un ajutor substanțial".

În al treilea rînd, se preconizează *industrializarea* și, prin aceasta, diversificarea economiei. „Noi ne îndreptăm în mod firesc, dacă dorim să supraviețuim și să ne dezvoltăm — a declarat ministrul togolez al comerțului, industriei și turismului, Jean Abgemegnan — spre angajarea hotărîtă pe calea industrializării, singurul mijloc de a obține maximul în potențialul nostru economic. Deteriorarea raportului de schimb, sursă esențială a răului de care suferim, este urmarea creșterii constante a prețurilor la bunurile industriale în detrimentul materiilor prime. Aceste constatări ne impun să valorificăm produsele noastre prin industrializare". Aceleași păreri le-au exprimat numeroși alți delegați din țări în curs de dezvoltare de pe diferite continente.

La capătul dezbaterilor din cea de a doua săptămînă a Conferinței începe să se impună concluzia că relațiile comerciale internaționale trebuie să fie astfel stabilite încît să dea țărilor în curs de dezvoltare posibilitatea să-și făurească un nivel de viață omenesc, să înlăture foametea și mizeria, bolile și ignoranța.

Conferința Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare a trezit în rîndurile popoarelor acestor țări speranța că în sfîrșit stadiul declarațiilor de intenții va fi depășit și că se vor degaja elementele unei noi politici de colaborare internațională, în interesul tuturor.

N. PUICEA

Geneva, 6 aprilie

La conferința dezarmării și în afara ei...

Poate dintr-o coincidență, nu lipsită de semnificație, în același Palat al Națiunilor din Geneva, doar la cîteva sute de pași distanță, își desfășoară lucrările simultan două dintre cele mai importante conferințe internaționale: dezvoltarea și dezarmarea sau... dezarmarea și dezvoltarea. Sînt două sarcini urgente pe care viața le pune în fața omenirii, iar faptul că cele două conferințe se țin în același loc este mai mult decît simbolic. Ele se condiționează una pe cealaltă și par să indice drumul pe care omul va trebui să pășească: dezarmare și dezvoltare, pace și bunăstare. De aceea, nu este surprinzător că delegații la cele două conferințe, atunci cînd se întîlnesc pe coridoarele palatului, se chestionează reciproc: „Cum merg lucrurile la voi?"; „Dar la voi?"

Nimic nu ar fi mai îmbucurător decît dacă răspunsurile ar fi de ambele părți încurajatoare.

Pentru moment, delegații la conferința de dezarmare reproșează în glumă cole-

gilor lor de la Conferința pentru comerț și dezvoltare: „Ne-ați îndepărtat complet din presă". În treacăt fie zis, așa și este. În cazul cel mai bun, *La Suisse* sau *Gazette de Lausanne* vor publica o scurtă știre în care vor face cîteva speculații în legătură cu eventuala întrerupere a lucrărilor acestei sesiuni a conferinței către sfîrșitul lunii aprilie. „Dezarmatorii" nu par să fie însă descurajați de această... lipsă de publicitate. Ei își continuă activitatea, explorînd fără încetare posibilitățile de a se ajunge la vreun acord.

În cursul săptămînii trecute au apărut cîteva elemente care au reținut atenția delegaților. Astfel, s-a înregistrat un nou pas din partea delegației sovietice în întîmpinarea unor obiecțiuni ridicate de delegațiile occidentale în legătură cu propunerea de distrugere a bombardierelor. Se știe că, inițial, Uniunea Sovietică a propus, ca o măsură colaterală, distrugerea aviației de bombardament a tuturor țărilor. Reacția occidentală a fost, după cum precizează *New York Times*, că „această propunere este nerealistă deoarece țările terțe, a căror apărare depinde încă de bombardiere și nu de rachete, nu o vor accepta". Iată însă că, acum, reprezentantul sovietic S. Țarapkin introduce un amendament care răspunde tocmai acestei obiecțiuni: Uniunea Sovietică nu ar avea nimic împotrivă dacă, pentru început, s-ar distruge numai aviația de bombardament a marilor puteri, deci a acelora a căror apărare nu depinde numai de bombardiere.

Pînă acum delegațiile occidentale nu au reacționat în vreun fel la această nouă idee, dar la conferința de dezarmare uneori și tăcerea este simptomatică. Adevărul este că nu „problema țărilor terțe" îngrijorează delegațiile occidentale, ci faptul că propunerea sovietică preconizează distrugerea tuturor bombardierelor, fără excepție. Or, tocmai aici este punctul dureros pentru Occident. După cum rezultă din contrapropunerea delegației americane, așa-zisa distrugere a bombardierelor ar trebui să se limiteze numai la un număr de avioane de tip „B-47" și a unui tip sovietic corespunzător. „Este adevărat — recunoaște *New York Times* — că „B-47" este demodat și urmează a fi înlăturat pentru a face loc unor noi avioane și rachete". Dar, dacă așa stau lucrurile, se pune în mod natural întrebarea de ce mai este nevoie de binecuvîntarea conferinței de dezarmare pentru o măsură care se aplică în orice caz?

Pe de altă parte, atrage atenția o declarație recentă a fostului subsecretar al apărării al S.U.A., Roswell Gilpatric, în care acesta arăta că pînă în 1970 s-ar putea renunța la absolut toate bombardierele, fără nici o consecință pentru potențialul militar american. Atunci de ce numai „B-47"? Aceeași întrebare au pus-o și unele delegații neangajate, membre ale Comitetului celor 18, care și-au manifestat dorința de a vedea „arse pe rug" cît mai multe tipuri de bombardiere. După cum sesizează *Gazette de Lausanne* „nu există contradicții fundamentale între propunerea sovietică și cea americană. Statele Unite, în fapt, nu se opun categoric distrugerii tuturor bombardierelor, ele doresc pur și simplu ca acest proces să fie ceva mai lent decît l-ar dori sovieticii". (Părerea d-lui Gilpatric confirma acest lucru). Să fie oare numai problema ritmului de distrugere a bombardierelor motivul pentru care delegația americană ezită încă să accepte propunerea sovietică? Delegații la conferință nu exclud perspectiva unor schimburi interesante de vederi în legătură cu distrugerea bombardierelor.

Un alt element semnificativ a intervenit în discuțiile privind reducerea efectivelor forțelor armate ale statelor (ca măsură colaterală, înainte de începerea procesului de dezarmare). Delegația sovietică a sugerat ca și în acest domeniu să se aplice cunoscuta politică a „exemplului reciproc", care a dat deja unele roade în privința reducerii cheltuielilor militare. Reducerea efectivelor forțelor armate este un domeniu unde, într-adevăr, exemplul reciproc ar putea acționa din plin. S-ar putea obține pe această cale unele rezultate apreciabile, care, la rîndul lor, ar avea urmări pozitive asupra altor măsuri colaterale. Delegațiile occidentale sînt așteptate să-și spună cuvîntul și asupra acestei idei. Cu toate că interzicerea experiențelor subterane cu arma nucleară nu a venit în discuție săptămîna trecută (de altfel, ea nu s-a discutat niciodată profund la această sesiune), în cercurile conferinței s-a remarcat apariția unor noi date care aruncă o lumină suplimentară asupra poziției occidentale în această problemă. Este vorba despre raportul tehnic prezentat recent societății seismologice americane de către dr. Charles Bates, care coordonează așa-zisul „proiect Vela" (studierea tehnicii de identificare a experiențelor subterane).

După cum relatează *New York Times*, în raportul dr-lui Bates se arată că, încă de acum doi ani, stațiile seismice din centrul Statelor Unite au detectat „cu o claritate de necrezut" experiențe nucleare subterane care au avut loc la o depărtare de 6 000 mile (aproximativ 9 600 km). Ziarul precizează că acest fapt nu a fost dat în vileag pînă acum deoarece „exploziile au avut loc chiar în toiul negocierilor de încetare a experiențelor cu arma nucleară, cînd Statele Unite susțineau că pentru verificarea experiențelor subterane este nevoie să se instaleze stații de detectare pe teritoriul Uniunii Sovietice". „Intensitatea semnalelor seismice în diferite regiuni — continuă *New York Times* — răstoarnă teoria pe care experții seismologi americani au expus-o din 1958 încoace..."

Iată deci cîteva recunoașteri care răstoarnă nu numai teoria seismologilor americani, dar și pe cea a delegațiilor occidentale la conferința de dezarmare. Țările socialiste au arătat încă de mult, și au dovedit-o cu referiri exacte, că singura piedică în calea unui acord de interzicere a experiențelor subterane este de natură politică și constă în faptul că țările occidentale nu doresc să semneze un astfel de acord în prezent. Cît privește necesitatea instalării unor stații de verificare la fața locului, de care Occidentul condiționează și acum un acord, raportul dr-lui Bates vine să confirme încă o dată toată netemeinicia acestei cereri. În lumina acestui raport, pare cu atît mai neconvingătoare declarația reprezentantului Italiei, F. Caval-

REFLECTOR

Newsweek anunță că, în Kansas, politicieni democrați intenționează să înceapă o campanie pentru desemnarea lui Franklin Delano Roosevelt-junior drept candidat la vicepreședinție. F.D. Roosevelt-jr. a fost numit de președintele Johnson ministru adjunct al comerțului.

■

S-a anunțat oficial că secretarul general al N.A.T.O., Dirk Stikker, va demisiona în vara acestui an. Pe lista succesorilor posibili (indicați la „Reflector" în numărul 4/1964) s-au adăugat doi foști miniștri de externe: Halvard Lange (Norvegia) și Gaetano Martino (Italia).

■

Cosmonautul american John Glenn a declarat că, din motive de sănătate, este nevoit să renunțe de a mai candida în alegerile din statul Ohio pentru Senat.

■

Marea Ducesă Charlotte a Luxemburgului a anunțat că va abdica, în cursul lunii noiembrie, în favoarea fiului său, prințul Jean. Dealtfel, prințul fusese numit încă din 1961 locotenent al Marelui Ducat Luxemburg. Alegerea datei abdicării a fost dictată de considerente politice: ea trebuia să urmeze alegerilor care vor avea loc în vara acestui an.

Într-un interviu acordat cotidianului american Christian Science Monitor, împăratul Haile Selassie al Etiopiei a declarat că, în ciuda unor dificultăți momentane sau chiar de durată, el „crede cu sinceritate în triumful unității în Africa".

■

În cursul lunii mai vor avea loc alegeri prezidențiale în Panama. Principalii candidați sînt Marco Robles (desemnat de actualul președinte Chiari) și Arnulfo Arias.

■

Săptămîna viitoare ministrul britanic pentru problemele Commonwealthului, Duncan Sandys va sosi în Canada într-o vizită oficială.

■

La 3 aprilie, François Duvalier și-a asumat titlul de „președinte pe viață" al Republicii Haiti.

■

Charles O'Brien, unul din colaboratorii apropiați ai lui James Hoffa, liderul sindicatului teamsterilor, va apare în fața unui tribunal sub învinuirea de a fi încercat să corupă pe unul din juriații procesului încheiat la 4 martie, la Chattanooga. La procesul din Chattanooga, Hoffa fusese condamnat tot pentru încercarea de corupere a unui juriu.

letti, care, la una din ședințele de săptămîna trecută, a reluat cunoscuta teză occidentală după care un acord în problema încetării experiențelor subterane nu ar fi posibil fără control la fața locului.

La conferință a continuat de asemenea schimbul de vederi în legătură cu reducerea bugetelor militare, nediseminarea armelor nucleare și „propunerea Gromîko".

V. BARBU

Geneva, 7 aprilie

VIENA

Programul guvernamental

Austria are un nou cancelar, un nou guvern și un nou program guvernamental. Joia trecută, membrii echipei ministeriale condusă de cancelarul Gorbach s-au întrunit pentru ultima oară. Puțin mai tîrziu, noul cabinet, avîndu-l în frunte pe Josef Klaus, a depus jurămîntul în fața președintelui Adolf Schärf. Schimbarea nu a afectat coaliția dintre populiști și socialiști care guvernează țara din anul 1945.

Demonstrație populară la Seul, reprimată brutal de poliție

În intervalul de o lună și jumătate de la anunțarea demisiei cancelarului federal, dr. Gorbach, și pînă la depunerea jurămîntului de către membrii actualului cabinet, s-au făcut tot felul de pronosticuri cu privire la evoluția crizei politice. Partidul socialist a respins de la început afirmația că ar fi vorba de o „criză de guvern" deoarece, în realitate, nu activitatea guvernului provocase criza, ci disensiunile existente de mai multă vreme în sînul partidului populist. Aceste disensiuni s-au manifestat încă în toamna anului trecut, cînd congresul Partidului populist austriac nu l-a mai ales pe Gorbach în funcția de președinte. Conducătorii partidului reproșau mereu principalului lor reprezentant în guvern că nu susține cu destulă fermitate interesele populiștilor în fața partenerilor socialiști din coaliția guvernamentală. Aceasta a făcut ca, după încheierea congresului, relațiile dintre echipa guvernamentală a partidului populist și conducătorii acestui partid să se încordeze. După numeroase discuții, funcția de cancelar federal i-a fost încredințată lui Klaus, care fusese ales, mai înainte, și președintele partidului.

El a acceptat condițiile socialiștilor care au consimțit la formarea noului guvern numai după realizarea unei soluții de compromis în problema înapoierii în țară a lui Otto de Habsburg. După cum se știe, punctul nevralgic al tratativelor dintre populiști și socialiști l-a constituit poziția celor două partide ale coaliției față de „cazul Habsburg". Socialiștii, care se pronunță cu fermitate împotriva înapoierii în țară a pretendentului la tronul Austriei, au cerut partenerilor lor de tratative o declarație precisă cu privire la poziția lor în această problemă. Secretarul general al partidului populist, dr. Withalm, a plecat în Germania occidentală de unde s-a înapoiat cu o scrisoare a lui Otto de Habsburg prin care acesta se declara de acord să nu se folosească de „dreptul său" pînă în toamna anului 1966, adică pînă la sfîrșitul actualei legislaturi. Constituie oare aceasta o soluție a „problemei Habsburg" ? În cercurile observatorilor se consideră că deocamdată se poate spune doar că s-a realizat un compromis acceptabil pentru formarea noului guvern. „Această foarte explozivă bombă politică — a declarat în parlament dr. Van Tongel, deputat din partea partidului liber austriac — nu a fost făcută inofensivă, ci a fost numai retrasă din linia principală de luptă".

Dr. Klaus s-a prezentat președintelui Republicii cu noul său cabinet în care miniștrii socialiști au rămas la vechile posturi. În schimb, dintre miniștrii populiști, doar unul, ministrul comerțului, și-a păstrat vechiul portofoliu iar ministrul apărării a preluat portofoliul agriculturii. Toți ceilalți miniștri populiști sînt noi în guvern și, potrivit aprecierilor presei, sînt mult mai apropiați de Klaus decît predecesorii lor.

„Dr. Klaus — scrie ziarul elvețian *Neue Zürcher Zeitung* — își preia înalta funcție în împrejurări grele. Formînd obiectul unei duble opoziții, ca adversar al formelor de pînă acum ale colaborării cu socialiștii și ca forță care a provocat demisia predecesorului său, el întîmpină nu numai opoziția partenerului de coaliție, dar are greutăți și în propria sa tabără. Klaus trebuie înainte de toate să țină seama de generația politică care a crescut sub Raab, și nu s-a încumetat niciodată să contrazică cuvîntul puternic al bătrînului cancelar, și nu este dispusă să accepte un alt conducător. Modul în care Klaus va izbuti să restabilească echilibrul în interiorul partidului, scindat în grupuri de interese, și să întărească partidul față de exterior, este greu de prevăzut".

Declarația guvernamentală prezentată în fața parlamentului de noul cancelar păstrează principiile de bază conținute în declarația guvernamentală citită în urmă cu un an de cancelarul Gorbach. Obligațiile de colaborare între cele două partide ale coaliției au fost reînnoite. Ca linie directoare a politicii externe au fost precizate neutralitatea Austriei și obligațiile care decurg din aceasta.

Din declarația guvernamentală, în care aproape jumătate se ocupă de probleme economice, reiese că, la fel ca și guvernul precedent, noul cabinet va trebui să acorde o atenție deosebită politicii economice. Un loc de seamă îl ocupă poziția Austriei față de Piața comună în legătură cu care, pentru prima oară, guvernul expune condițiile în care vede posibilă participarea la C.E.E. După cum se știe, partidul socialist afirmă că Austria se poate integra economic numai cu condiția ca aceasta să nu-i afecteze în nici un fel neutralitatea, în timp ce populiștii susțin că țara își poate menține libertatea și independența numai pe calea întăririi economice, lucru realizabil, după părerea lor, exclusiv printr-o reglementare a relațiilor cu C.E.E. Declarația guvernamentală afirmă că în principiu recunoaște convenția de la Roma „ținînd seama de neutralitatea și obligațiile care decurg din Tratatul de stat al Austriei. Guvernul federal trebuie în orice caz, așa cum a arătat în discuțiile de pînă acum, să acorde prioritate obținerii unei înțelegeri satisfăcătoare (în tratativele cu C.E.E. — n.r.) cu privire la următoarele puncte : menținerea suveranității politicii comerciale ; dreptul de a denunța (convenția cu C.E.E. — n.r.) ; crearea unor instituții comune corespunzătoare instituțiilor juridice austriece ; acordarea într-o anumită proporție a dreptului de autoaprovizionare". Pînă la realizarea unei înțelegeri, declarația reafirmă atașamentul Austriei față de Zona liberului schimb.

În capitolul consacrat relațiilor cu țările vecine se subliniază că „guvernul federal se pronunță pentru continuarea politicii de bună vecinătate dusă pînă acum și constată cu satisfacție că în această privință au putut fi obținute succese de seamă în ultimele 12 luni".

În cadrul primei conferințe de presă ținute la 6 aprilie, dr. Klaus a subliniat că dorește din toată inima ca relațiile cu țările socialiste să se dezvolte cît mai mult.

La începutul mandatului noului guvern, ziarul *Arbeiter Zeitung*, organ al partidului socialist, a publicat un editorial în care definește în felul următor principala sarcină a cabinetului Klaus : „Ceea ce are de făcut acum guvernul este clar, el trebuie să se pună pe treabă. Programul guvernului reprezintă o invitație la muncă dar el nu este încă decît o simplă bucată de hîrtie atîta timp cît promisiunile nu vor fi traduse în fapt. Nu trebuie pierdută nici o zi".

Șt. DEJU

Viena, 7 aprilie

BUDAPESTA

Vizita lui N. S. Hrușciov

În Ungaria se află, într-o vizită prietenească, delegația de partid și guvernamentală sovietică, condusă de N. S. Hrușciov, prim-secretar al C.C. al P.C.U.S., președintele Consiliului de Miniștri al U.R.S.S. Delegația sovietică a sosit în Ungaria la invitația C.C. al P.M.S.U. și guvernului revoluționar muncitoresc-țărănesc ungar făcută în cursul vizitei efectuate anul trecut de delegația de partid și guvernamentală ungară în Uniunea Sovietică. Oaspeții sovietici au fost întîmpinați cu căldură de oamenii muncii din Ungaria, de conducătorii de partid și de stat unguri. „Vizita prietenilor sovietici constituie un mare eveniment în istoria poporului nostru, în istoria legăturilor de prietenie între U.R.S.S. și Ungaria — a declarat Janos Kadar. Această prietenie constituie un reazim trainic pentru poporul nostru, chezășia construcției noastre socialiste, desfășurată cu succes, întărirea ei este o năzuință a noastră neabătută". Răspunzînd cuvîntului de bun sosit, N.S. Hrușciov a spus printre altele : „Ne bucură foarte mult faptul că avem posibilitatea să vizităm din nou țara dv., că avem din nou posibilitatea să ne întîlnim cu dv. și să cunoaștem mai îndeaproape viața poporului ungar frate, bogata lui experiență, acumulată în construirea vieții noi".

Programul vizitei a inclus pînă în prezent convorbiri între delegațiile de partid și guvernamentale ale U.R.S.S. și R.P. Ungare, precum și vizitarea unor orașe, întreprinderi industriale, centre agricole, instituții de învățămînt din Ungaria. Delegațiile au avut un schimb de păreri într-o sferă largă de probleme de interes comun, tratativele reafirmînd unitatea deplină în toate problemele discutate.

La Budapesta, delegația sovietică a vizitat una din cele mai importante fabrici „Egyesuit Jzzo", precum și monumente de cultură și artă din capitala ungară.

Traseul vizitei a inclus în continuare gospodăria de stat din satul Babolna, cooperativa agricolă de producție „Spicul de aur" din satul Koks, regiunea Komarom, centrul raional Tata, combinatul chimic Borsod din Kazincbarcika, Institutul politehnic de industrie grea din orașul Miskolc. Pretutindeni delegației sovietice i s-a făcut o primire cordială.

Vizita delegației de partid și guvernamentale sovietice a coincis cu sărbătorirea celei de-a 19-a aniversări a eliberării Ungariei. Cu acest prilej la Opera de Stat din Budapesta a avut loc o ședință festivă în cadrul căreia au rostit cuvîntări Janos Kadar și N. S. Hrușciov.

În raportul prezentat cu acest prilej, Janos Kadar, prim-secretar al C.C. al P.M.S.U., președintele guvernului revoluționar muncitoresc-țărănesc ungar, a trecut în revistă succesele obținute de oamenii muncii din Ungaria în construirea socialismului.

Industria socialistă în dezvoltare — se arată în raport — dă în prezent o producție de cinci ori mai mare decît înainte de eliberare, an de an crește producția tinerei agriculturi socialiste care, pe măsură ce trece timpul, scoate la iveală posibilități tot mai încurajatoare. Venitul național al țării este de trei ori mai mare decît era înainte de eliberare. Venitul real al muncitorilor și funcționarilor a crescut cu peste 80 la sută în comparație cu anul 1949. Consumul populației în anii care au trecut este de două ori mai mare față de nivelul anului 1949. Aceste succese sînt rezultatul politicii partidului clasei muncitoare din Ungaria, al efortului oamenilor muncii unguri. În raportul său, Janos Kadar a spus printre altele : „Învățătura marxist-leninistă călăuzește politica partidului nostru și a poporului ungar care urmează partidul nostru. Ea este aceea care ne unește cu forțele revoluționare, cu mișcarea comunistă mondială, cu popoarele care construiesc socialismul. Poporul ungar pășește înainte cu pași siguri pe calea care și-a ales-o singur, spre triumful lumii socialiste libere".

„Succesele poporului ungar, a declarat N. S. Hrușciov în cuvîntul său, îi bucură pe oamenii sovietici, pe oamenii muncii din toate țările socialiste. Acest lucru este de înțeles, deoarece Ungaria este o parte inalienabilă a marii comunități socialiste. Adevărata prietenie și colaborare bazată pe egalitate în drepturi între statele naționale suverane este o caracteristică a socialismului". Vorbitorul s-a ocupat de asemenea în cuvîntarea sa și de unele probleme internaționale. „Uniunea Sovietică, împreună cu Republica Populară Ungară, și cu celelalte țări socialiste nu-și vor slăbi nici de acum înainte eforturile în vederea înlăturării surselor încordării internaționale. Ne dăm seama că toate problemele privind întărirea păcii nu pot fi rezolvate dintr-o dată. Trebuie însă să înaintăm cu fermitate, pas cu pas, de la un acord la altul, pe calea ce duce spre pace, să obținem slăbirea continuă a încordării internaționale".

Vizita delegației sovietice în Ungaria continuă. Ea s-a transformat într-o manifestare puternică a prieteniei între cele două popoare socialiste, frățești.

N. PĂTRAȘCU

WASHINGTON

Preocupări politice actuale

După părerea multor observatori politici și comentatori, primul obiectiv pe care l-a fixat senatorul Fulbright a fost atins : discuția despre politica externă a Statelor Unite are loc. Intenția sa a fost de a răscoli gîndurile, de a critica formulele închistate și de a examina premisele care stau la baza politicii externe americane — scria un comentator vest-german. Faptul că, în

Senatorul Fulbright

cele aproape două săptămîni care au trecut, dezbaterea inițiată de el a continuat și s-a extins, atestă că intenția senatorului american s-a realizat.

Printre alții s-a alăturat „dezbaterii Fulbright" Adlai Stevenson, șeful delegației Statelor Unite la O.N.U. Scopul cuvîntării sale, rostite la un dejun al Clubului Commonwealthului, a fost, potrivit propriei sale mărturisiri, „de a prezenta într-un mod filozofic contradicțiile și imperativele lumii contemporane". Părerile lui Stevenson sînt oarecum contradictorii. Pe de o parte, el recunoaște că „politicieni americani ar putea fi împovărați de unele mituri" (aluzia la afirmația în acest sens a lui Fulbright este evidentă), că „va fi necesară o oarecare reconsiderare atentă și poate dureroasă" a rolului Statelor Unite în lume, dar, pe de altă parte, contestă oportunitatea „unei politici noi și pline de senzațional". Reprezentantul american la O.N.U. nu s-a referit la nici o problemă politică anume, dar declarațiile sale au urmărit în mod evident să clădească un fel de punte între părerile foarte clar exprimate de Fulbright și rezervele Administrației.

Aceste rezerve sînt concentrate mai ales în sfera latino-americană în care, după cum se știe, au loc evenimente tumultuoase. În fond, Cuba și Panama — față de care senatorul Fulbright recomanda o politică realistă — sînt două capitole ale unei probleme unice și într-un fel atitudinea față de ele, reconfirmată de președinte în ultima sa conferință de presă, se înscrie pe aceeași linie a imobilismului. Mai mult, graba cu care a fost salutată schimbarea de regim din Brazilia a stîrnit nedumerire în rîndul multor comentatori. Ei reamintesc că pînă nu demult Statele Unite ezitau cîtăva vreme înainte de a recunoaște legitimitatea regimurilor latino-americane provenite din lovituri de stat. Este drept că, de curînd, Administrația a teoretizat indiferența oficială față de caracterul democratic sau nedemocratic al guvernelor latino-americane. Totuși, aplicarea atît de rapidă a noii orientări a șocat.

La toate acestea se adaugă și presiunile cercurilor de dreapta din ambele partide — republican și democrat — împotriva oricărei revizuiri a unor principii pe care mulți le consideră anchilozate. Senatorul Thomas Dodd, de pildă, a cerut „un ajutor fățiș și tot mai mare" pentru acțiunile elementelor contrarevoluționare împotriva Cubei. El a prevestit chiar că în viitorul nu prea îndepărtat va avea loc „o revoltă" în Cuba (declarație care a atras după sine o „punere la punct" din partea lui Dean Rusk în

sensul că asemenea evenimente „nu se întrevăd").

Nu este însă vorba numai de Thomas Dodd. Diverşii aspiranţi republicani la preşedinţie supun unui adevărat foc de artilerie politica externă a guvernului. Nelson Rockefeller proclamă sentenţios „eşecurile fatale şi tragice" ale politicii externe a Administraţiei. El îl acuză pe preşedinte nu numai de „greşeli" în America Latină şi Asia de sud-est, ci şi de subminarea unităţii atlantice. Nixon, aflat într-un ciudat turneu în Asia de sud-est, care se aseamănă mai mult cu încheganea unei noi înţelegeri republicane Lodge-Nixon, repetă în esenţă aceleaşi acuzaţii.

Se pare că toate acestea au avut darul de a-l nemulţumi pe preşedinte. Calificînd criticile drept „neconstructive", el a cerut o mai mare „unitate" în politică. „Sper că nu ne vom pomeni divizaţi în politica noastră faţă de vecinii noştri şi faţă de prietenii noştri din lume" — a declarat preşedintele.

Criticile la adresa politicii externe americane i-au îndemnat pe unii comentatori să vorbească despre „noua formă" a poziţiei bipartizane în politica externă şi anume critica bipartizană a unor vechi atitudini ale Administraţiei. Această variantă a bipartizanatului are aspectele ei destul de originale. Roscoe Drummond, în *New York Herald Tribune*, scria, de pildă, că „majoritatea criticilor republicani sprijină obiectivele Administraţiei Johnson, dar critică aplicarea lor, în timp ce majoritatea criticilor democraţi sînt în dezacord cu unele din principalele obiective ale preşedintelui". Aceste critici democrate la adresa politicii externe a Administraţiei Johnson — semnala acelaşi comentator — sînt mult mai ascuţite decît criticile republicanilor.

Fenomenul nu poate fi subapreciat. După o administraţie (Kennedy) în care apartenenţele de partid oglindeau în mare măsură şi atitudinea faţă de politica oficială, (neexistînd o „opoziţie democrată" dar fiind permanent prezent un „rechizitoriu" republican), de astădată a intervenit o situaţie oarecum nouă, care pare să indice depărtarea unora dintre sprijinitorii politicii fostului preşedinte de politica actualei administraţii.

Cu o intensitate sporită, presa americană caută să distingă caracteristicile orientării Administraţiei Johnson. Şi una din principalele concluzii este următoarea: „Ultima tendinţă care a început să se contureze constă în faptul că actuala administraţie nu este o administraţie Kennedy, ci o administraţie Johnson" *(New York Times)*. Această distincţie se adresează atît componentelor cît şi stilului, aspecte de cele mai multe ori strîns legate între ele.

În primul rînd, oamenii. Unii comentatori susţin că echipa Kennedy se micşorează treptat. Alţii sînt, dimpotrivă, de părere că preşedintele „a menţinut în înaltele lor funcţii pe toţi principalii autori şi executanţi ai politicii trecute" (Emmet John Hughes în *Newsweek*). Adevărul este că unele schimbări s-au înregistrat, motivele reale rămînînd încă obscure. Au demisionat astfel Ted Sorensen, consilier special, profesorul Arthur Schlesinger, Pierre Salinger.

Restul „echipei Kennedy" a rămas la posturile sale: Kenneth O'Donnel şi Lawrence O'Brien la Casa Albă şi Robert Kennedy, ministrul de Justiţie. Dar pentru cît timp? Revista *U. S. News and World Report* notează „impacientarea" care se observă în ce priveşte schimbarea mai rapidă a Administraţiei Kennedy într-o Administraţie Johnson. În aparatul Casei Albe au intrat Walter Jenkins (cu care preşedintele a colaborat de aproape 35 de ani) şi Jack J. Valenti, fost agent de publicitate la Hudson, foarte apropiat preşedintelui. Dar nu numai atît. Două numiri au reţinut atenţia observatorilor: Thomas Mann, subsecretar de stat pentru afacerile interamericane, care a anunţat o politică apreciată în presa mondială ca o „reîntoarcere la aceea dinaintea lui Kennedy" *(Tribune de Lausanne)* şi William Bundy, subsecretar de stat pentru afacerile Extremului Orient, caracterizat drept adversar al neutralismului.

Se fac multe alte pronosticuri, afirmîndu-se mai ales că după alegeri vor interveni poate schimbări mai mari în întregul aparat guvernamental. „O Administraţie Johnson autentică nu se aşteaptă decît în 1965, presupunînd că preşedintele va fi reales în noiembrie". *(U. S. News and World Report)*.

Cea mai mare atenţie o suscită Departamentul de Stat. Dean Rusk a dezmînţit de mai multe ori că ar avea intenţia să se retragă în momentul de faţă, dar va rămîne oare titularul politicii externe după expirarea termenului actualei administraţii? Presa americană susţine că el ar dori să se reîntoarcă la activitatea sa particulară. Candidaţi plauzibili par Mc George Bundy, consilier al preşedintelui pentru problemele securităţii naţionale şi actualul titular al Pentagonului — McNamara, „omul care urcă" al cabinetului american.

O problemă aparte este considerată aceea a raporturilor dintre preşedintele Johnson şi Robert Kennedy, pe care senatorul Edward Kennedy le-a caracterizat drept bune. Se spune totuşi că preşedintele ar fi nemulţumit de presiunile care se fac pentru desemnarea lui Robert Kennedy drept candidat la vicepreşedinţie, deşi Lyndon Johnson nu poate dori înainte de alegeri o ruptură cu capul familiei Kennedy dacă nu pentru altceva, cel puţin pentru a nu pierde voturi din partea de nord a ţării, unde popularitatea defunctului preşedinte era foarte mare.

În afară de oameni este vorba şi de stil. Metodele de lucru la Casa Albă s-au schimbat, scrie presa americană. Pe timpul preşedintelui Kennedy exista o preocupare mai mare pentru problemele externe. Preşedintele Johnson s-a ocupat pînă în prezent în special de problemele interne. Puterea este mai descentralizată. S-a modificat şi sistemul legăturilor cu Congresul, ca şi raporturile cu lumea de afaceri. Se vorbeşte acum despre stilul Johnson. Nu toţi sînt însă de părere că problemele externe ar fi trecut pe planul al doilea: „Aceste luni au fost consacrate aparent unor probleme interne urgente. În realitate, preşedintele a definit în mod la fel de activ o politică externă pe care iniţialele lui încep să apară acum înscrise în mod neîndoielnic. În aceasta, stilul său a fost izbitor de caracteristic. El nu a dat proclamaţii răsunătoare de politică nouă. El nu a profitat de nici o criză externă pentru a scoate în evidenţă propriile sale metode. Dar el a scos în evidenţă ceea ce urmăreşte — încet şi insistent. În public, s-a străduit din răsputeri să discute probleme ale păcii. În particular şi-a impresionat toţi vizitatorii prin sinceritatea cu care analiza problemele lumii, pentru a cunoaşte punctul lor de vedere". *(Newsweek)*.

Preocupările politice actuale la Washington sînt destul de eterogene. Atît ca strategie politică cît şi ca dinamică a conducerii, ele se referă şi la momentul actual şi la perspectiva de viitor.

Dar apelul senatorului Fulbright, considerat „omul care a spus cu voce tare ceea ce gîndesc mulţi americani", exercită o influenţă bine definită în viaţa politică americană, ea putînd fi urmată de elementul necesar de reconsiderare realistă.

Sergiu VERONA

Regele Saud—sechestrat

Potrivit unor informaţii parvenite la Beirut, regele Saud nu a contrasemnat decretul care deleagă toate puterile regale fratelui său, emirul Feysal. Suveranul a refuzat să se supună verdictului consiliului clericilor şi prinţilor regatului, care l-a autorizat pe emirul Feysal să-şi atribuie răspunderile puterii.

În momentul de faţă regele Saud este sechestrat în apartamentele sale particulare din palatul Nassiryeh din Ryad, înconjurat de haremul său şi de copiii săi legitimi. I s-a interzis să părăsească regatul precum şi accesul sălilor de recepţie şi moscheii din reşedinţa regală. Garda personală a emirului Feysal, formată din sclavi eliberaţi, veghează asupra securităţii sale.

Pe de altă parte, fiii regelui, care îl îndemnaseră să nu se supună verdictului „consiliului înţelepţilor", au fost somaţi să părăsească ţara în următoarele 48 de ore. Ei sînt acuzaţi de a-l fi asasinat pe viceguvernatorul oraşului Ryad, crimă care a dezlănţuit conflictul deschis dintre suveran şi emirul Feysal. Pe lîngă aceasta, prinţii recalcitranţi ar fi încercat să pună mîna pe clădirea postului de radio pentru a difuza o proclamaţie regală destituindu-l pe emirul Feysal din funcţia sa de prim-ministru. Emirul Maged ben Saud, care trebuia să citească documentul la microfon, a fost arestat în apropiere de sediul postului de radio.

Dacă ar fi reuşit să-l destituie pe fratele său, regele Saud ar fi desemnat un alt moştenitor al tronului şi ar fi împărţit portofoliile ministeriale printre fiii şi fraţii săi, rezervîndu-şi preşedinţia consiliului. Emirul Feysal, în ciuda victoriei sale, şi-ar ceda cu plăcere titlul unuia din prinţii familiei regale, pentru a se consacra exclusiv sarcinilor puterii efective. El ar dori să deschidă astfel calea instaurării unei monarhii constituţionale. Se pare că printre prinţii care ar fi susceptibili să urmeze la tron regelui Saud s-ar fi realizat deja unanimitatea în privinţa numelui emirului Haled ben Abdel Aziz, în prezent vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri.

(Din LE MONDE)

NICOSIA

După hotărîrea guvernului cipriot

Întîlnirea dintre președintele Makarios și dl Sakari Tuomioja, mediatorul O.N.U. în Cipru

Pentru prima oară de la sîngeroasele evenimente petrecute spre sfîrșitul anului trecut, Înalta Curte de Justiție a Ciprului și-a reînceput activitatea, iar judecătorii greci și turci au luat loc unii alături de ceilalți. La sfîrșitul lunii martie a fost semnat acordul privitor la statutul forței O.N.U. în Cipru. Observatorii au văzut în aceste elemente semnul reînceperii colaborării între reprezentanții celor două comunități și al creării unor condiții pentru revenirea la normal pe insulă. Din păcate, în ciuda celor două fapte pozitive, liniștea nu s-a instaurat încă. După o scurtă și relativă perioadă de calm — ulterioară dezbaterilor din Consiliul de Securitate al O.N.U. — din nou s-au auzit împușcături. Din nou s-au înregistrat victime.

În cele 45 de articole ale acordului privitor la drepturile și îndatoririle forței O.N.U. se ține seama de aproape orice împrejurare căreia aceasta ar trebui să-i facă față. Se pune însă întrebarea : în acordurile internaționale încheiate, sînt prevăzute oare toate întîmplările posibile, sînt luate în considerare toate acțiunile care ar trebui întreprinse pentru a se pune capăt provocărilor cercurilor extremiste ? În legătură cu aceasta, arhiepiscopul Makarios aprecia : „Noi dorim ca forța O.N.U. să fie imparțială, dar a fi imparțial înseamnă că nu este suficient ca forța O.N.U. să împiedice ciocnirile între cele două părți ; ea trebuie să contribuie la restabilirea legalității și ordinii, punînd capăt acțiunilor separatiste".

El mai declara apoi următoarele unui corespondent al agenției *France Presse* în legătură cu modul în care trebuie să se ajungă la elaborarea unei constituții care să reflecte cu adevărat năzuințele populației cipriote : „Autodeterminarea și independența totală sînt același lucru... Vom spune mediatorului O.N.U. că cea mai bună dintre constituții nu poate fi elaborată pe baza unui acord, ea nu poate fi decît emanația voinței poporului".

Voința celor două comunități care alcătuiesc populația Ciprului nu se poate exprima liber atîta timp cît pe insulă există forțele militare străine (prevăzute în acordurile denunțate de către guvernul cipriot) care încearcă să influențeze atitudinea părților direct interesate în rezolvarea problemei cipriote. Pornind de la aceste considerente, pentru a duce mai departe acțiunile destinate restabilirii vieții normale, șeful statului cipriot a adresat un mesaj guvernelor grec și turc în care le cerea să ordone reîntoarcerea în cazărmi a contingentelor aflate pe insulă sub ordinele lor. Cererea a fost justificată prin încetarea misiunii încredințate la sfîrșitul lunii decembrie a anului trecut trupelor britanice, grecești și turcești pentru menținerea ordinii. Încetarea acestei misiuni nu rezultă numai din hotărîrile adoptate de către Consiliul de Securitate ci și dintr-o stare de fapt : constituirea și sosirea forțelor O.N.U. Notăm că trupele engleze au fost integrate în forța internațională. Mesajul guvernului cipriot a fost trimis după ce, în prealabil, Turcia n-a acceptat trecerea contingentului său militar sub ordinele comandantului forței internaționale, chiar fără ca trupele turcești să fie incluse în forța propriu-zisă a O.N.U.

Guvernul Greciei a acceptat cererea președintelui Republicii Cipru și a ordonat detașamentului militar grec reîntoarcerea în cantonament.

Guvernul Turciei a respins mesajul, arătînd că unitățile turcești vor fi retrase în cazărmi numai în momentul restabilirii ordinii.

La sfîrșitul săptămînii trecute, președintele Ciprului a adresat primului ministru al Turciei o scrisoare în care îi aduce la cunoștință că guvernul său a denunțat tratatul cu privire la menținerea trupelor grecești și turcești pe insulă. Tratatul denunțat de guvernul cipriot a fost încheiat la Zürich în același timp cu celelate acorduri privind statutul Ciprului. El prevede colaborarea guvernelor Ciprului, Greciei și Turciei în scopul apărării independenței și integrității teritoriale a insulei împotriva oricărei agresiuni directe sau indirecte. În acest scop, Grecia întreține pe insulă un contingent permanent de 950 de oameni, iar Turcia de 650.

Actul guvernului cipriot a fost primit în mod diferit. Grecia l-a acceptat pornind de la considerentul că la această stare de fapt s-a ajuns în urma trimiterii forțelor internaționale. Denunțarea nu face decît să consfințească din punct de vedere juridic o realitate de fapt. Turcia însăși — se afirmă la Atena — acceptînd hotărîrea Consiliului de Securitate, a recunoscut că vechile acorduri nu mai pot contribui la apărarea independenței Ciprului.

Guvernul turc a respins denunțarea tratatului. Concomitent, în portul Famagusta a fost debarcat un contingent turc, format din 275 militari, cu scopul — după cum se declară — de a înlocui un număr corespunzător de ofițeri și soldați.

Se afirmă că Marea Britanie nu ar intenționa pentru moment să ia oficial atitudine în legătură cu hotărîrea guvernului cipriot, întrucît nu este parte în acest tratat. În același timp, la Londra se exprimă însă temerea ca nu cumva denunțarea anunțată să constituie un pas pe calea anulării tuturor acordurilor internaționale de la Londra și Zürich.

Consultările diplomatice dintre Londra, Atena și Ankara ar putea elucida, în perioada care urmează, consecințele practice ale hotărîrii guvernului cipriot. După cum se apreciază, o reglementare rapidă este însă greu de realizat datorită pozițiilor încă ireconciliabile ale părților implicate.

Guvernul turc afirmă că înțelege să-și exercite în continuare toate drepturile înscrise în tratatele anterioare. Premierul grec Papandreu a declarat în parlament că tratatele de la Londra și Zürich trebuie revizuite în conformitate cu principiile Cartei O.N.U. Datorită bazelor militare pe care le mai posedă pe insulă, Anglia face tot posibilul pentru a nu se aduce nici o atingere instrumentului juridic în care se stabilise statutul acestora.

De bună seamă că în asemenea condiții sarcina mediatorului O.N.U. este deosebit de complexă și dificilă. În scurtul răgaz care a mai rămas pînă la expirarea mandatului forțelor O.N.U., în fața lui se află misiunea de a ajuta la apropierea pozițiilor părților interesate și implicate pentru a se putea ajunge la soluționarea problemei sau, cel puțin, la pregătirea terenului în vederea încheierii unui acord care să țină seama de interesele reale ale poporului cipriot.

Eugen PHOEBUS

LONDRA

Libertatea mărilor

O țară insulară este oricînd dispusă să manifeste emoție și iritare atunci cînd este vorba de probleme maritime și să dea dovadă de indignare cînd consideră încălcată „libertatea mărilor".

La mijlocul săptămînii trecute, în Anglia, anumite publicații au găsit un prilej căzut din cer pentru a incita emoții latente în păturile opiniei publice britanice: antiamericanismul și febra mărilor.

Miercurea trecută a fost lansat de la Washington un ultimatum prin care se cerea armatorilor britanici și din alte țări vest-europene, semnatari ai unor contracte de transport de mărfuri spre porturile americane, să-și anuleze actualele contracte cu exportatorii sau liniile navale ale căror bunuri le transportă peste Atlantic. Ei urmează să semneze noi contracte care să fie aprobate de americani, sau, mai exact, de comisia federală maritimă a S.U.A. Dacă nu vor face aceasta, sînt pasibili de o amendă de 1 000 dolari pe zi.

Reacțiile au fost imediate și violente. Armatorii englezi au refuzat să anuleze contractele cu clienții lor — adică cu firmele care exportă către Statele Unite, cum ar fi uriașul trust Imperial Chemical Industries — iar, după consultări, clienții au amenințat că vor da în judecată firmele navale dacă își vor suspenda contractele. Secretarul Asociației liniilor navale din regiunea Atlanticului de Nord a declarat: „Sîntem cît se poate de indignați de acest amestec brutal în comerțul britanic". Dl Vic Sprigings, președintele Asociației firmelor transatlantice de transport maritim, a subliniat: „Am exprimat cele mai energice proteste guvernului britanic și considerăm că această problemă trebuie luată în discuție la Washington". A doua zi, după discuții între armatori și reprezentanți ai firmelor exportatoare la care au participat personalități oficiale din trei ministere ale cabinetului britanic, s-a promis că guvernul va lua măsuri. O declarație a Ministerului Transporturilor anunța: „Guvernul va lua măsurile necesare pentru a apăra drepturile noastre". Comitetul armatorilor europeni, reprezentînd 10 țări care controlează aproximativ jumătate din volumul total al transporturilor navale mondiale, însumînd 14 000 000 tone, s-a întrunit la Londra pentru a protesta „în termenii cei mai energici cu putință" împotriva acestei situații pe care o califică drept „intolerabilă".

Între timp, ziarele au publicat editoriale încărcate de electricitate. Ziarul conservator *Daily Mail* îi califică pe americani drept „dictatori ai mărilor". Afirmația americană că armatorii altor țări ar aplica o politică discriminatorie față de Statele Unite, scrie ziarul, „sună ciudat din partea unei țări care acordă subsidii serioase propriilor sale firme de transport maritim, care impune restricții firmelor noastre operînd în porturile sale, care autorizează firmele proprii să transporte cel puțin jumătate din mărfurile vîndute prin contracte guvernamentale și care a încercat să impună Uniunii Sovietice în recentele contracte taxe de transport aproape duble față de cele normale".

În urma grevei lucrătorilor italieni de la telecomunicații și transporturi poștale, coletele s-au îngrămădit în gara centrală din Roma.

Un alt ziar conservator, *Daily Express*, scria sub semnătura corespondentului său de la Washington: „Zilele acestea este tot mai greu să găsești un prieten al Angliei în vecinătatea Casei Albe. Este mai ușor acum să găsești motive de ceartă decît de înțelegere între cele două țări". Corespondentul enumera în continuare unele motive de certuri: problema comerțului cu Cuba, problemele Indoneziei și Malayeziei, Vietnamul și altele, pînă la actuala divergență în problema transporturilor maritime. Ziarul *Daily Herald* (care este proprietatea unui trust milionar dar care sprijină partidul laburist) într-un articol intitulat „Un cuvînt la urechea unchiului Sam" îi cerea acestuia „să nu-și mai brutalizeze prietenii". *Financial Times* (organ al cercurilor marii afaceri din City) declara într-un editorial: „Statele Unite nu se pot aștepta să întîlnească simpatie în țara noastră. Este greu să găsești o altă măsură mai calculată pentru a stîrni ostilitate decît sugestia ca o agenție guvernamentală americană să fie împuternicită să le spună armatorilor britanici să-și anuleze contractele cu exportatorii englezi... Pare un amestec nejustificabil în treburile noastre interne... Situația este intolerabilă... E greu de văzut pe ce se bizuie comisia maritimă federală pentru a-și justifica această comportare arogantă. Guvernul american trebuie să ia măsuri pentru a limpezi actuala situație penibilă» Referindu-se la comentariul Secretarului de Stat Dean Rusk care a spus că este vorba de „o problemă foarte tehnică și care nu poate fi minimalizată prin lozinci cu privire la suveranitate sau amestec" — *Daily Worker* scrie: — „Această «problemă foarte tehnică» e doar o formulă sunătoare pentru a masca profiturile fabricanților și companiilor maritime americane. Această măsură urmărește să scumpească prețul mărfurilor engleze exportate și vîndute în S.U.A., pentru a le face mai puțin competitive față de mărfurile americane".

Care este fondul noii divergențe dintre Marea Britanie și America?

Neînțelegerile în legătură cu contractele de transporturi maritime există de cel puțin trei ani, sporind treptat în intensitate. În 1961 Congresul american a adus un amendament legii Bonner din 1916 care reglementează transporturile maritime, încercînd să facă față revendicărilor armatorilor americani care doreau să-și vadă protejate interesele proprii. Acest amendament urmărea să pună capăt sistemului potrivit căruia aproximativ 60 de „conferințe de transporturi maritime" ofereau reduceri de 15 la sută firmelor care își transportau în mod regulat mărfurile cu navele aceleiași linii maritime sau aceluiași grup de firme de transport. Acolo unde acționa acest sistem, mărfurile transportate spre America călătoreau mai ieftin decît mărfurile transportate din America. De aici acuzațiile de „discriminare" formulate de armatorii americani.

În ianuarie, ziarul *Times* a publicat un articol în care rezuma situația după cum urmează: „După peste 80 de ani rutele comerciale ale lumii au fost dominate de o invenție britanică, subtilă și caracteristic englezească, denumită „Conferința de transporturi maritime"... care este o asociație de linii navale creată pentru a combate concurența, pentru a fixa taxele de transport și pentru a întocmi un orar al curselor maritime efectuate de marile nave pe o anumită rută maritimă comercială. Aranjamentul acesta era subtil mai ales prin faptul că se apropia de regimul monopolului fără a ajunge pînă acolo, menținîndu-se de atunci încoace în echilibru chiar la limită".

Această situație de quasi-monopol a armatorilor britanici în transporturile maritime mondiale a slăbit treptat de la sfîrșitul războiului încoace. S-ar părea că actualele divergențe constituie o parte din lupta dintre armatorii americani, sprijiniți de guvernul lor, și armatorii vest-europeni (și japonezi), de asemenea sprijiniți de guvernele respective, pentru o nouă reîmpărțire a traficului maritim mondial.

„Libertatea mărilor" are prea puțin de a face în realitate cu toată chestiunea. Armatorii doresc „libertatea" pentru a fixa tarife în interesul deținătorilor de acțiuni. La aceasta se referă Camera de comerț maritim a Marii Britanii cînd declară că „transportul maritim trebuie să se bucure de condiții bune de acțiune dacă vrem să-și aducă contribuția" și totodată manifestă răceală față de ideea că la Geneva s-ar putea ajunge la un eventual acord asupra comerțului mondial de natură să asigure extinderea volumului general al transporturilor maritime, astfel încît nici o țară să nu fie dezavantajată.

John GRITTEN

Londra, 6 aprilie

BRAZZAVILLE

Noi tendințe politice

În timp ce pe malul sting al fluviului Congo refluxul politic este așteptat cu aceeași nerăbdare ca și sezonul răcoritor al ploilor, de partea cealaltă se vădește o fermă tendință spre reînnoire. Cu o unanimitate dintre cele mai remarcate, Adunarea Națională a Republicii Congo (Brazzaville) a adoptat o serie de hotărîri care includ revizuirea acordurilor de colaborare cu Franța, retragerea țării din Uniunea afro-malgașă, statornicirea de relații „cu toate popoarele iubitoare de pace și libertate" și care atestă o evoluție importantă.

Această tendință este urmarea firească a politicii noului regim, care nu a încetat să se consolideze de la memorabilele zile ale lui august 1963 cînd s-a pus capăt detestatei guvernări a abatelui Fulbert Youlou. Instalat în condiții destul de precare, noul guvern nu a întîrziat totuși să inițieze măsuri energice pentru normalizarea situației din țară, care au transformat Congoul cu capitala la Brazzaville într-o țară cu o stabilitate marcată. Aprobată într-un referendum popular, noua constituție înzestrează țara cu un sistem politic prezidențial, acordînd în același timp largi împuterniciri parlamentului. Ea garantează egalitatea sexelor, libertatea activității politice, interzice discriminarea rasială și religioasă și conflictele tribale. Noua constituție menține Consiliul Național al revoluției, creat în august, care are drept îndatorire definirea politicii generale și conducerea activității de stat în conformitate cu interesele poporului.

Este ilustrativă victoria obținută în alegerile legislative de acum patru luni de partidul Mișcarea Națională Revoluționară, care se consideră a fi întruchiparea țelurilor mișcării din august, astăzi singurul partid legal al țării, căruia 90 la sută din alegători i-au dat votul.

O serie de proiecte economice abandonate de vechiul regim au fost reanimate. Și dacă este evident că simpla lor repunere pe agendă nu îngăduie încă soluționarea unor probleme de asemenea acuitate ca șomajul, nivelul foarte scăzut de trai al imensei majorități a populației, înapoierea economică extremă, nu este mai puțin adevărat că această măsură, conjugată cu acțiuni de mai mică amploare, oferă posibilitatea unei îmbunătățiri în perspectivă a condițiilor economice. În această ultimă categorie se înscriu asistența acordată primelor cooperative fondate cu menirea de a contribui la creșterea volumului producției agricole, pe care se axează în prezent eforturile guvernului, și ameliorarea condițiilor de viață ale țăranilor, eforturile în vederea introducerii unor noi culturi, în special trestia de zahăr (a cărei producție se prevede să se dubleze în viitorii doi ani) și stimularea industriei extractive a minereului de fier. Naționalizarea unor sectoare — ca transporturile aeriene sau trecerea, se spune iminentă, a altor ramuri (electricitatea, alimentarea cu apă) sub controlul statului, vor facilita, desigur, străduințele guvernului. Fapt important, proiectele de exploatare a resurselor naturale și de dezvoltare industrială prevăd o participare de cel puțin 20 la sută a statului.

Definită sintetic în rezoluția amintită a Adunării Naționale, politica externă a Brazzaville-ului înglobează elemente semnificative, cu atît mai mult cu cît nu sînt unice exemplele acelor țări africane a căror independență nu este mai trainică decît fumul salvelor de tun care o anunțaseră. Într-un interviu acordat revistei *Novoe Vremia*, ministrul de externe congolez, Charles Ganao, declara: „Sub vechiul guvern aveam un drapel, un imn național, o capitală și un parlament. Dar nu aveam independență nici în afacerile noastre interne, și, cu atît mai puțin, în politica internațională. Revoluția din 15 august a pus capăt acestei situații. Guvernul actual promovează o politică de neutralitate și neaderare la blocurile militare, de prietenie cu toate popoarele. În cursul ultimelor luni, relațiile noastre internaționale s-au lărgit considerabil; am stabilit relații diplomatice cu mai multe țări socialiste". Referindu-se la politica pe plan african a guvernului, Ganao a spus: „Spre deosebire de guvernul precedent, noi dorim în mod sincer să favorizăm unitatea africană, lupta comună a popoarelor continentului împotriva vestigiilor colonialismului. Considerăm că Organizația Unității Africane reprezintă o armă eficace în lupta popoarelor Africii împotriva colonialismului, pentru întărirea păcii".

Dorința de a revizui tratatele militare, economice și financiare franco-congoleze, semnate de fostul președinte în sutană, care a restrîns independența țării pînă la limita simbolică, este un rezultat logic al schimbărilor pe care evenimentele din vara anului trecut le-au produs în Congo-Brazzaville.

Tulburările provocate la începutul lunii februarie de partizani ai fostului președinte Youlou (aflat în stare de arest în tabăra jandarmeriei, care purta pe vremuri numele lui), fără a fi supraapreciate, indică totuși faptul că cercurile reacționare nu au depus armele. Nu este un secret că Mișcarea Națională Revoluționară este o organizație destul de eterogenă, iar componența guvernului reflectă această situație de fapt. Presiunea maselor se resimte însă în Congo-Brazzaville cu mai multă vigoare decît în numeroase alte țări africane, ceea ce este hotărîtor pentru menținerea și amplificarea actualelor tendințe. În contextul african prezent Congo-Brazzaville reprezintă, în orice caz, un factor dinamic.

N. RATEȘ

La expoziția de la New York s-a construit o platformă specială pentru helicoptere

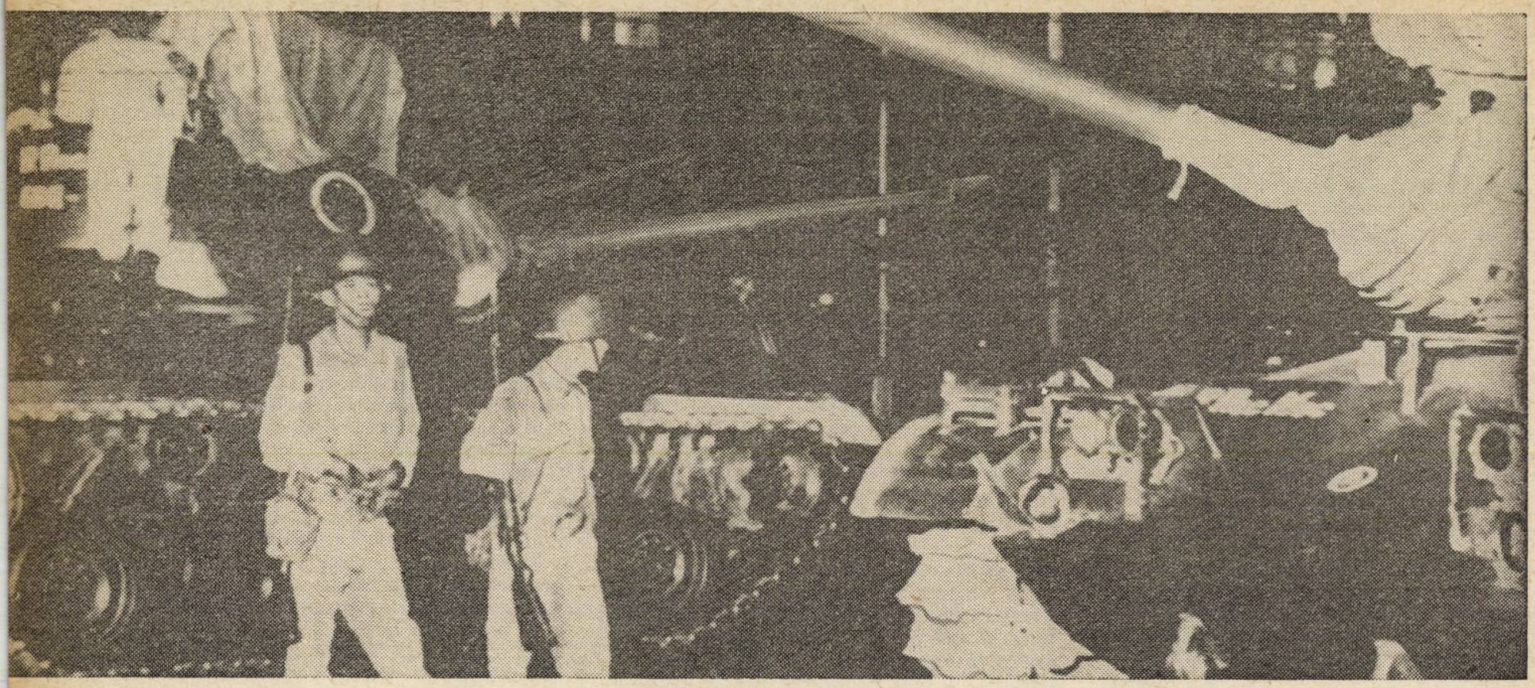

Marți la orele 7,30 se răscoală armata din Minas Gerais (1). La Rio (2), Lacerda se declară împotriva lui Goulart. La Sao Paulo (3), armata a doua se alătură răsculaților și îi urmează exemplul armatele din Parana (4), Santa Catarina (5), Guanabara (6), Pernambuco (7) și Espirito Santo (8). În fața evenimentelor, Goulart pleacă din Rio la Brasilia (9), dar, armata răsculîndu-se și în Goias (10), fostul președinte se îndreaptă spre Porto Alegre (11). În același timp, unități ale marinei pleacă din Rio de Janeiro pentru a bloca Porto Alegre (12) ; în Brasilia (13) Mazzili preia funcția de președinte. La Rio Grande do Sul (14), armata a treia se dezmembrează iar Goulart pleacă în Uruguay

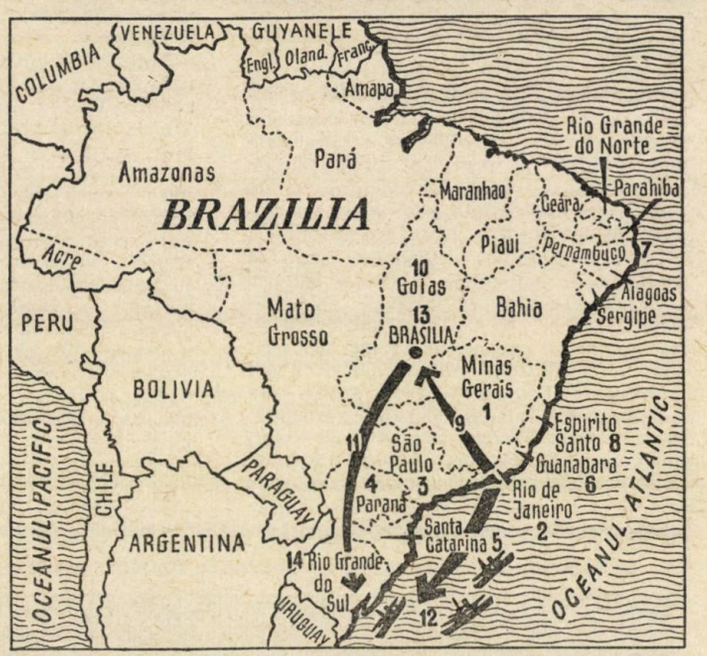

În Camera Deputaților, purtătorul de cuvînt al Partidului Muncii a declarat că Joao Goulart a fost răsturnat printr-o lovitură de stat militară pentru aceleași cauze care l-au dus pe Vargas la sinucidere iar pe Quadros la demisie.

evenimentele din BRAZILIA

În zorii zilei de 24 august 1954, într-un apartament al palatului prezidențial din Rio de Janeiro a răsunat o împușcătură. După o noapte chinuitoare, după un disperat examen al perspectivelor lui, președintele Vargas a luat o decizie dramatică. Dimineața, Vargas a încheiat reflecțiile care îl torturaseră în ceasurile ce au urmat întrevederii cu liderii militari : și-a tras un glonte în inimă.

Cu o zi înainte, în toiul agitatelor schimburi de cuvinte, Vargas rostise o frază pe care comandanții marinei, aviației și forțelor terestre, prezenți la discuție, nu o luaseră în seamă : „Nu voi părăsi președinția decît mort". Păreau cuvinte oarecare, fără o semnificație aparte. Conducătorii armatei — și, firește, nu numai ei — hotăriseră înlăturarea lui Vargas. Formula nu era aceea a unei lovituri de stat, ci o alta considerată mai comodă, mai satisfăcătoare pentru prestigiul tuturor : Getulio Vargas urma să ia un concediu de trei luni, o pauză în exercițiul puterii — îl asigurau generalii. Vargas se afla în cumpănă. Părea a nu înțelege limpede capcana în care era solicitat să se lase prins. Fratele său Benjamin i-a atras atenția. Argumentele lui l-au tulburat. A cerut să rămînă singur în apartamentul său de la Catete, să chibzuiască. Deznodămîntul îl cunoaștem...

Testamentul său politic se afla în rîndurile scrise sub presiunea unei hotăriri irevocabile. În ceasul dinaintea morții, Vargas așternea pe hîrtie : „La campania subterană a grupurilor internaționale s-au alăturat și grupări naționale, ostile unui regim care dădea garanții oamenilor muncii... Am luptat lună de lună, zi de zi, oră de oră. Dar ele nu vor ca omul muncii să fie liber. Ele nu vor ca poporul să fie independent. Nu vă mai pot da nimic în afară de sîngele meu... Am luptat împotriva exploatării Braziliei, am luptat pentru popor. V-am dat viața mea".

Un ziarist francez care analiza perioada Vargas amintea succesiunea de suișuri și coborîșuri, de măsuri spectaculoase și de șovăieli. „Caracteristica esențială a getulismului a fost un anumit

efort pentru îmbunătățirea nivelului de trai al maselor" — scria Marcel Niedergang în cartea sa *Cele 20 de Americi latine*. Deși „Getulio a promis multe și a îndeplinit cu mult mai puține", forțele conservatoare nu i-au iertat nici măcar acest lucru. Este interesant de notat că încă din ianuarie 1954 șefii atotputernici ai armatei i-au cerut lui Vargas să se debaraseze de tînărul și dinamicul său ministru al muncii. Acesta nu era altul decît Joao Goulart.

Sfîrșitul tragic al președintelui Getulio Vargas a reprezentat finalul unei crize îndelungate, declanșată printr-un atentat. Directorul unui ziar de opoziție, neînsemnat ca tiraj dar extrem de gălăgios prin limbajul utilizat, este obiectul unui atentat. Gloanțele nu-l ating, întîmplător sau, poate, nu întîmplător. În schimb, obține prilejul unei zgomotoase campanii. Ofițeri reacționari deschid o anchetă și acuză anturajul lui Vargas de această încercare de atentat. Afacerea a fost speculată la maximum. Directorul de ziar avea să devină un personaj important în galeria conservatoare. Numele lui : Lacerda.

Președinte din ianuarie pînă în august

Anii dintre 1955 și 1960 au adus Braziliei președinția lui Juscelino Kubitschek. La 31 ianuarie 1961, el transmitea împuternicirile președințiale lui Janio Quadros. Fostul guvernator al statului Sao Paulo intra în noua sa reședință înarmat cu o simbolică măturâ : „Voi folosi mătura pe care mi-a încredințat-o poporul pentru a stîrpi corupția din țară" — promitea Quadros. În tabăra conservatoare cuvintele proaspătului președinte semănau îngrijorare. Quadros asigura că își propune să lupte împotriva mizeriei și pentru reglementarea beneficiilor pe care capitalurile străine le realizează în țară, să ducă Brazilia „pe calea adevăratei sale libertăți politice și economice".

La șapte ani după sinuciderea lui Vargas, la 25 august 1961, Brazilia afla cu consternare mesajul președintelui pe care îl instalase abia în ianuarie al aceluiași an : Quadros demisiona. El invoca în legătură cu hotărîrea sa presiunile exercitate asupra lui „din interiorul țării și din afară". Înainte de a pleca din orașul Brasilia, președintele silit să abandoneze puterea promitea viitoare dezvăluiri.

Un comentariu din săptămînalul parizian *l'Express* atribuia „forțelor obscure" rolul determinant în alungarea lui Quadros. *L'Express* explica în termeni generali cele întîmplate, amintind coalizarea capitalului străin cu forțele conservatoare ale burgheziei braziliene și ale armatei. Ziarul uruguaian *Idea* a adus unele amănunte suplimentare într-un număr din septembrie 1961. Potrivit celor transmise de corespondentul său din Rio de Janeiro, planul de înlocuire a lui Quadros a fost pregătit minuțios cu participări din interiorul și din exteriorul Braziliei. Vioara întîi în concertul antiprezidențial trebuia să fie același Lacerda, devenit între timp guvernatorul statului Guanabara, principalul stat brazilian. Organizînd campania de discreditare a lui Quadros, Lacerda a pregătit climatul prielnic înlocuirii președintelui. Rolurile au fost atent distribuite în scenariul pregătit de regizori cu experiență în materie. Scenariul avea două acte. Primul — înlăturarea lui Quadros. Punerea în scenă s-a dovedit ireproșabilă. Actul doi trebuia să fie cel al împiedicării vicepreședintelui de a succeda lui Quadros. Vicepreședintele se numea Joao Goulart. Măsuri preliminare fuseseră luate : Quadros a fost silit să demisioneze tocmai în momentul în care Goulart vizita îndepărtate țări ale Asiei. Goulart inspira neîncredere în rîndurile conservatorilor și ale conducătorilor de dreapta ai armatei. Liderii armatei l-au amenințat cu arestarea la înapoierea din străinătate, dar Goulart n-a ezitat să debarce la Porto Alegre. Reacția națională a determinat un final nescontat al operațiunii începută prin înlăturarea lui Quadros : Goulart a devenit președinte. Dreapta suferise o înfrîngere. Revanșa a început să fie pregătită chiar din ziua în care Goulart depunea jurămîntul în calitate de președinte.

Dosarul problemelor pe care noua administrație trebuia să le rezolve era extrem de voluminos. Deficitul bugetar și inflația agravau și mai mult situația economică precară a țării. Industria (care „poate face față la două treimi din necesitățile naționale de utilaj industrial", după aprecierea ziarului *Times*) era frînată de infiltrarea nestăvilită a capitalului străin. Fluctuația prețurilor de pe piața mondială ducea la paradoxul scăderii intrărilor de devize în condițiile creșterii exportului. Criza agrară se accentua : 1 la sută din populația rurală deținea 83 la sută din totalul pămîntului arabil. Dificultățile economice cunoșteau o continuă agravare din pricina încordării politice la care țara se găsea supusă de către forțele de dreapta.

Goulart a ajuns în fața unei alegeri decisive. Soluțiile de evidentă timiditate, oscilațiile, ezitările și renunțările nu îl puteau scoate din impas. Marile probleme îi adresau întrebări care cereau răspunsuri fără echivoc. Goulart, pe care *New York Times* îl caracterizează drept „un om de stînga, un fel de socialist de culoare roză", părea hotărît să țină seama de imperativele momentului, să privească curajos realitatea braziliană. De unde provin dificultățile Braziliei ? Răspunsul său era : „Marile greutăți prin care trece țara se explică prin faptul că structura ei administrativă, politică și, mai ales, agrară, nu corespunde nevoilor dezvoltării țării. Anul 1964 trebuie să devină anul hotărîtor în cucerirea principalelor reforme al căror scop este eliberarea economică și echitatea socială".

Dramatica înfruntare

Zilele guvernării lui Goulart erau agitate : dificultăți parlamentare, succesive demisii din guvern. Președintele încearcă să obțină sprijinul armatei (mai ales al forțelor terestre) prin noi numiri, prin promovarea unor ofițeri și trecerea în rezervă a altora. La un moment dat greutățile politice par învinse, o oarecare stabilitate fiind asigurată în viața publică. Este momentul în care Goulart hotărăște să treacă la realizarea unor reforme pe care le socotea indispensabile. Problema nr. 1 pe lista obiectivelor prezidențiale era cea agrară. Ideea unei reforme agrare cîștiga teren în cercuri cu mult mai largi decît cele reprezentate de stînga braziliană. Marii proprietari de pămînt și exponenții lor

1960

4 octombrie : Janio Quadros este ales președinte al Braziliei cu o puternică majoritate, detașîndu-se de candidatul guvernamental, mareșalul Lott, și de candidatul conservator, Adhemar de Barros, Joao Goulart este ales vicepreședinte.

1961

31 decembrie : fostul președinte Kubitschek transmite oficial puterile sale președintelui Quadros.

10 mai : guvernul brazilian publică un comunicat în care afirmă dreptul la autodeterminare al Cubei și se opune oricărei intervenții străine în afacerile interne ale acestei țări.

9 august : vicepreședintele Goulart sosește într-o vizită la Moscova, înainte de a-și continua călătoria spre R.P. Chineză.

25 august : în fața ostilității declarate a dreptei în frunte cu Carlos Lacerda și mareșalul Denys, președintele Quadros își dă demisia și refuză să revină asupra hotărîrii luate.

26 august : ministrul apărării, mareșalul Denys, se opune investirii lui Goulart ca președinte, cu toate că această succesiune este prevăzută de constituție.

29 august : Quadros este „îmbarcat" cu destinația Europa, unde se găsește vicepreședintele Goulart. Mazzili este numit președinte provizoriu, în timp ce mareșalul Denys continuă să se opună investirii vicepreședintelui.

30 august : Goulart sosește în Uruguay, venind de la Paris ; trupele mareșalului Denys se îndreaptă spre statul Rio Grande do Sul, unde se află cantonată armata a III-a, favorabilă vicepreședintelui Goulart.

2 septembrie : vicepreședintele Goulart sosește la Porto Alegre (Rio Grande do Sul) în timp ce Congresul se pronunță în favoarea investiturii lui.

4 septembrie : sub presiunea militarilor insurgenți, Congresul condiționează investitura lui Goulart de instaurarea unui regim parlamentar.

7 septembrie : Goulart este investit oficial președinte al Republicii, dar sistemul parlamentar înlocuiește sistemul prezidențial.

8 septembrie : președintele Goulart îl numește prim-ministru pe Tancredo Neves.

1962

4 martie : usoară tensiune în relațiile cu Statele Unite ; Lionel Brizzola, guvernatorul statului Rio Grande do Sul, a naționalizat o filială a companiei International Telephone and Telegraph.

3 aprilie : președintele Goulart pleacă pentru două zile într-o vizită oficială la Washington. Președintele Kennedy acceptă să reîntoarcă această vizită la o dată nedeterminată.

15 iunie : cabinetul lui Tancredo Neves demisionează pentru că unii membri ai cabinetului doresc să se prezinte la alegerile din octombrie.

13 iulie : parlamentul votează investirea lui Brochado Da Rocha ca prim-ministru.

28 august : președintele Goulart promulgă o lege care îngrădește investițiile străine. Furie în rîndul cercurilor conservatoare.

3 septembrie : Walter Moreira Salles, omul care inspira încredere fracțiunii burgheze din guvern, demisionează din postul de ministru de finanțe.

6 septembrie : președintele Goulart lansează un avertisment guvernatorului Lacerda și-l acuză de „acțiuni subversive și antifederative".

13 septembrie : Brochado Da Rocha demisionează și critică sistemul parlamentar care duce la imobilism.

17 septembrie : Hermes Lima formează noul guvern.

7 octombrie : alegeri, în urma cărora elementele de centru ies întărite.

25 octombrie : vizita pe care urma s-o facă președintele Kennedy este anulată din cauza simpatiei manifestate de Brazilia pentru regimul lui Fidel Castro.

1963

22 ianuarie : cu mai mult de 80 la sută din voturi, poporul brazilian se pronunță în favoarea revenirii la sistemul prezi-

denţial. Parlamentul ratifică acest referendum.

29 martie : preşedintele Goulart trimite trupe federale la Rio de Janeiro pentru a permite desfăşurarea Congresului de solidaritate cu Cuba, interzis de guvernatorul Lacerda.

11 septembrie : eşecul răscoalei sergenţilor din capitala Braziliei împotriva unor şefi militari conservatori.

1964

17 februarie : anunţarea publicării unui decret prevăzînd exproprierea pămînturilor nefolosite situate pe marginea şoselelor principale şi a căilor ferate pentru a fi distribuite micilor ţărani. Vii reacţii ale cercurilor conservatoare.

26 februarie : prin decret prezidenţial salariile sînt dublate de la o zi la alta la Rio de Janeiro şi Sao Paulo.

10 martie : preşedintele Goulart anunţă la radio că 1964 va fi „un an al eliberării pentru Brazilia graţie unor reforme de structură".

13 martie : miting uriaş în favoarea preşedintelui Goulart la Rio de Janeiro, în ciuda interdicţiei guvernatorului Lacerda. Trupele federale protejează manifestaţia.

Ultimele zile

■ Miercuri 1 aprilie. Revolta civilo-militară dezlănţuită în ajun în statul Minas Gerais, urmărind răsturnarea preşedintelui Goulart, ia amploare.

La ora 17, rebelii anunţă printr-o serie de buletine radiodifuzate că şapte din cele 22 de state ale Braziliei li s-au alăturat. Un purtător de cuvînt al armatei a doua anunţă la rîndul său că generalul Amaury Kruel se pregăteşte să plece la Rio de Janeiro pentru a prezenta personal preşedintelui Goulart un ultimatum cerîndu-i să demisioneze, în caz contrar urmînd a fi demis.

La ora 19, potrivit unor informaţii provenite din Sao Paulo, la Rio de Janeiro se anunţă că la Alfonso Arinos (statul Minas Gerais) ar fi avut loc o ciocnire între forţe guvernamentale şi forţe rebele. Tot la Rio de Janeiro, generalul Lott, fost ministru de război, cere prin radio forţelor armate să rămînă credincioase preşedintelui Goulart.

La ora 19,54 se află că preşedintele Goulart a părăsit Rio de Janeiro plecînd spre Brasilia. O manifestaţie studenţească în favoarea preşedintelui este împrăştiată la Rio de Janeiro de ofiţeri.

La ora 21, potrivit postului de radio Belo Horizonte, purtătorul de cuvînt al insurgenţilor, mareşalul Ancora, comandantul armatei I-a cu garnizoana la Rio de Janeiro, ar fi aderat la mişcarea antiguvernamentală. În urma acestei trădări, generalul Jair Ribeiro, ministrul de război, şi-ar fi dat demisia, adaugă postul de radio. Tot potrivit acestui post, Miguel Arraes, guvernatorul statului Pernambuco şi prieten al lui Goulart, ar fi fost arestat de armata rebelă.

La ora 21,45, un detaşament de infanterie marină, credincios preşedintelui Goulart, ar fi atacat palatul din Guanabara, de unde guvernatorul Lacerda, duşmanul numărul unu al preşedintelui, se adresa mulţimii. Peste cîteva minute se afla că acest atac nu fusese decît rezultatul unei „neînţelegeri".

La ora 22, generalul Humberto Castelo Branco, fost şef al comitetului mixt al şefilor de stat major din Brazilia, înlăturat marţi din funcţia sa de preşedintele Goulart, anunţă la televiziune că toate operaţiunile militare s-au terminat.

La postul de radio Sao Paulo, guvernatorul Lacerda anunţă că 11 state sînt dizidente. El afirmă că peste cîteva zile va putea să anunţe victoria partizanilor săi.

Joi, 2 aprilie, la ora 1,26, guvernatorul conservator al statului Sao Paulo, Adhemar de Barros, declară că este „prea devreme pentru a afirma că victoria a fost obţinută şi pentru a sărbători rezultatul unei lupte care abia începe". El anunţă că vînătoarea împotriva duşmanilor regimului democratic urmează să înceapă.

La ora 2, „Armata a înfrînt fără război", declară presei guvernatorul Lacerda.

La ora 6, preşedintele Goulart părăseşte Brasilia, plecînd spre o destinaţie necunoscută, în timp ce conducătorii partidelor şi preşedintele Congresului se pregătesc să se întrunească pentru a examina situaţia creată prin plecarea sa.

(După **Le Monde**)

Carlos Lacerda, guvernatorul statului Guanabara, Ranieri Mazzili, preşedintele interimar, şi Adhemar de Barros, guvernatorul statului Sao Paulo, trei din personalităţile centrale ale evenimentelor din Brazilia.

politici nu se arătau însă dispuşi să renunţe la situaţia lor privilegiată. Aşa s-a declanşat criza al cărei epilog l-a reprezentat răsturnarea lui Goulart.

„Situaţia a început să se încordeze la mijlocul lunii februarie — relata *France Presse* într-o reconstituire a evenimentelor. Atunci, în statul Minas Gerais, s-a anunţat că marii proprietari de pămînturi au început să se organizeze şi să se înarmeze pentru a se împotrivi împărţirii unor pămînturi în timp ce ţăranii, nerăbdători, au ocupat cîteva terenuri fără să aştepte promulgarea decretului cu privire la reforma agrară".

O aparentă acalmie, prevestitoare a furtunilor ce aveau să se dezlănţuie, a domnit pînă la 10 martie. Atunci, preşedintele a făcut publică intenţia sa de a ţine un miting în plin centrul oraşului Rio de Janeiro. Mitingul a fost fixat pentru vineri 13 martie. Lacerda (în calitate de guvernator al statului sub jurisdicţia căruia se află oraşul Rio) a interzis manifestaţia. 200 000 de oameni s-au adunat totuşi. Îi proteguiau 3 000 soldaţi din trupele federale, tancuri Sherman şi maşini blindate. Cu o oră înainte de miting, Goulart a semnat două decrete pe care le-a adus la cunoştinţă mulţimii : unul prevedea exproprierea pămînturilor nefolosite situate pe marginea şoselelor principale şi a căilor ferate (după *Tribune des Nations* măsura afecta 9 la sută din proprietăţile latifundiarilor) ; celălalt prevedea preluarea ultimelor rafinării particulare de petrol de către „Petrobras" (societate petrolieră de stat, creată în 1953 şi care prin activitatea ei a economisit statului, de la înfiinţare, cheltuieli în devize cifrate la 1 061 milioane dolari). Pămînturile urmau să fie împărţite ţăranilor în decurs de două luni, iar „Petrobras" trebuia să preia rafinăriile particulare pînă la 19 aprilie. Preşedintele intenţiona să obţină adoptarea unor măsuri în direcţia extinderii dreptului de vot şi a reintegrării în viaţa politică a tuturor tendinţelor (inclusiv a comuniştilor). Un larg front popular era preconizat în sprijinul politicii lui Goulart. Ideea fusese lansată de fostul ministru de externe Santiago Dantas şi găsise aprobarea lui Goulart.

Dreapta a reacţionat imediat : 500 de reprezentanţi ai patronatului şi ai camerelor de comerţ au organizat un congres pentru a elabora o politică antiguvernamentală. La Sao Paulo s-a desfăşurat un marş „pentru dumnezeu şi pentru libertate". Editorialele ziarelor conservatoare instigau împotriva „penetraţiei comuniste în guvern". Acelaşi Lacerda ţinea să fie protagonist.

Goulart avertiza : „Vocile care se ridică astăzi împotriva reformelor fundamentale s-au manifestat ieri împotriva abolirii sclavajului, împotriva independenţei ţării şi a luptei întregului popor".

Un element nou intervine în criza braziliană : la 26 martie, trei mii de marinari şi şefi de echipaje au ţinut o reuniune politică la sediul sindicatului metalurgiştilor de la São Cristovao, un cartier din Rio de Janeiro. Ministrul marinei a ordonat arestarea lor, deoarece ei „au dreptul de a studia problemele naţionale, dar nu au dreptul de a le discuta în public". Marinarii se baricadează, iar soldaţii trimişi să-i evacueze se solidarizează cu ei. Episoadele au întorsături neaşteptate. În sfîrşit, marinarii sînt amnistiaţi, iar ministrul marinei demisionează. Noul ministru este supus unor presiuni extrem de puternice. Tensiunea politică cunoaşte o bruscă creştere. Forţele conservatoare profită de neliniştea unei părţi a corpului ofiţeresc şi de agitaţia unor militari reacţionari spre a determina vîrfurile armatei să treacă la răsturnarea lui Goulart.

Ultimul act

31 martie : Goulart vorbeşte la Rio. El are prilejul să afirme în ultimul său discurs public în calitate de preşedinte : „Voi duce la bun sfîrşit campania pentru reformele structurale şi voi lupta pînă la capăt". Promisiunea urma, cel puţin deocamdată, să rămînă neîmplinită...

În ceasurile acelea mecanismul rebeliunii era pus în funcţiune. Semnalul a fost dat în statul Minas Gerais. Lovitura de stat, pe care stînga braziliană o denunţa iar dreapta o pregătise sistematic, devenise realitate...

Soarta loviturii de stat a fost decisă în momentul în care comandamentul armatei a IV-a, situată în nordul ţării, a trecut de partea forţelor ce se opuneau lui Goulart, iar armata I i-a urmat exemplul. Îmbolnăvirea ministrului apărării, intervenită în toiul evenimentelor, l-a silit pe Goulart să numească un înlocuitor al său. Persoana aleasă era comandantul armatei I. Prima grijă a acestuia s-a dovedit a fi aceea de a intra în legătură cu comandantul rebel al armatei a II-a şi a paraliza orice acţiune a preşedintelui. Evenimentele în vertiginoasă desfăşurare erau urmărite cu încordare şi peste graniţele Braziliei. John Hightower, corespondentul agenţiei *Associated Press*, transmitea din Washington că „este neîndoielnic că atît Casa Albă cît şi Departamentul de Stat speră că rebelii vor izbuti să desăvîrşească acţiunea de înlăturare a preşedintelui brazilian Goulart".

În zorii zilei de 2 aprilie, 178 de membri ai parlamentului brazilian (din cei 467) investeau ca președinte interimar al țării pe Ranieri Mazzili. Întreaga ceremonie a durat exact opt minute.

Retras la Porto Alegre, Goulart a abandonat rezistența și a luat drumul străinătății. În capitala Uruguayului, Goulart a declarat: „Nu am renunțat la postul de președinte al Braziliei. Mi-ar fi fost de altfel imposibil să prezint demisia mea parlamentului, căci acesta încetase de a mai funcționa".

Liderii dreptei își sărbătoreau biruința. În țară erau operate masive arestări în rîndurile militanților de stînga, se proceda la epurări în aparatul administrativ și se comunica intenția revocării decretelor semnate de Goulart. Adhemar de Barros, guvernatorul statului Sao Paulo, declara într-un interviu acordat ziarului italian *Il Messaggero* că „Brazilia trebuie să revină la politica de sprijinire necondiționată a Occidentului". El afirma că cei doi „J" (Janio Quadros și Joao Goulart) au fost învinși și că acum trebuie învins al treilea „J" (fostul președinte Juscelino Kubitschek care și-a exprimat intenția de a candida din nou).

Despre forțele care au preluat puterea în Brazilia, *Le Monde* scria: „Coaliția învingătorilor este extrem de eterogenă și extrem de divizată". Forțele politice care l-au răsturnat pe Goulart au o fizionomie de dreapta, dar tendințele lor nu pot fi socotite pe toate planurile drept uniforme. Unii din politicienii ce se instalează acum în fruntea instituțiilor supreme braziliene doresc să se facă o distincție netă între ei și extrema-dreaptă. Chiar Lacerda a ținut să se apere, în fața ziariștilor, de învinuirea că ar dori o dictatură militară.

Guvernarea lui Goulart s-a bazat pe un echilibru fragil. Partidul său, Partidul Muncii, nu dispunea de forța necesară spre a-i asigura, mai ales în parlament, exercitarea normală a prerogativelor prezidențiale. De aceea, Goulart a trebuit să se încadreze în jocul aliaților, al atragerii de susținători, al neutralizării unor adversari. Jocul acesta a fost extrem de dificil și s-a bazat multă vreme pe concesii.

Dificultățile principale le întîmpina în parlament „unde reprezentanții burgheziei și ai aristocrației rurale continuă să dețină majoritatea locurilor" *(Le Monde)*. Goulart a reușit să realizeze o înțelegere, destul de șubredă și supusă fluctuațiilor, cu Partidul Social Democrat. Principala grupare opozițională din parlament a constituit-o Uniunea Națională Democrată. Majoritatea reacționară din parlament a încercat să amputeze împuternicirile președintelui, subordonîndu-l, în fond, parlamentului. Plebiscitul de anul trecut, la care Goulart a obținut milioane de voturi în plus față de cele cîștigate de Quadros cu prilejul alegerilor prezidențiale, a întărit pozițiile sale, dar nu a modificat o realitate parlamentară ostilă unui program de reforme sociale. Apoi, peisajul politic brazilian are o trăsătură distinctă: rolul armatei. Liderii militari, în mare măsură legați de clasele dominante, au un cuvînt greu. Goulart a reușit să obțină încrederea unei părți a conducătorilor militari, receptivi la aspirațiile populare, însă în ceasul marii încercări nu a putut găsi suficient sprijin din partea forțelor armate.

Brazilia cunoaște o distribuție a forțelor politice corespunzătoare structurii sale. Marii proprietari de pămînt, ale căror interese le apără forțele ultraconservatoare, acționează pentru păstrarea actualelor stări de fapt. Dar să nu uităm că în perioada postbelică Brazilia a cunoscut un intens proces de industrializare. Cercurile burgheziei, interesate în dezvoltarea acestui proces, vin, firește, în conflict cu interesele latifundiarilor și ale capitalului străin, cu care totuși se găsesc încă unite prin destule legături. Prin natura lor aceste cercuri sînt dispuse la compromisuri. În plus, un factor care acționează intens în realitatea braziliană este capitalul străin. Deși nu l-a respins, Goulart a limitat sau, mai exact, a intenționat să limiteze posibilitățile sale de a acționa în economia braziliană. Goulart spunea despre capitalul străin că „noi nu considerăm că el va fi în stare să săvîrșească miracolul de a lecui Brazilia de epidemia inflaționistă cronică, odraslă a unei seculare rămîneri în urmă".

Cînd Goulart a hotărît să se sprijine mai mult pe forțele populare, realizînd ceea ce presa occidentală denumea un „viraj spre stînga", adversarii săi au trecut peste tot ceea ce îi despărțea și s-au unit într-o coaliție ce avea drept numitor comun opoziția față de președinte.

Acum, după ce Goulart a fost răsturnat, „coaliția învingătorilor" are de făcut față multor probleme. *New York Times* constata că „problemele braziliene sînt cu mult mai semnificative decît personalități sau etichete politice... Există o gravă inegalitate socială între cei înstăriți și cei mulți săraci, care a devenit de netolerat ca urmare a inflației galopante, ceea ce echivalează cu o prăbușire economică... Orice ar face învingătorii, va fi nevoie de o îndelungată perioadă de convalescență economică și politică".

Candidatul pentru funcția de președinte (pînă la expirarea mandatului în curs, adică pînă în 1965) a fost desemnat generalul Castelo Branco, fost șef al marelui stat major, demis din funcția sa de Goulart.

Desemnarea acestui candidat, probabil o formulă de compromis, indică faptul că principalele personalități preferă să-și păstreze șansele în cursa electorală. Preocupările principale ale noilor diriguitori brazilieni se canalizează către viitoarele alegeri prezidențiale. Dar actul electoral prevăzut pentru 1965, ca și tot ceea ce trebuie să-l precedă, este înconjurat de numeroase necunoscute.

Eugeniu OBREA

DOSAR

PODUL CEL MAI LUNG DIN EUROPA (aproape 6 kilometri) se construiește în Olanda, peste rîul Escaut, și va fi terminat în anul 1965. Sprijinindu-se pe 50 de piloni de beton împlîntați la o adîncime de 50 metri sub apă, podul este proiectat cu trei niveluri de circulație: o șosea pentru vehicule, largă de 7 metri și jumătate, și două drumuri rezervate pietonilor și cicliștilor (Olanda deținînd un record în ceea ce privește circulația velocipedă). Costul total al construcției este de 70 milioane de florini. Cel mai mare pod din lume, San Francisco-Oakland (S.U.A.), are o lungime de 6 200 de metri.

RECENT, o anchetă O.N.U. a stabilit că regiunea Amazoanelor (6 500 000 km²) ar putea hrăni un miliard de locuitori. Într-adevăr, pe acest vast și încă insuficient valorificat teritoriu cresc 90 la sută din speciile vegetale cunoscute în lume, între care peste 8 000 de diferite soiuri de arbori. Pădurile Amazoanelor acoperă un sfert din suprafața forestieră a globului. Întreaga regiune este considerată drept cel mai mare rezervor de uleiuri vegetale al lumii, fiind și primul mare producător al uleiului de ricin, atît de necesar motoarelor și mașinilor industriei moderne.

Principala cale de comunicație a ținutului o constituie, bineînțeles, fluviul Amazoanelor. Avînd o lungime de 6 500 km și 1 113 afluenți cunoscuți, dintre care 10 sînt mai importanți decît Rinul, Amazoanele dau oceanului 300 miliarde de litri de apă pe oră. Înainte de a întîlni Atlanticul, apele sale îmbrățișează cea mai mare insulă fluvială de pe glob — Marajo — a cărei suprafață depășește pe cea a Elveției cu 48 000 km².

UN PROCES CIUDAT în legătură cu un tezaur celt vechi de un mileniu se desfășoară în fața tribunalului din Edinburg, opunînd Universitatea din Aberdeen (Scoția) guvernului britanic.

De o valoare arheologică inestimabilă, acest tezaur, compus din 29 de piese de argint, a fost descoperit recent de o echipă de cercetători ai Universității din Aberdeen, în subsolul minusculei insule Sf. Minian din arhipelagul Shetland. Experții nu au putut determina nici proprietarul, nici originea tezaurului. Se presupune însă că piesele datează din anii 800—900. Această presupunere are o mare importanță în diferendul dintre părțile care își disputa comoara. Pînă în anul 875, cînd primul rege al Norvegiei, Harold I, a anexat arhipelagul Shetland regatului său, statutul politic al insulelor era imprecis. La acea epocă, băștinașii, numiți pictes (oameni pictați — poreclă dată de romani celor mai vechi locuitori cunoscuți din nordul Scoției deoarece își vopseau trupul cînd mergeau la luptă), trăiau izolați, într-o stare de înapoiere. Ca și restul Scoției, arhipelagul era adeseori ținta expedițiilor prădalnice ale „North-menilor" (oameni din nord). În anul 1468, regele Cristian I al Danemarcei a angajat arhipelagul Shetland drept garanție pentru plata zestrei pe care i-o făgăduia fiicei sale Margaret la căsătoria cu James III al Scoției. Cum zestrea nu a fost plătită niciodată, arhipelagul a trecut în stăpînirea coroanei scoțiene. Aceasta este pe scurt istoria insulelor.

În actualul proces, guvernul britanic susține că posedă dreptul de proprietate asupra tuturor vechilor tezaure descoperite pe pămîntul Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de nord, drept care cere ca piesele să fie atribuite muzeului național de antichități scoțiene din Edinburg. Universitatea din Aberdeen, descoperitoarea tezaurului, ripostează însă, avînd și asentimentul domnului James Budge, actualul proprietar al insulei Sf. Minian, că tezaurul îi revine ei în virtutea legii băștinașe Udal, și astăzi în vigoare pe insulă. Această lege se bazează pe vechea tradiție norvegiană după care pămîntul unui sat este proprietatea locuitorilor săi.

PRIMA CONFERINȚĂ internațională împotriva colonialismului a avut loc în anul 1928, la Bruxelles, din inițiativa mai multor personalități progresiste. Printre participanți se aflau scriitorul francez Henri Barbusse și Jawaharlal Nehru; acesta îl însoțea pe tatăl său, Motilal, unul din primii conducători ai Partidului Congresul Național Indian.

Călătorie în

Tokyo

JAPONIA

Între 25 martie şi 3 aprilie, o delegaţie a Marii Adunări Naţionale, din care am avut cinstea să fac parte, a vizitat Japonia la invitaţia Dietei japoneze. Abia întors acasă, mă grăbesc să împărtăşesc cititorilor revistei „Lumea" o parte din constatările şi impresiile mele din cursul unei călătorii care a fost interesantă, fructuoasă şi, în acelaşi timp, datorită marii arte a japonezilor de a fi ospitalieri, plăcută pe toată durata ei.

— Peste douăzeci de zile, toate acestea vor deveni teritoriu romînesc...

Cuvintele de mai sus le-am auzit, în săptămîna trecută, în cel mai îndepărtat punct de ţara noastră în care m-am aflat vreodată şi, într-un anume fel, într-unul din cele mai îndepărtate cu putinţă. Dacă de acolo aş fi vrut să merg mai departe, dată fiind sfericitatea pămîntului, nu după multă vreme aş fi sfîrşit prin a mă apropia de ţară.

La un moment dat, aceasta a fost chiar una din soluţiile posibile ale întoarcerii, în acea săptămînă cînd zborul peste Polul Nord era întrerupt şi nu se ştia pentru cît timp, datorită cutremurului din Alaska unde, la Anchorage, se găsesc rezervoarele de benzină şi piloţii de schimb, în singura escală dintre Japonia şi Europa. Or, aerogara din Anchorage, după cum se putea vedea din fotografiile publicate în ziare, era un morman de geamuri sparte şi fierărie turtită, şi se părea că pista de aterizare e întreruptă de crăpături adînci.

Mă aflam aşadar foarte departe de Dunăre şi de Carpaţi, în cel mai îndepărtat punct în care am ajuns vreodată şi într-unul din cele mai îndepărtate cu putinţă de pămîntul nostru. Mă aflam pe ţărmurile Pacificului, în Japonia, la Osaka.

Mă aflam foarte departe nu numai din punct de vedere geografic — depărtare pe care de cîţiva ani avionul o comprimă la douăzeci de ore de zbor peste Polul Nord şi pe la hotarele de jos ale stratosferei — ci foarte departe din atîtea alte puncte de vedere, al felului de a înţelege lumea şi viaţa, al felului de a gîndi şi a te exprima, şi chiar al felului de a trăi sentimentele cele mai general-omeneşti. O, ce depărtări pentru care e nevoie de punţi nesfîrşit de lungi, de lectura unor biblioteci întregi, de nemijlocit contact cu oamenii de acolo, timp de o viaţă întreagă, fără a putea fi totuşi sigur că ai ajuns la capăt. Aşadar acolo, în locuri şi în împrejurări în care mă simţeam foarte departe, mi-a fost dat să aud neaşteptata, surprinzătoarea frază cu care încep însemnările de faţă ale călătoriei mele în ţara despre care Marco Polo doar auzise că există şi că se cheamă Gipangu, adică Ţara Soarelui Răsare.

— Peste douăzeci de zile, toate acestea vor deveni teritoriu romînesc...

Eram în Japonia la Osaka, în incinta şantierelor navale Hitachi. „Toate acestea" însemna tot ceea ce călcasem pînă atunci cu piciorul, urcînd şi coborînd nenumărate scări, adică suprapunerea de punţi a unui vas de pescuit în largul Oceanului, a unui „trauler" cum i se spune, construit după ultimul cuvînt al tehnicii navale, construit de şantierele Hitachi, mari specialiste în acest domeniu, la comanda Republicii Populare Romîne.

Timp de o oră trecusem de pe o punte pe alta, urcînd din sala maşinilor în aceea în care va fi prelucrat peştele — căreia i se spune „fabrica" şi este în adevăr o fabrică prin multitudinea maşinilor şi prin ingeniozitatea lor —, urcînd apoi în dormitoarele marinarilor şi pescarilor, în sufrageria lor şi în aceea a ofiţerilor, în cabinele acestora sau în a medicului de bord care are la dispoziţie un minuţios cabinet medical.

Vasul pe care mă aflam poartă numele de „Galaţi" şi peste cîteva zile, cînd va fi gata şi va ieşi în largul oceanului, va deveni pe drept cuvînt teritoriu romînesc, concentrînd ca într-o pastilă imaginea ţării şi a spiritului care o însufleţeşte de la Săvineşti la litoralul mării.

Un alt vas asemănător, purtînd numele de „Constanța", fusese gata mai demult și se află în momentul de față la pescuit, pe lîngă coastele Noii Zeelande, urmînd să sosească peste cîteva săptămîni în țară. Echipajul lui, alcătuit din marinari și pescari romîni, trimis cu avionul peste Polul Nord, deprinde de la pescarii japonezi meșteșugul greu și îndrăzneț al pescuitului în largul oceanului. În viitor „Constanța" și „Galați" vor călători din porturile lor de origină spre cele mai favorabile zone de pescuit, pendulînd între coastele Groenlandei și zona Tropicelor, descoperind bancurile de pești cu instalațiile lor de radar, ferindu-și echipajele de excesele climei cu instalațiile lor de aer condiționat, și revenind de fiecare dată în țară cu o încărcătură de o mie de tone.

Un capitol nou se deschide anul acesta în viața pescarilor romîni, un capitol atît de nou și de interesant încît acolo, la Osaka, o clipă m-a bătut gîndul să rămîn printre ei, spre a fi martor al acestui salt, pe care nici eu nu-l bănuiam cînd, cu zece ani în urmă, le spuneam celor din Jurilofca, al căror deputat în Marea Adunare Națională eram, că socialismul va aduce în viața noastră a tuturor, și a întregii țări, salturi de necrezut.

Acum, circumscripția mea electorală se află în regiunea Suceava, regiune fără pescari, regiune prin excelență silvestră. Or, tocmai asta îmi îngăduia, pornind de la pădurile de brazi ale Romîniei, să pot face — peste imensele distanțe de care am pomenit la început — cea mai logică și în același timp cea mai intimă, oricît ar părea de necrezut, legătură cu Japonia.

Dacă japonezii sînt meșteri mari, foarte ingenioși și cutezători constructori de vapoare, proiectînd în momentul de față „monștri ai oceanului" — cum a tradus în prima clipă japonezul care știa romînește expresia din limba sa natală, care, am stabilit mai pe urmă, semnifică „giganți" — adică vase de 150 000 de tone ; dacă ei sînt mari meșteri în construcții electronice și în aparate de radio cu transistori, pe care le exportă în toată lumea, de unde la rîndul lor cumpără ceea ce le trebuie, și multe le trebuie fiindcă țara lor e prea puțin bogată în materii prime — să adăugăm că printre mărfurile care i-au interesat în țara noastră un loc deosebit îl ocupă lemnul de rezonanță. La ora actuală, multe dintre pianele și viorile fabricate în Japonia — fiindcă în afară de formațiile lor de muzică tradițională, japonezii au numeroase orchestre simfonice de tip european, fiind mari amatori iar de la un timp ei înșiși excelenți compozitori de asemenea muzică — sînt fabricate din lemn de rezonanță romînesc, adică din cei mai nobili și expresivi brazi ce împodobesc culmile Carpaților.

O apropiere poate fi deci făcută, în orizonturile poeziei în orice caz, între culmile acestor munți și mărețul Fujiyama, muntele de origine vulcanică, atît de armonios și de pur, cu înălțimile-i de patru mii de metri acoperite de zăpadă, în fața căruia sufletul japonez vibrează de cele mai intense și nuanțate sentimente.

Așadar, viori și piane pentru auzul fin al japonezilor, din brazii Carpaților, iar pentru noi vase moderne cu care pescarii romîni au și ieșit în larg pe apele Pacificului.

Desigur că un economist v-ar înfățișa legăturile noastre actuale cu Japonia dintr-un alt unghi și sub toate aspectele lor. Dar concluzia la care urmează să ajungem este aceeași și anume faptul că între două țări foarte depărtate, cu orînduiri sociale diferite, s-au putut stabili în zilele noastre schimburi comerciale față de care ambele părți manifestă un interes crescînd.

Or, aceasta e cea mai bună ilustrare a realismului și eficacității politicii de coexistență pașnică, politică pe care țara noastră o promovează în mod consecvent, împreună cu multe alte țări, drept cea mai rezonabilă cale de urmat în raporturile internaționale, în locul războiului rece care ruinează nervii și mijloacele financiare ale popoarelor.

În fața acestei politici, japonezii nu și-au închis ochii și nu și-au astupat urechile. Ei sînt un neam de oameni dornici să se informeze de tot ceea ce se petrece pe fața pămîntului, în toate domeniile, în muzică, în literatură și în pictură, dar în primul rînd — dat fiind specificul economiei lor — să vadă ce ar putea vinde și ce ar putea cumpăra din orice punct al lumii. Astfel, în ultimii ani au început să vină tot mai mulți în țara noastră, mai întîi oameni de afaceri, apoi oameni politici, pînă ce în toamna trecută o delegație a Camerei Reprezentanților, condusă de dl Kodaira, a făcut o vizită oficială în Republica Populară Romînă. Atunci am fost surprins de interesul pe care membrii delegației îl manifestau față de dezvoltarea economiei noastre și de cordialitatea pe care o stabileau din prima clipă cu toți cei cu care veneau în contact. Arta populară nu i-a interesat mai puțin, iar „Ciocîrlia" cîntată la nai le-a oprit o clipă respirația, redobîndită apoi în mijlocul unor nereținute aplauze.

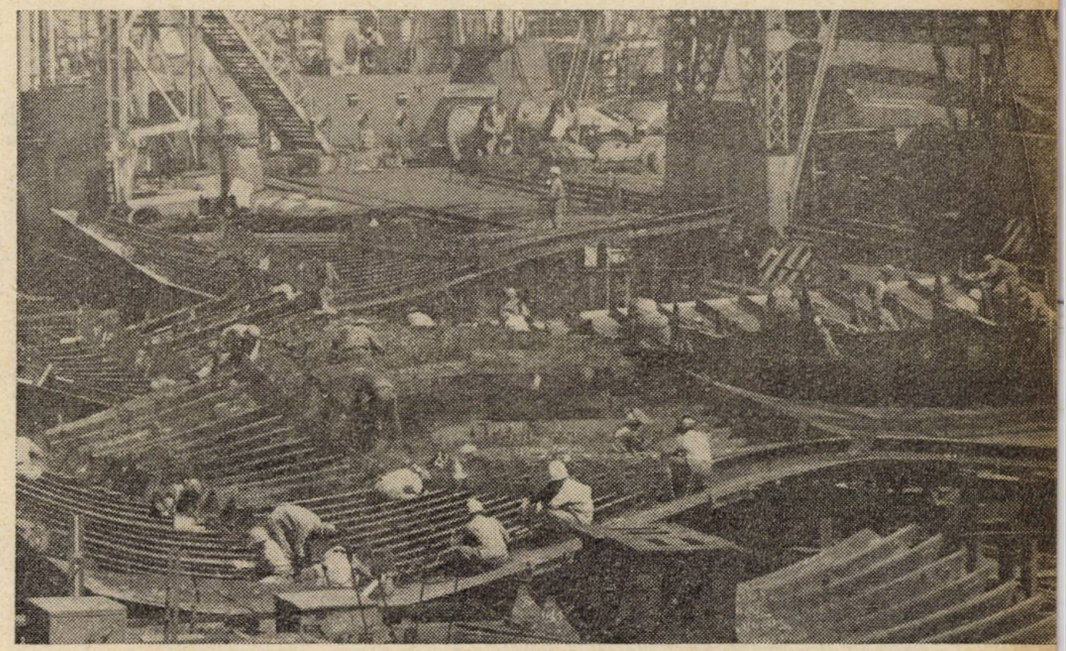

Șantierele navale din Yokohama

Nu mult după aceea, Dieta japoneză a invitat o delegație a Marii Adunări Naționale, din care am avut cinstea să fac parte și am fost pus în situația de a da un mai mare potențial de concret multora dintre noțiunile pe care eu însumi le-am folosit de atîtea ori : apropiere între popoare, interes reciproc, coexistență pașnică.

Japonia nu este una dintre țările eliberate de curînd cu ale căror popoare, în curs de dezvoltare, pot fi stabilite atîtea contacte, sentimentale sau de interes comun. Japonia este o țară capitalistă, industrializată în cel mai înalt grad, cu totul în altă situație decît toate celelalte țări ale Asiei. Dar Japonia este în același timp singura țară care a cunoscut dezastrul bombei atomice. Mișcarea japoneză pentru pace cunoaște forme de organizare și forme de patetism care-i sînt proprii.

Opinie publică potrivnică războiului, economie condusă de oameni dornici să întrețină orice fel de relații care le pot fi avantajoase, toate acestea au făcut ca vizita noastră în Japonia să fie privită cu interes și să i se acorde o mare atenție. În mai puțin de 48 de ore de la sosire, fusesem primiți de președintele Camerei Reprezentanților, dl Naka Funada, de președintele Camerei Consilierilor (ambele constituind Dieta), dl Yuzo Shigemune, de ministrul de externe, dl Masayoshi Ohira, de primul ministru, dl Hayato Ikeda, și apoi de însuși împăratul Japoniei, Hirohito.

Eu nu am avut niciodată convingeri monarhiste, dar dacă în Japonia este un

împărat iar acesta s-a arătat dispus să stea de vorbă cu reprezentanții unei țări socialiste, am privit asta ca pe o excelentă ilustrare a principiilor de coexistență pașnică — singurele conforme cu rațiunea în era armelor atomice — și i-am adresat cuvinte curtenitoare, convins nu numai că trăiesc o aventură personală — niciodată nu visasem că voi da mîna cu un împărat — ci că acționez în interesul țării mele și al singurei politici care poate salva omenirea de dezastrul unui război nuclear.

Întreaga noastră vizită în Japonia s-a desfășurat sub imperiul acestui comandament moral, ceea ce nu a împiedicat-o să fie extrem de plăcută în fiecare împrejurare. Japonezii nu sînt numai ospitalieri, ca atîtea popoare, ci sînt artiști ai ospitalității. Un program de nouă zile, foarte variat și întocmit cu minuțiozitate — cuprinzînd orașele Tokio, Yokohama, Kyoto, Nosaka și Nara, alternînd vizita șantierelor navale, a rafinăriilor, a siderurgiilor, a fabricilor de aparate optice, cu vizita instituțiilor științifice și de cultură, cu muzee și cu vechi monumente ale trecutului japonez — a fost îndeplinit de toți membrii delegației noastre, în ciuda efortului cerut, punct cu punct, cu exactitate de secundă, de fiecare dată cu interes și cu încîntare. Visez ora și era istorică în care un număr cît mai mare de oameni, și bineînțeles un număr cît mai mare de romîni, să poată vizita Japonia — Olimpiada din toamnă în vederea căreia Tokio a fost transformat într-un uriaș șantier, va oferi un asemenea prilej — spre a se bucura de privelișteа mărețului și nobilului Fujiyama și de marea artă a amabilității japoneze.

N-a fost loc în care sosind — și am fost în atîtea și atîtea locuri — să nu întîlnim, alături de drapelul japonez, drapelul republicii noastre, de la aripa mașinilor care ne purtau prin uriașa aglomerație a orașelor, de la fațada hotelurilor în care locuiam și a întreprinderilor pe care le vizitam, pînă la mesele în jurul cărora se purtau discuțiile și pînă la meniu-urile imprimate pe atît de fina hîrtie japoneză. Pretutindeni numai interes, bunăvoință și iarăși interes față de țara și de poporul nostru.

Nici unul din oamenii politici sau din conducătorii marilor întreprinderi cu care am stat de vorbă — și am stat de vorbă cu atîția — nu a făcut nici o singură aluzie la faptul că în țările noastre sînt sisteme sociale diferite, ci toți erau interesați și bucuroși că, în ciuda marii distanțe geografice, am găsit mijloace de a face comerț împreună. Lecția Hiroșimei și marele talent al japonezilor de a avea afaceri cu toți cei ce le pot fi de folos își arătau pe deplin roadele.

In acele zile începea la Geneva Conferința mondială pentru comerț și dezvoltare, ca un comandament imperios al actualului moment din istoria omenirii, a principiilor de coexistență pașnică. Socotesc că vizita noastră în Japonia a fost un model de relații bazate pe principiile coexistenței pașnice între state cu sisteme sociale diferite și că ea și-a atins în întregime scopul.

Geo BOGZA

De vorbă cu prof. GIUSEPPE PETRONIO

consonanțe universitare romîno-italiene

Titularul catedrei de literatură italiană la Universitatea din Triest, profesorul Giuseppe Petronio, a petrecut de curînd în țara noastră, împreună cu soția, un scurt concediu.

Îmi pare rău că datorită unor alte preocupări — *ne spune profesorul Petronio* — am putut urmări mai puțin în ultima vreme firul legăturilor mele cu literatura romînă. Totuși, vă aduc din Italia știrea că, în aceste zile, la televiziunea noastră s-a transmis „Scrisoarea pierdută" a lui Caragiale, într-o montare foarte izbutită. Este „un număr de program" care s-a bucurat de mult succes.

Giuseppe Petronio este, după cum se știe, autorul a numeroase studii despre literatura țării noastre, printre care e substanțială introducerea în „Antologia teatrului romîn", apărută la Editura Parenti din Milano, domnia-sa fiind totodată traducător al „Nopții furtunoase". Din pasiune și apreciere față de literatura noastră clasică și contemporană, profesorul Petronio a tradus și publicat în italienește, cu cîțiva ani în urmă, „Mitrea Cocor" de Mihail Sadoveanu, „Desculț" de Zaharia Stancu, precum și lucrări de Gala Galaction și Alexandru Sahia.

Dacă am intrat mai mult, în ultimii ani, în cercetările și lucrările mele de literatură italiană — *ne spune d-sa* — și m-am dedicat mai puțin literaturii țării dv., n-am încetat în schimb deloc să mă ocup de viața culturală romînească, mai ales în calitate de secretar al Comitetului universitar pentru legături culturale italo-romîne, al cărui prezident este, după cum știți, bătrînul și valorosul profesor Forni de la Universitatea din Bologna. După ultima întîlnire din 1963 de la Universitatea din Salerno a reprezentanților romîni și italieni ai învățămîntului universitar, unde am discutat împreună despre problemele școlii și pedagogiei, în primăvara aceasta ne vom întîlni din nou la Veneția, spre a dezbate în comun o temă deosebit de interesantă și mai ales actuală, atît pentru dumneavoastră cît și pentru noi, aceea a arhitecturii și urbanisticii.

Organizăm și întîlniri „bilaterale" între universitățile romîne și italiene: Cluj-Bologna, Iași-Padova, București-Roma. Alături de reuniunile pe teme date, aceste contacte deschid noi posibilități de colaborare.

În ce privește studiul limbii și literaturii romîne în Italia, în cadrul universitar, mă bucur că în 1963 și la Universitatea din Pisa s-a instituit predarea limbii și literaturii romîne, sub conducerea colegului și prietenului nostru comun Silvio Guarnieri. Anul acesta el face un curs despre Mihail Eminescu, care, după cum sînt informat, are o bună audiență. Guarnieri este și unul din criticii noștri foarte apreciați.

Deși la Universitatea din Triest nu există încă un lectorat de specialitate, profesorul Pellegrini, titularul catedrei de romanistică, a ținut însă pînă acum în fiecare an lecții de limba și literatura romînă. De altminteri, mijloacele de cunoaștere a limbii romîne sporesc: trebuie să vă anunț că Editura Malipiero din Bologna a tipărit recent un masiv dicționar paralel italo-romîn, la care am lucrat și eu.

În încheierea convorbirii noastre, prof. Petronio își exprimă convingerea că participarea italiană la festivitățile ce vor avea loc cu prilejul centenarului Universității din București va fi un excelent prilej să facem un prim bilanț al colaborării noastre universitare, care s-a intensificat mult în ultima vreme.

Dragoș VRÎNCEANU

NATO-după 15 ani

Cea de a 15-a aniversare a pactului militar nord-atlantic la 4 aprilie s-a desfășurat fără ca în vreuna din cele 15 țări participante să se fi înregistrat vreun entuziasm deosebit. Trecînd în revistă relațiile dintre partenerii atlantici și ilustrîndu-le cu asemenea exemple ca Franța — S.U.A. și Turcia — Grecia ziarul *New York Herald Tribune* și-a intitulat articolul „Încordarea temperează celebrarea celei de-a 15-a aniversări a N.A.T.O." — titlu care dă o imagine destul de corectă a situației din sînul pactului.

Într-un discurs festiv pe care l-a ținut recent la Boston, secretarul general al N.A.T.O., Stikker, mărturisea că este „oarecum îngrijorat de noile tendințe manifestate de ambele părți ale Atlanticului". Desigur, ceea ce îngrijorează pe secretarul general al N.A.T.O. nu trebuie în mod necesar să îngrijoreze opinia publică, ceea ce de altfel este și cazul. Un ziarist englez observa că aniversarea N.A.T.O. a fost întîmpinată cu un „perfect dezinteres", ceea ce exprimă rezistența publică față de lozincile războiului rece.

Merită însă subliniat că în comentariile internaționale prilejuite de aniversarea N.A.T.O. apare mereu constatarea că premisele pe care a fost construit cu 15 ani în urmă pactul nord-atlantic sînt demult depășite, perimate.

Să ne referim mai întîi la justificarea inițială a acestui act politico-militar. Autorii săi, urmărind să prevină neliniștea și protestul public față de crearea unui bloc militar, s-au silit să prezinte N.A.T.O. ca o organizație „defensivă" menită a apăra „securitatea lumii libere". În acest scop ei au creat în mod artificial o atmosferă de psihoză și isterie războinică anticomunistă în dosul căreia să poată opera în voie.

Adevărul este că nimeni nu amenința pe membrii N.A.T.O. așa cum toată lumea a putut să constate de-a lungul celor 15 ani și cum sînt nevoiți să recunoască astăzi numeroși comentatori occidentali.

John Foster Dulles, care se sinchisea mai puțin de opinia publică (vezi teza lui că America trebuie să fie „temută" nu „iubită") a mărturisit în cartea sa „Război ori pace" că de fapt înjghebarea unui bloc militar atlantic fusese concepută la Washington cu mult înainte, și că în primăvara anului 1948, imediat după tratativele de la Bruxelles privind Uniunea Occidentală, diplomația americană a inițiat o acțiune diplomatică secretă în acest scop. Pe vremea aceea, deși trecuse foarte puțin de la terminarea victorioasă a luptei împotriva fascismului care unise pe cîmpurile de luptă ca aliați Uniunea Sovietică, Statele Unite, Anglia și alte țări și popoare, în S.U.A. erau la modă ideologia reacționară a „stăvilirii comunismului" și doctrina militară a „represaliilor masive" elaborată în condițiile monopolului atomic american.

Din documentele publicate ulterior asupra tratativelor diplomatice secrete din 1948 reiese că inițiatorii americani căutau să atragă în acest bloc un număr cît mai mare de state care să permită Statelor Unite „construirea de baze militare, aeriene și maritime, menite a-i crea o poziție strategică avantajoasă împotriva Uniunii Sovietice și a altor țări comuniste". În acest scop s-au exercitat presiuni speciale și s-au întins tot felul de momeli de „ajutor american" țărilor scandinave, care trebuiau să devină o „bază nordică", Islandei și Portugaliei, destinate a deveni „capete de pod pentru forțele aeriene și marine ale S.U.A." precum și unor țări ca Irlanda, Spania și Iranul care pînă la urmă n-au fost incluse în N.A.T.O. Rezultă de asemenea că în ciuda faptului că erau de acord în privința luptei împotriva forțelor socialismului în plină creștere, fondatorii N.A.T.O. au avut divergențe pe care diplomația americană le-a depășit relativ ușor datorită poziției predominante și mijloacelor eficace de presiune și influențare politică, economică și militară de care dispunea în acel moment S.U.A. în relațiile cu aliații lor

Problema includerii Germaniei occidentale, de pildă, s-a rezolvat în 1955; în ce privește Spania franchistă, pe teritoriul căreia S.U.A. dețin numeroase baze militare, ea a rămas în afara pactului. Un lucru reiese clar din aceste documente și anume că N.A.T.O. a fost creat nu ca o organizație „defensivă" ci ca o expresie a politicii blocurilor militare îndreptate împotriva sistemului socialist și menite a schimba prin forță cursul evoluției istorice.

Evident, observatorii internaționali constată că, după scurgerea a 15 ani, această politică se dovedește total ineficace. O dată cu schimbările care au avut loc în lume, și în țările N.A.T.O. s-au produs deplasări în opinia publică confirmate de alegerile din ultimii 2—3 ani. Conștiința catastrofei unui război racheto-nuclear determină o opoziție crescîndă față de planurile cercurilor agresive, principiile coexistenței pașnice promovate consecvent de statele socialiste cîștigă teren și apar ca singura alternativă rezonabilă a războiului. Creșterea puterii și influenței țărilor socialiste, reflectată și pe plan militar, a modificat în mod radical premisele care au stat la baza strategiei inițiale a N.A.T.O. Doctrinele „stăvilirii comunismului" și „represaliilor masive" care corespundeau erei monopolului atomic american sînt demult perimate, după însăși recunoașterile oficiale din Occident.

Generalul Maxwel Taylor, președinte al grupului mixt al șefilor de stat major al S.U.A., în cartea sa *„The Uncertain Trumpet"* (Trompeta nesigură) criticînd axarea rigidă și exclusivă a strategiei occidentale pe doctrina „represaliilor masive" arată că ea a dus S.U.A. într-un impas. Autorul insistă în special asupra a doi factori militari. „Primul factor — scrie Taylor — îl constituie pierderea de către S.U.A. a superiorității tehnice asupra U.R.S.S. în multe domenii ale tehnicii militare"... „Al doilea factor — continuă el — este acela că Statelor Unite le lipsește un sistem eficace de apărare antirachetă, ceea ce face ca deținerea puterii rachetelor de către ruși să capete o însemnătate din ce în ce mai mare".

În aceeași ordine de idei, ziarul englez *Tribune* arată că „N.A.T.O. era viabilă inițial deoarece Europa occidentală și America erau din punct de vedere militar interdependente. Europa occidentală se bizuia pe bombe și bombardiere americane; America avea nevoie de baze europene fără de care avioanele ei cu rază medie nu puteau opera". Astăzi, însă, constată ziarul, această interdependență este pe cale de dispariție datorită revoluției în tehnica armelor — dezvoltarea rachetei cu rază mare de acțiune, care „a transformat N.A.T.O. dintr-o fortăreață într-o închisoare".

Schimbărilor în raportul de forță dintre cele două sisteme le-au corespuns o serie de modificări substanțiale în sînul însuși al N.A.T.O. În momentul creării pactului, țările vest-europene erau slăbite de război, economiile lor suferiseră distrugeri mari, în timp ce S.U.A. erau atotputernice atît sub raport militar cît și economic față de partenerii lor. Între timp, Franța, R. F. G. și alte țări occidentale și-au refăcut potențialul economic și și-au întărit pozițiile internaționale pe toate planurile. Comentînd o serie de măsuri militare luate de Franța împotriva intereselor N.A.T.O., Walter Lippmann scria: „Inima problemei este că Europa occidentală a depășit dependența față de America. De aceea, ea nu va mai accepta conducerea și dominația americană în problemele europene. Aceasta este noua realitate pe baza căreia acționează generalul de Gaulle".

Iluzia că „integrarea" va duce la înlăturarea contradicțiilor dintre țările occidentale s-a risipit repede. În realitate, „integrarea" economică a dus la adîncirea vechilor antagonisme și a dat naștere unor antagonisme noi. Piața comună, salutată la început de Washington ca un instrument al politicii anticomuniste, s-a dovedit a avea un puternic ascuțiș antiamerican. Datorită opoziției franceze și acordului tacit al altor țări vest-europene oferta Angliei de a adera

la Piața comună a fost respinsă. Atît în problemele „integrării agricole" cît și în lupta pentru crearea unei „comunități politice europene" se ciocnesc tendințele Franței și R.F.G. de a cuceri hegemonia. „Marele plan" inițiat de S.U.A. în scopul de a „dilua" Piața comună într-o „comunitate atlantică", în care să-și asigure partea leului, este mai departe ca oricînd de realizare.

Ghemul contradicțiilor s-a încurcat în jurul politicii nucleare a N.A.T.O. Toate sesiunile Consiliului N.A.T.O. din 1960 încoace s-au ocupat de această problemă fără a găsi un compromis între tendința S.U.A. de a-și menține controlul asupra forței nucleare occidentale și tendința principalelor țări vest-europene de a deveni puteri nucleare. Politica Franței de creare a unei forțe atomice naționale a dus strategia N.A.T.O. la un impas iar așa-numitul proiect american al „forței nucleare multilaterale" (la care Franța a refuzat să participe) a întîmpinat obstacole care se dovedesc greu de depășit.

Recent, au avut loc în Occident numeroase discuții care reflectă opoziția crescîndă față de politica de nuclearizare a Europei occidentale. În Franța au apărut trei lucrări importante scrise de autori influenți (Raymond Aron, generalul Beaufre și clubul Jean Moulin — care reunește personalități proeminente) cu privire la politica atomică franceză. Combătînd tezele oficiale în favoarea creării faimoasei „force de frappe", aceste lucrări demonstrează erorile militare, politice, economice și științifice pe care se bazează aceste teze. Sintetizînd în ziarul *Le Monde* concluziile acestei dezbateri publice, Maurice Faure, fost ministru, arată că „force de frappe" va avea un „cost exorbitant", deoarece cifrele oficiale privesc numai „prima generație" (crearea bombelor atomice de calibru mic) dar nu indică cheltuielile de viitor pentru a „doua și a treia generație" (bombe H și rachete) de care Franța este încă departe. Faure arată că „programele militare împing știința și tehnica pe o cale îngustă și deci nu contribuie la dezvoltarea științifică-tehnică a Franței", că politica atomică „nu răspunde nici unei ipoteze militare plauzibile", că dacă pretenția că „politica nucleară franceză contribuie la ridicarea prestigiului este subiectivă și greu de sesizat", în schimb, „sînt tangibile condamnările la care sînt supuse în organizațiile internaționale refuzul de a semna acordul de la Moscova și experiențele noastre din Sahara, situația dificilă în care ele pun pe aliații noștri africani, greutățile pe care le suscită în Australia, Noua Zeelandă și în țările latino-americane dinspre Pacific" (unde Franța intenționează să experimenteze bombe cu hidrogen).

O analiză profundă a proiectului atomic francez sub raport strict militar a făcut în *l'Express* unul din cei mai cunoscuți experți militari englezi, căpitanul Liddle Hart. Comparînd proiectul francez cu ceea ce au realizat deja englezii în domeniul nuclear, Liddle Hart conchide că „forța nucleară franceză va fi slabă în comparație cu aceea pe care au creat-o britanicii și aproape insignifiantă în comparație cu aceea pe care o posedă americanii și rușii".

În ce privește forța multilaterală, singura țară care a manifestat un interes constant pentru acest proiect este Republica Federală Germană. Dar, așa cum subliniază observatorii internaționali, tocmai aceasta dă naștere la suspiciuni și rezerve în Europa occidentală. În această ordine de idei a stîrnit numeroase comentarii articolul publicat în ianuarie în revista *Foreign Affairs* de ministrul de război vest-german von Hassel sub titlul „Destindere prin fermitate". Nemaifiind în stare să nege sau să ignoreze destinderea care s-a obținut prin lupta forțelor păcii și socialismului în relațiile internaționale Est-Vest, von Hassel repetă ca un leit-motiv teza că destinderea și pacea pot fi înfăptuite numai printr-o politică de pe „poziții de forță". Mai mult, autorul ține să minimalizeze și să discrediteze toate măsurile de destindere adoptate în ultima vreme și în primul rînd, desigur, Tratatul de la Moscova privind interzicerea experiențelor nucleare în trei medii. El lansează tot soiul de „avertismente" împotriva „iluziilor" puse în acorduri Est-Vest. Substratul întregii sale demonstrații apare însă atunci cînd autorul combate pe teoreticienii militari care susțin că arma nucleară trebuie să fie elementul ultim al strategiei N.A.T.O. și cere ca ea să fie un instrument pentru rezolvarea prin forță a litigiilor internaționale importante. „N.A.T.O. — scrie von Hassel — trebuie să fie în măsură să folosească arme nucleare în condiții în care folosirea lor nu este un semn de disperare, ci este determinată de considerațiuni militare și politice". Chiar revista vest-germană *Stern*, exprimînd pozițiile mai realiste care cîștigă teren și la Bonn, arată că o asemenea strategie N.A.T.O. ar fi mai curînd „o rețetă pentru sinuciderea nucleară a Republicii Federale decît una pentru cucerirea Republicii Democrate Germane."

Discuțiile despre criza strategiei N.A.T.O. se aseamănă — potrivit unei comparații a ziarului englez *Guardian* — cu efortul unor oameni de a ieși prin coșul sobei în timp ce ușa principală stă deschisă în spatele lor. Iar această ușă principală este consolidarea destinderii prin măsurile de dezarmare preconizate de statele socialiste și în primul rînd prin dezarmare nucleară.

Silviu BRUCAN

onorabila nouă meserie a gangsterilor

În presa americană apar frecvent informații privitoare la variatele modalități în care gangsterii neprinși devin businessmeni cinstiți ; sau cel puțin încearcă să devină.

Fenomenul este interesant, dar explicația lui nu este, din păcate, pocăința. Un gangster care deschide o casă de mode nu face lucrul acesta pentru că, după o luptă lăuntrică, a ajuns la concluzia că este mai onest să îmbrace oamenii decît să-i dezbrace, ci pentru că și-a pus întrebarea, firească la orice deținător de capital, ce va face cu banii.

În felul acesta gangsterii ajung să posede bănci, societăți de asigurare, agenții imobiliare, hoteluri și multe altele ; în revista U. S. News and World Report înșiruirea domeniilor în care gangsterii își desfășoară activitatea legală ocupă o coloană întreagă. Din această coloană vom cita doar — pentru a oferi o imagine exactă a varietății preocupărilor unei categorii de oameni pe care cititorul ar putea fi tentat să o subestimeze — saloanele de coafură și cosmetică, agențiile teatrale și turistice, laboratoarele de optică medicală, fabricile de lenjerie de damă și întreprinderile de pompe funebre.

Noii oameni de afaceri dovedesc o remarcabilă abilitate în administrarea firmelor pe care le controlează. Angajînd în posturi de „consilieri în problemele mîinii de lucru" pe unii din executanții folosiți în activitățile ilegale, ei îi constrîng pe salariați să nu intre în sindicate și, reducînd cheltuielile de producție, reușesc să concureze cu succes firmele rivale. După aprecieri oficiale, care au în vedere numai societățile știute ca fiind sub controlul gangsterilor, cifra de afaceri a acestora este de ordinul miliardelor de dolari.

Se pare însă că, intrînd în afaceri, gangsterii nu urmăresc numai aspectul rentabilității ci și pe acela al siguranței personale ; ei caută — după cum spunea J. Edgar Hoover, directorul F.B.I. — să-și creeze o fațadă respectabilă îndărătul căreia să-și poată continua activitățile dubioase. În acest scop gangsterii se instalează în rezidențe situate în cartierele frecventate de oameni de afaceri cam de aceeași anvergură, iau parte la acțiuni cetățenești și filantropice, își trimit odraslele la colegii dintre cele mai selecte și își creează relații în „lumea bună".

Sectorul afacerilor din care provin nu este totdeauna părăsit : activitatea la lumina zilei este îmbinată cu aceea în afara legii ; agențiile de bursă controlate de gangsteri vînd acțiuni în contul unor societăți inexistente, băncile controlate de gangsteri acordă împrumuturi fără acoperire șefilor „Mafiei" americane ș.a.m.d. Cea mai interesantă simbioză de felul acesta a realizat-o însă un gangster antreprenor de pompe funebre care în cursul unei expediții nocturne a folosit autodricurile firmei sale pentru a-și transporta asasinii plătiți ; iar după aceea, probabil că le-a pus și la dispoziția victimelor.

Desigur, autoritățile sînt la curent cu afacerile curate ale „Mafiei" americane. A fost creată o secție specială a Ministerului Justiției, iar această secție colaborează cu 25 de agenții guvernamentale incluzînd F.B.I., fiscul, serviciul vămilor și altele. Aproximativ 1 100 de gangsteri-afaceriști, identificați pînă acum, au perspectiva mai mult sau mai puțin apropiată de a apărea în fața unor tribunale. Dar cu aceasta lista lor nu este epuizată, activitățile „legale" continuînd să atragă noi maeștri ai crimei organizate.

Mihai MATEI

hidro-centrala mare-motrică RANCE

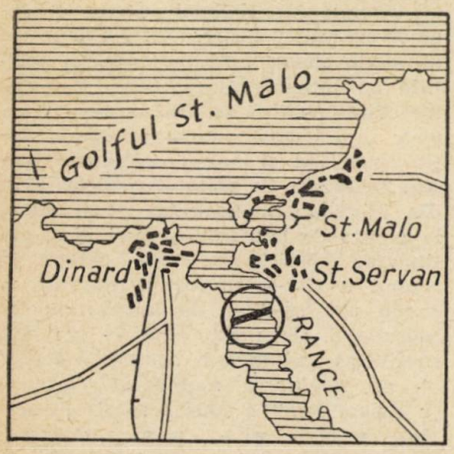

FENOMENUL mareelor — fluxul şi refluxul — este cunoscut din cele mai vechi timpuri. De două ori în 24 de ore, nivelul mărilor şi oceanelor creşte şi scade, sub acţiunea forţei de atracţie a Soarelui şi a Lunei, înconjurînd Pămîntul cu un fel de val. În unele locuri acest val este abia perceptibil, în altele se ridică la înălţimi de 10 şi chiar 15 m. Oamenii de ştiinţă au calculat că energia pe care o reprezintă ridicarea apei mărilor şi oceanelor cu numai 0,70 m este echivalentă cu 54 miliarde cai putere, adică o forţă aproape de neimaginat.

Valorificarea acestei surse de energie a mareelor este acum abia în faza incipientă. Prima centrală maremotrică este în curs de construcţie în Franţa, la vărsarea fluviului Rance în golful Saint-Malô, pe coasta nordică a departamentului Côtes du Nord (Bretania).

În faţa oamenilor de ştiinţă şi inginerilor se ridicau probleme foarte grele, privind mai cu seamă amplasarea centralei şi caracteristicile tehnice ale turbinei ce va fi folosită. Trebuia găsit locul unde mareele sînt deosebit de puternice şi unde terenul este în acelaşi timp adecvat pentru construcţii uriaşe şi pentru formarea unui bazin de acumulare. Trebuia găsit un golf îngust şi intrînd profund în uscat, cu adîncime mică a apei înspre ocean şi cu o structură stabilă a fundului care să poată suporta construcţia barajului etc. etc. Asemenea locuri sînt foarte puţine în lume. Studiile care au precedat începerea lucrărilor au început înaintea celui de-al doilea război mondial şi au continuat după terminarea lui.

Lucrările pe teren au început în 1960, locul ales fiind estuarul fluviului Rance, lat de aproximativ 700 m şi intrînd în uscat 14 km. Aici fluxul atinge în medie 13,5 m. Acest estuar se îndiguieşte între oraşele Dinard şi St. Servan (la sud de ele) şi va alcătui un bazin de acumulare. Lungimea digului este de 750 m, iar grosimea la bază de 53 m.

În noiembrie 1962, partea dinspre Dinard a digului a fost terminată, iar ecluza pentru navigaţie dată în funcţiune. În iulie 1963 a fost terminată şi construcţia părţii dinspre St. Servan, cît şi a digului de rezistenţă. A rămas de construit porţiunea principală a întregului sistem, în care vor fi instalate cele 24 de turbine producătoare de energie electrică. Pentru a realiza această parte, cea mai delicată, fiind vorba de centrala energetică propriu-zisă, trebuie secată întreaga porţiune de mijloc a fluviului. În acest scop, s-a trecut la construirea unui dig provizoriu circular, alcătuit din chesoane construite pe mal şi aşezate apoi în albia fluviului. Această construcţie a fost terminată spre sfîrşitul anului 1963, după care, cu ajutorul unor pompe puternice, terenul înconjurat de digul provizoriu (aproximativ 10 ha) a fost secat. În felul acesta, s-a putut trece apoi la construirea porţiunii centrale a digului.

După aprecierile specialiştilor, centrala maremotrică de pe Rance va produce anual circa 600 milioane kWh, din care 70 milioane în timpul fluxului şi restul în timpul golirii bazinului, deci al refluxului. Dacă ţinem seama de faptul că producţia de energie electrică a Franţei se ridică anual la 76 miliarde kWh, cantitatea de energie electrică produsă de centrala de pe Rance nu este atît de importantă. Însemnătatea acestei construcţii constă însă în ineditul ei, în faptul că deschide o nouă cale pentru valorificarea celei mai mari energii potenţiale care stă la îndemîna omului : energia mareelor.

E. S.

turnul EIFFEL are 75 de ani

LA 31 MARTIE 1889, 20 de parizieni escaladînd acel „dizgraţios şi gigantic schelet", cum a denumit Maupassant Turnul Eiffel, au înfipt în vîrful edificiului drapelul francez, în timp ce 21 de salve de tun îi pecetluiau actul de naştere.

La inaugurarea sa, Turnul Eiffel a provocat vii ciocniri de opinii. El a fost chiar... excomunicat din rîndurile Frumosului prin acel faimos „Protest al artiştilor" semnat, printre alţii, de Meissonnier, Gounod, Charles Garnier, Al. Dumas, Leconte de Lisle, Suly-Proudhomme şi Maupassant. Această construcţie, declarau ei, este „inutilă şi dizgraţioasă". De-a lungul anilor, adepţii Turnului au devenit însă tot mai numeroşi.

Inutilă? Cînd a fost ridicată, construcţia nu avea într-adevăr nici un scop practic. Ulterior însă, ea a devenit un instrument preţios pentru trei mari descoperiri : telegrafia fără fir, aviaţia şi televiziunea.

Dizgraţioasă? Imaginea fascinantă a Turnului a inspirat pictori francezi, de la Seurat la Delaunay, Chagall şi Duffy, ca şi scriitori cum ar fi Cocteau, Blaise Cendrars, Apollinaire. Recent, fostul director al Arhivelor Franţei, Charles Braibant, i-a consacrat o carte — Istoria Turnului Eiffel.

În 1887, ministrul comerţului şi al industriei din acea epocă, Lockroy, a hotărît ca viitoarea expoziţie menită să aniverseze centenarul Revoluţiei franceze să aibă în centrul ei un turn de 300 de metri. Din cele 700 de proiecte prezentate la concurs a fost reţinut cel al lui Gustave Eiffel. Acest inginer nu era un necunoscut. El construise deja poduri, gări, baraje, uzine şi chiar biserici atît în Franţa, cît şi în alte ţări.

Sumele acordate de guvernul francez pentru ridicarea edificiului fiind insuficiente, Eiffel a creat o societate anonimă pentru a strînge capital; această societate continuă să fiinţeze şi astăzi şi a obţinut, pînă la 1 ianuarie 1980, concesiunea Turnului, care este proprietatea oraşului Paris. Lucrările construcţiei au durat de la 26 ianuarie 1887 pînă la 31 martie 1889. Turnul, care cîntăreşte 7 000 de tone, este compus din 18 000 de piese; toate au fost fabricate şi montate în atelierele Levallois. Practic, nu a fost nevoie de nici un retuş pentru asamblare. Eiffel folosise cu succes „prefabricate".

La Expoziţia din 1889 succesul Turnului Eiffel a fost apreciabil. Între 15 mai 1889, ziua oficială a inaugurării, şi 5 noiembrie a aceluiaşi an, ziua închiderii Expoziţiei, el a fost vizitat de 1 968 287 vizitatori. Această cifră record nu a fost depăşită decît în 1963. Din iunie 1940 pînă în august 1944, Turnul a fost ocupat de trupele germane, iar din august 1944 pînă în martie 1946 de cele americane. La 1 iunie 1946, monumentul a fost redeschis pentru public. Din 1947, numărul vizitatorilor a fost totdeauna superior cifrei de 1 milion pe an, iar în 1963 el a depăşit 2 milioane. De la inaugurare şi pînă astăzi, totalul vizitatorilor se ridică la 44 de milioane. La venerabila vîrstă de 75 de ani, Turnul Eiffel, unul dintre cele mai vestite monumente din lume, se bucură de o apreciere mai mare ca oricînd. Apollinaire, încă de acum aproape 50 de ani, îl denumea pe drept cuvînt „Păstorul norilor".

Recent, Comisia superioară a Monumentelor istorice a hotărît să declare Turnul Eiffel monument istoric.

R. G.

controverse din mișcarea sindicală vest-germană în politica salariilor

În sfera problemelor majore ale vieții publice din R.F.G. conflictele sociale ocupă, în ultima vreme, un loc central. Semnalînd intensificarea tensiunii în diferite sectoare ale industriei, presa vest-germană prevede că, în primăvara aceasta, peste 8 milioane de muncitori vor acționa pentru schimbarea tarifelor de salarizare. Campania a fost deschisă de puternicul sindicat al metalurgiștilor, care cuprinde 3 milioane de lucrători. Revendicările pornesc de la cumpăna prețuri-salarii care înclină în defavoarea intereselor muncitorilor. Ziarele care exprimă, direct sau indirect, punctul de vedere al monopolurilor, dezaprobă sau resping de-a dreptul ideea revizuirii salariilor, pretextînd înrăutățirea generală a situației veniturilor, care ar fi afectat și posibilitățile financiare ale patronatului. Dar, după cum remarcă ziarul *Frankfurter Rundschau*, motivul invocat nu stă în picioare, deoarece chiar din aprecierile raportului economic al guvernului reiese că în 1964 veniturile întreprinzătorilor vor crește mai repede decît ale salariaților, astfel încît pe viitor poate fi așteptată o nouă sporire a dividendelor.

DOUĂ CONCEPȚII OPUSE

Situația socială aduce într-o actualitate stringentă dezbaterile largi care au loc, de cîțiva ani, în mișcarea muncitorească vest-germană, cu privire la principiile de orientare în politica salariilor. Aceste dezbateri au dus la ascuțirea conflictului între două tendințe care s-au cristalizat în sînul Uniunii sindicatelor vest-germane — *Deutscher Gewerkschaftsbund* (D.G.B.). Controversa în problema salariilor se încadrează într-o ciocnire de principii vizînd mai toate problemele care formează obiectul politicii sindicale. Exponenții principali ai grupurilor adverse din D.G.B. au devenit doi lideri influenți ai organizațiilor profesionale din R.F.G.: Otto Brenner, președintele sindicatului metalurgiștilor, și Georg Leber, care conduce pe cel al constructorilor.

Cu privire la politica salariilor, grupul reprezentat de Brenner susține că îmbunătățirea acestora necesită *acțiuni de masă*, a căror organizare trebuie să constituie o preocupare principală pentru sindicate. Calificînd acest punct de vedere ca manifestarea unor principii „tradiționale", perimate, liderii polarizați în jurul lui Leber justifică limitarea salariilor — de pe o poziție foarte asemănătoare cu cea a monopolurilor — în sensul că „nimeni nu poate da mai mult decît are".

Platformele diferite în chestiunea salariilor reflectă, pe plan mai larg, confruntarea a *două concepții opuse pe terenul poziției față de patronat*. Sintetizînd esențialul în aceste concepții, revista vest-germană *Stern* scria: „Georg Leber, conducătorul sindicatului constructorilor, consideră că lupta de clasă este depășită. Pentru Leber patronul nu mai este un dușman de clasă, ci un partener. În schimb, pentru Otto Brenner, conducătorul sindicatelor metalurgice, lupta de clasă continuă".

Propagînd teza potrivit căreia, astăzi, în societatea vest-germană contradicțiile de clasă s-ar fi stins, iar relațiile dintre muncă și capital ar fi evoluat în direcția colaborării lor ca parteneri egali (de aici teoria „partenerismului social"), Georg Leber afirmă că „în timp ce pe vremuri muncitorul era subapreciat din punct de vedere social, astăzi el nu mai poate fi deosebit de membrii celorlalte pături sociale". Exprimînd poziția sindicatului său, Otto Brenner condamnă această teză, ca o atitudine capitulantă în fața monopolurilor. „Condițiile în care cele două clase sînt obligate să negocieze — arată el — sînt prea diferite ca să poată fi vorba de un raport între parteneri egali".

Militanții progresiști ai mișcării muncitorești resping tezele „partenerismului", care denaturează realitatea. O conjunctură economică favorabilă dintr-o anumită perioadă nu poate fi interpretată ca însemnînd dispariția antagonismelor sociale. În fapt, majorările de salarii obținute în industria metalurgică și în alte ramuri au fost rezultatul acțiunilor revendicative ale muncitorilor, al *luptei* lor, chiar dacă, de multe ori, ea nu s-a manifestat în formele sale cele mai ascuțite.

În anii din urmă însă — cînd se vorbește tot mai puțin de acel „miracol economic" conjunctural, iar patronatul tinde să impună limitarea cheltuielilor pentru salarizare — se adevărește tot mai mult inconsistența teoriilor care încearcă să escamoteze contradicțiile dintre monopoluri și oamenii muncii. În aceste condiții, monopolurile au resimțit și mai mult necesitatea de a impulsiona propagarea „păcii sociale". Într-o direcție convergentă s-au îndreptat și eforturile conducătorilor de dreapta ai partidului social-democrat. Sub influența grupului Wehner-Erler, la congresul de la Godesberg, din 1959, a fost adoptat, precum se știe, un program nou, „modern", care a abandonat principiile luptei de clasă. În sindicate, promotorii programului de la Godesberg au devenit adepții liniei pe care o promovează grupul Leber. Opinînd pentru o atitudine „loială", de partener, în relațiile cu întreprinzătorii, Leber propune înlocuirea politicii de clasă cu încheierea unor „aranjamente de ordin social" între muncitori și patroni. Anumite măsuri înfăptuite în sectorul construcțiilor, din inițiativa sindicatului — un adaos la pensia de bătrînețe și, mai ales, extinderea folosirii forței de muncă în timpul iernii — au fost prezentate ca roade ale politicii de colaborare cu patronatul. (Fapt este însă — așa cum subliniază adversarii „partenerismului" — că asigurarea continuității lucrului în timpul iernii a adus avantaje în special antreprenorilor, prin stabilizarea muncitorilor calificați și folosirea mai bună a parcului de mașini și, cu deosebire, prin asigurarea *continuității profiturilor*).

„PARTENERISM" FĂRĂ PARTENERI

Linia adepților „partenerismului", susținută în mare măsură de Ludwig Rosenberg, președintele D.G.B., este linia abandonării grevelor și a tuturor celorlalte forme de luptă împotriva monopolurilor.

Reprezentanții multor sindicate și, în primul rînd, conducătorii Uniunii metalurgiștilor, refuză să se alăture acestei linii programatice. Negînd teoria dispariției contradicțiilor de clasă, forțele progresiste din D.G.B. relevă menținerea caracterului capitalist în repartizarea produsului muncii sociale și creșterea *inegalității* în distribuirea venitului național. „Actuala repartiție a veniturilor și averilor este considerată în general ca fiind nedreaptă — scrie *Frankfurter Rundschau*. Poziția preferențială a tuturor acelor cercuri care dețin proprietatea asupra mijloacelor de producție sare în ochi".

Situația creată în ultimii ani, mai ales prin depășirea creșterii salariilor de sporirea costului vieții, este unul din motivele principale care explică re-

zerva majorității muncitorilor vest-germani față de politica sindicală promovată de Leber.

Manifestîndu-se încă la congresul D.G.B. din 1959, ciocnirea fățișă între cele două concepții a luat amploare la congresul din 1962 (Hanovra), unde liderii de dreapta au ridicat din nou problema „marii reforme": modificarea programului și statutului sindicatelor, corespunzător tezelor „partenerismului social". Dar opoziția unui mare grup de sindicate a determinat amînarea adoptării noului program.

Luînd măsuri pentru a reanima noul program la un congres extraordinar, grupul Leber a manevrat intens în scopul de a lărgi perimetrul influenței sale. S-a scontat mult și pe demonstrația de 1 Mai din 1963. Pe lîngă elogierea „partenerismului", tonul pregătirilor oficiale pentru această demonstrație avertiza asupra inoportunității acțiunilor ce ar putea să dezechilibreze „armonia socială". Dar, cu cîteva zile înainte de 1 Mai, a izbucnit greva celor 300 000 de metalurgiști din landul Baden—Württenberg, cel mai mare conflict social din istoria R.F.G., *„lupta cea mai dură și pînă în prezent cea mai mare dintre muncitori și patroni" (Die Presse).*

UN CONFLICT „DIN SENIN"?

Relevînd existența și ascuțirea luptei antimonopoliste, greva metalurgiștilor (precedată de o altă mare grevă, în regiunea Saar, și de importante acțiuni ale muncitorilor din industria hîrtiei) a contribuit la discreditarea „partenerismului social". „Muncitorii metalurgiști din Germania occidentală nu au făcut grevă exclusiv pentru cîștiguri imediate, scria revista engleză *Economist*. Se poate considera, ca de la sine înțeles, că ei vor salarii mai mari și mai mult timp de odihnă, socotind că patronii își pot permite să le dea mai mult în ambele domenii. Dar actuala luptă are un sens mai adînc. Ea este, de asemenea, un conflict între teorii opuse în cadrul Uniunii sindicatelor".

Cele două teorii s-au ciocnit din nou, într-o furtunoasă dezbatere de principii, la congresul extraordinar din 1963, convocat la Düsseldorf. Cu tot efortul lor din ultimii ani, adepții lui Leber n-au izbutit să vadă consfințită în program victoria liniei lor. Noul program al D.G.B., adoptat la Düsseldorf, poartă pecetea ascuțirii tendințelor opuse din mișcarea sindicală vest-germană. Făcînd abstracție de unele pagini ale programului, arăta ziarul vest-german *Süddeutsche Zeitung*, concepțiile contradictorii nu s-au rezolvat prin compromisuri; menționarea, în cadrul programului, a concepției luptei de clasă, alături de cea a colaborării de clasă, reflectă nu o linie de mijloc, ci ascuțirea luptei dintre cele două principii. Scoțînd în evidență faptul că promotorii teoriei „parteneriste" sînt relativ slabi din punct de vedere numeric și situînd conflictul din D.G.B. într-un context mai general, ziarul scria: „Sindicatele au adoptat noul lor program într-o perioadă cînd se fac auzite îndoieli serioase cu privire la principiile adoptate cu patru ani în urmă de către social-democrați la Godesberg și, anume, dacă nu s-au făcut prea multe concesii adaptării și lipsei de concepții ideologice".

Deși noul program nu cuprinde o concepție de clasă unitară, ca cel adoptat în 1949 (la congresul de constituire a Uniunii sindicatelor vest-germane) totuși, în pofida manevrelor intense ale liderilor de dreapta, el formulează teze importante ale luptei antimonopoliste. Aceasta dovedește că forțele avansate din mișcarea muncitorească opun o rezistență crescîndă ideologiei „colaborării de clasă". Ceea ce explică și reacția cercurilor monopoliste care, în prezent, desfășoară un atac în presă împotriva noului program. Se adevărește astfel, din nou, că atunci cînd patronatul nu mai poate să-și menajeze profiturile sub paravanul lozincilor despre „armonia socială", el însuși le abandonează și trece la poziție ostilă fățișă împotriva „partenerului". Fapt constatat și de *Frankfurter Rundschau* care, înregistrînd atitudinea întreprinzătorilor față de acele principii din program care nu-i convin, scrie că ei au provocat „un conflict din senin", manifestîndu-se ca adversari în loc de parteneri.

Numai că acest conflict nu s-a iscat deloc „din senin" și se explică prin ceea ce și Brenner numea poziția diferită a diferitelor clase. *Neue Zürcher Zeitung* scria recent că existența atitudinii moderate a unor sindicate „nu înseamnă însă că atmosfera între partenerii sociali poate fi caracterizată drept mai puțin încordată". Tendința întreprinzătorilor de a recupera majorările de salarii din 1963 prin noi urcări de prețuri a mărit această încordare. Ziarul elvețian *Die Tat* relatează că, față de 1962, indicele costului vieții a crescut, pînă în august 1963, cu 10,9 la sută, atingînd în noiembrie 12,5 la sută.

Realitățile economice și sociale *se impun* astfel ca cel mai serios arbitru în disputa dintre cele două concepții asupra politicii sindicale. Ziarul *Süddeutsche Zeitung* scrie că „în structura politică a R.F.G. se formează noi fronturi, care subliniază din nou ceea ce desparte dreapta de stînga".

Asemenea mărturii atestă că, dincolo de duelul în politica salariilor, se desfășoară o luptă ideologică între două tendințe care reflectă pozițiile și interesele diametral opuse ale muncitorilor și ale capitaliștilor. Iar faptul că delimitarea forțelor, în favoarea celor de stînga, se manifestă din nou, cu intensitate, indică, pare-se cu destulă precizie, direcția în care evoluează raporturile de clasă în societatea vest-germană.

Eugen POP

10.000 de locuitori ai orașului Compiègne au organizat recent un impresionant marș pentru dezarmare

Le Monde

PARIS

„ORDINEA" ÎMPOTRIVA „PROGRESULUI"

„SPERANȚA a trecut în tabăra cealaltă, bătălia și-a schimbat cursul..." Neașteptata defecțiune a șefilor militari care susțineau puterea legală în persoana președintelui Goulart, a provocat în Brazilia, în răstimp de patruzeci și opt de ore, o răsturnare totală a situației. Ca o consecință a evenimentelor, cuvintele, o dată în plus, își schimbă și ele sensul: legalitatea de ieri apare ca o vastă și tenebroasă conspirație comunistă, în timp ce rebeliunea devine o strălucită manifestare a patriotismului și a legitimității.

Învingătorii își trîmbițează bucuria, o bucurie pe care prietenii Braziliei nu izbutesc de loc s-o împărtășească. Ei sînt fericiți, desigur, că a curs puțin sînge și că brazilienii și-au manifestat astfel încă o dată aversiunea față de războiul civil. Dar, oricare ar fi reprosurile ce pot fi adresate președintelui înlăturat — o evidentă incapacitate de a strînge și de a menține în jurul său o echipă de oameni credincioși lui și într-adevăr devotați binelui obștesc, intenția de a obține o schimbare a dispozițiilor constituționale care să-i permită a fi reales în anul următor — un mare număr de reforme pe care își propunea să le realizeze nu-și pierd prin aceasta caracterul de urgență și necesitate.

Ar fi fost bine să se fi început, oricît de modest, cu exproprierea pămînturilor înțelenite și ar fi fost probabil necesar să fie lărgit corpul electoral pentru a se pune capăt unei clientele foarte bine și de foarte mult timp organizate. În ce privește reintegrarea extremei stîngi în jocul politic, oare nu monstruosul egoism al proprietarilor a constrîns un om, el însuși posesor a multe bunuri și al cărui birou prezidențial era ticsit cu statuete ale Fecioarei, să caute aliante mai mult sau mai puțin neobișnuite?

Oricît de diferiți și de potrivnici ar fi fost în multe privințe, privilegiații au acționat în comun în fața amenințării. Ordinea, *ordinea lor*, a fost salvată, dar progresul, progresul a 20 de milioane de oameni subalimentați, adică înfometați, progresul unei țări imense, cu 75 milioane de locuitori, riscă să fie oprit.

În aceste condiții, era necesar oare ca președintele Johnson să se grăbească a-i felicita pe noii guvernanți? Formulele sînt nuanțate, ca să nu zicem ambigue: e evocată „justiția socială" și în același timp „cel mai mare progres economic", dar „a admira hotărîrea comunității braziliene" nu înseamnă oare a aproba și a sprijini niște oameni pentru care „dumnezeu și libertatea" se confundă cu puterea banului și care se dedau acum la una din acele vînători de vrăjitoare „roșii sau roze", pentru care Statele Unite nu par să fi avut motiv să se felicite vreodată? În felul acesta devine mai ușor ca americanii să fie acuzați pe drept sau pe nedrept, că n-au fost străini de lovitura de stat.

Ce-i drept, dezastrul nu e încă sigur, iar logica nu e chiar acasă la ea în Brazilia. Aici compromisurile sînt obișnuite, pasiunile se calmează la fel de repede cum s-au dezlănțuit. Nu lipsesc industriașii, universitarii, proprietarii de pămînt care apreciază că sînt absolut necesare reforme profunde și că politica marilor feudali va duce fatal la catastrofă. La fel gîndesc o mulțime de militari. Cît despre biserică, oare nu și-a dat ea consimțămîntul, anul trecut, în cursul unei ședințe extraordinare a episcopilor, ținută la arhiepiscopia din Sao Paulo în prezența președintelui Goulart? N-a început oare clerul să acționeze în nord-est, și nu fără apreciabile succese, în același sens cu ligile țărănești înființate de avocatul Juliao?

Un nou președinte va trebui să fie ales pînă într-o lună. Va ști el să fie, în același timp, un om al concilierii și al progresului? Marii electori vor înțelege oare că, dacă se vor mulțumi să fie unealta unei plutocrații dedicate cu gelozie unui soi de ultracartierism intern de pe urma căruia profită doar statele din sud și marii proprietari din nord, o revoluție de stil castrist va găsi acolo, mai curînd sau mai tîrziu, un teren foarte propice?

Timpul nu așteaptă. Pradă inflației și în același timp unei demografii galopante, Brazilia nu-și poate dezvolta imensele posibilități fără un serios ajutor din afară. Dar ea nu poate realiza lucrul acesta, și nici să rămînă stăpînă la ea acasă, decît făcînd dovada unui spirit cetățenesc, unei dorințe colective de a trăi, al cărei simbol ar trebui să fie Brasilia; această capitală, în legătură cu care incorigibilii din Sao Paulo încă mai speră că va rămîne „cea mai frumoasă ruină a secolului".

SIRIUS

BUENOS AIRES

DE CE A PIERDUT JOAO GOULART

ERA oare planul lui Goulart un pericol? Să vedem. Brazilia are nevoie de alimente pentru a evita pericolul unei revolte generale din partea celor înfometați. Pentru ca pămîntul să producă aceste alimente, el trebuie să fie muncit, să fie dat în acest scop țăranilor. Planul lui Goulart consta în a expropria pămînturile și a le da celor ce-l pot lucra pentru a produce. Pentru ca toți să mănînce și să nu dispere. Era rea această idee? Era bună? Stăpînii de nesfîrșite suprafețe de pămînt, cei care pentru a le face înconjurul aveau nevoie de zile întregi, au găsit că această idee e rea. În schimb, cei înfometați, au considerat-o excelentă. Un alt punct ultrasensibil al planului lui Goulart era impozitul pe profitul excesiv. Într-o țară cu mari bogății naturale, concentrate în cîteva mîini, această idee a născut rezistența unui nucleu de oameni puternici și influenți.

Al treilea punct din plan prevedea naționalizarea marilor rafinării particulare de petrol. Întotdeauna petrolul apare ca un mobil sinistru. Petrolul: negru, minunat și blestemat. Al patrulea punct se referea la înființarea unui organism investit cu puteri drastice pentru a lupta împotriva speculei care scumpește alimentele și îmbrăcămintea. Alte detalii completau planul: închiderea creditelor la Banca Braziliei pentru speculanții financiari, acordarea dreptului la vot populației analfabete care, după date demne de toată încrederea, se ridică la peste 37 de milioane etc. Acesta era, în mare, planul de bază al reformelor propuse de Goulart.

Întrebarea care trebuie pusă imediat este: din cauza planului sau a formei în care a încercat să creeze condițiile pentru a impune planul respectiv a fost Goulart înlăturat din funcția supremă?

Neîndoielnic, episodul marinarilor răsculați și banchetul sergenților sînt faptе în strictă legătură cu operația politică prin care se urmărea crearea posibilității de aprobare a planului. Joao Goulart știa că generalii și amiralii vor opune rezistența aprobării planului său, considerîndu-l dăunător structurii economice a Braziliei. Atunci, (pură întîmplare) se produce revolta marinarilor pe care ministrul marinei, în loc să-i pedepsească, îi aplaudă. La puține zile după aceea, are loc marele banchet al sergenților în *Automobil Club*, unde Joao Goulart este invitatul de onoare și singurul vorbitor. *Os sargentinhos* erau emoționați. Rezultatul ambelor operații cu marinarii și sergenții a fost apreciat în mod greșit de Goulart, care a fost convins că în momentul în care oficialitățile militare vor porni împotriva guvernului, subofițerii, sergenții și trupele, deopotrivă cele de marină și de uscat, se vor opune și se vor răscula, trecînd de partea guvernului.

Acest plan de luptă se completa cu convocarea făcută muncitorilor de către C.G.T. de a se aduna în locul denumit *Cinelandia*, în prima miercuri, ziua-cheie pentru tot ceea ce a urmat. La această adunare Joao Goulart trebuia să țină un discurs fulminant.

Toate acestea trebuiau să aibă următorul rezultat: înfrîngerea guvernatorilor din opoziție, arestarea generalilor și amiralilor răsculați, determinarea Camerelor, sub presiunea evenimentelor, de a sancționa planul de reforme, obiectiv prin care totul se sfîrșea.

Dar omul propune și sergenții dispun. Cînd aceștia s-au aflat alături de Goulart, la banchetul de la *Automobil Club*, s-au simțit foarte puternici. Plecînd de acolo și-au dat însă seama că, de fapt, nu sînt decît niște sergenți, adică niște angrenaje neînsemnate ale unei uriașe mașini. Și s-au supus șefilor imediați.

Ce elemente au influențat oare asupra lui Joao Goulart determinîndu-l să treacă atît de repede la reforme de structură într-un mod atît de nepregătit, într-o țară de puternică tradiție militară?

Înfruntîndu-l pe Carlos Lacerda, omul de dreapta, dușmanul său implacabil,

sprijinindu-se pe Lionel Brizzola, teoretician de stînga şi pe deasupra cumnatul său, Joao Goulart s-a refugiat la Porto Alegre.

Acţionînd cu astfel de elemente, Joao Goulart a jucat şi a pierdut. Fugind, a încercat să reziste la Rio Grande do Sul, cu puternica armată a III-a. Dar în America de Sud revoluţiile noastre sînt decise de număr. Nu eroismul hotărăşte ci tancurile, tunurile şi armele de tot felul de care dispune fiecare parte.

Armata a III-a era în inferioritate în faţa rebelilor şi a capitulat. Fără să tragă un foc. La ora aceea Joao Goulart era deja peste graniţă.

Luis SCIUTTO

THE SCOTSMAN

EDINBURGH

O NOUĂ ATITUDINE FAŢĂ DE COMERŢ

PÎNĂ ÎN PREZENT, Conferinţa Naţiunilor Unite pentru comerţ şi dezvoltare, care se desfăşoară la Geneva, corespunde aşteptărilor. Ea se dovedeşte a fi un for de discuţii în care reprezentanţi ai diferitelor naţiuni îşi exprimă puncte de vedere foarte diferite. Deşi este manifestă dorinţa de unanimitate, nu înseamnă că vor fi adoptate hotărîri epocale. Cu toate acestea, din punctul de vedere al ţărilor în curs de dezvoltare, este foarte important ca această conferinţă să nu fie un eşec şi să se obţină rezultate pozitive. Există două perspective în privinţa cărora aceste ţări ar dori să se realizeze progrese. Una dintre ele : conferinţa să fie de acord cu înfiinţarea unei noi organizaţii economice internaţionale, mai cuprinzătoare decît G.A.T.T., care să se ocupe de problemele dezvoltării, precum şi ale comerţului. Dacă, aşa cum este probabil, această propunere nu va fi sprijinită de ţările occidentale, atunci ţările în curs de dezvoltare vor exercita presiuni pentru a obţine asigurări că structura G.A.T.T. va fi schimbată în aşa fel încît să se ţină seama într-o mai mare măsură de cerinţele lor. Dacă nu se va realiza nici un progres în nici unul din aceste proiecte, perspectivele pot deveni sumbre.

La deschiderea conferinţei, U Thant, secretarul general al O.N.U., s-a referit la „dilema timpului nostru" şi a avertizat că obiectivele modeste stabilite pentru perioada de dezvoltare pînă în 1970 nu vor fi atinse fără „o nouă atitudine faţă de comerţ şi faţă de ajutor". În cuvîntarea rostită recent la Montreal, dl Harold Wilson şi-a exprimat părerea că omenirea are numai 15 ani pentru a pune capăt fisurii ce se adînceşte tot mai mult între „cei care au" şi „cei care nu au". Altfel, a arătat el, se va crea o prăpastie pe care nici un fel de eforturi ulterioare nu o vor putea închide. Dovezi tot mai numeroase arată că, dacă nu se vor lua măsuri din timp, întreaga problemă poate izbucni cu repercusiuni neaşteptate. S-a calculat că dacă s-ar obţine un ritm de dezvoltare economică al ţărilor în curs de dezvoltare de 5 la sută anual, ar însemna că pînă în 1970 acestea tot vor avea un deficit comercial de peste 7 000 milioane lire. Totalul ajutorului ce le-a fost acordat din 1953 a fost anihilat de declinul preţurilor primite pentru mărfurile exportate.

În acest timp, puterile occidentale au poziţii foarte diverse. Fisura dintre propunerile americane, franceze şi engleze este deosebit de acută. Dacă în următoarele cîteva săptămîni puterile occidentale nu vor reuşi să-şi strîngă rîndurile, o serioasă spărtură se va putea produce la viitoarea conferinţă a G.A.T.T.

Manifestaţie studenţească la New York, în cadrul traditionalului „Marş al păcii", sub lozinca „război împotriva sărăciei, nu împotriva oamenilor".

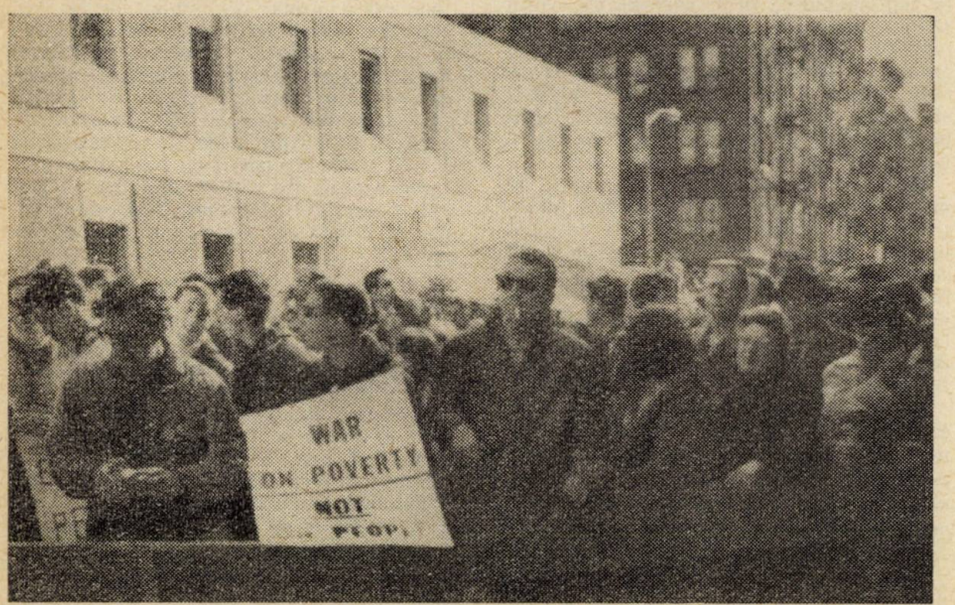

DIE TAT

ZURICH

SFÎRŞITUL LUI „DEUTSCHE ZEITUNG"

LA 1 APRILIE şi-a încetat apariţia un ziar vest-german care în istoria presei de după război a jucat un rol neobişnuit şi mult mai important decît indică modestele cifre ale tirajului său : *Deutsche Zeitung*, apărut iniţial la Stuttgart şi continuat apoi la Köln. Întemeiat în 1946 sub titlul *Wirtschaftszeitung*, şi apărînd din 1950 de două ori pe săptămînă, acest organ întreprinsese în 1959 încercarea îndrăzneaţă de a deveni un nou cotidian „serios" şi supraregional, alături de singurele două ziare cu rang şi pretenţii difuzate în întreaga Germanie federală : *Frankfurter Allgemeine* şi *Die Welt*. În ciuda marii forţe financiare care o susţinea, aventura nu a reuşit. După mai puţin de patru ani şi după pierderi, care trebuie să se fi ridicat la zeci de milioane, întreprinderea a fost lichidată şi înghiţită de *Handelsblatt* din Düsseldorf.

În afară de Adenauer, Franz Josef Strauss şi cîţiva magnaţi ai economiei din Ruhr, pentru ale căror interese *Deutsche Zeitung* a combătut vajnic, prea puţini vor mai vărsa vreo lacrimă după acest ziar. În ultimii ani, el devenise într-o măsură tot mai mare purtătorul de cuvînt al tuturor tendinţelor reacţionare. Prieten al marelui capital şi în special al trusturilor, ziarului îi devenise suspect pînă şi cancelarul Erhard. Aceasta este, evident, o poziţie cu care astăzi nu se pot face afaceri publicistice mari în Republica Federală ; de cînd devenise cotidian, ziarul nu a depăşit niciodată un tiraj de 40 000 exemplare.

Pentru majoritatea cititorilor tonul ziarului era prea strident, oricît de şlefuite apăreau cronicile sau corespondenţele sale.

Alta era situaţia înainte de a se fi transformat în cotidian. Ca bisăptămînal, conta ca un ziar cu opinii liberale, păstrînd încă tradiţia lui *Frankfurter Zeitung*, de unde proveneau întemeietorii săi. Mulţi din cei mai talentaţi ziarişti vest-germani au scris la el sau au aparţinut redacţiei sale, care atunci mai era încă constituită în colegiu şi nu se afla sub controlul absolut al unui redactor-şef. Majoritatea lor au fugit speriaţi cînd egoistul şi unilateralul Hans Hellwig, care în calitate de redactor-şef voia să impună ziarului linia sa, şi-a făcut cu brutalitate şi lipsă de scrupule simţită prezenţa în conducerea ziarului, şi a început să triumfe un spirit îngust şi intolerant. Rezultatul experienţei, care tindea spre o creştere a tirajului în condiţiile unei cotituri ascuţite spre dreapta, se vede acum : un morman de ţăndări. O moştenire mare şi plină de răspundere a fost lichidată şi presa vest-germană a devenit mai săracă cu un ziar, dar mai bogată cu o experienţă preţioasă.

MOSCOVA

CALEA SPRE REZOLVAREA PROBLEMEI KURDE ÎN IRAK

ÎNCETAREA RĂZBOIULUI din nordul Irakului este o victorie a viteazului popor kurd, a forțelor democrate ale poporului irakian, o manifestare a lucidității conducătorilor actualului guvern, o victorie a tuturor forțelor progresiste care au sprijinit întotdeauna lupta dreaptă a poporului kurd.

Kurzii, care populează Irakul de nord, au fost siliți nu o dată în ultimele decenii să pună mîna pe arme pentru a rezista celor care încercau să-i subjuge, să-i lichideze ca naționalitate. Această luptă a fost întotdeauna sprijinită de forțele progresiste din Irak și, în fond, a fost o parte componentă a luptei general-democrate a poporului irakian. Și, invers, orice campanie a cercurilor conducătoare împotriva forțelor democrate din Irak a fost indisolubil legată de dezlănțuirea patimilor șoviniste și de o campanie lipsită de glorie împotriva poporului kurd.

Așa s-a întîmplat cu Kassem. Disociindu-se de forțele democrate care au avut un rol decisiv în revoluția din anul 1958, recurgînd la teroare împotriva comuniștilor și altor democrați, Kassem a dezlănțuit războiul împotriva kurzilor și prin această politică mioapă și-a adus regimul la faliment. Dar un exemplu și mai evident de politică aventuristă și criminală a fost demonstrat de clica baasistă care a venit la putere în Bagdad în februarie 1963 și care astăzi, așa cum era și de așteptat, a fost aruncată la lada de gunoi a istoriei.

Opinia publică internațională a înfierat cu hotărîre acțiunile criminale ale vechilor cercuri conducătoare din Bagdad. Guvernul sovietic a adresat Consiliului de Securitate o scrisoare în care cerea să se acorde atenție gravei situații create. În documentele sovietice au fost demascate pînă la capăt fărădelegile dușmanilor popoarelor kurd și irakian. Noi ne-am situat pe o poziție principială care pe atunci nu a fost sprijinită de unele țări arabe. Viața a arătat însă că poziția noastră a fost justă, corespunzătoare intereselor tuturor popoarelor arabe.

Viața a confirmat o dată mai mult faptul indiscutabil că orice guvern irakian care urmează calea acțiunilor antidemocratice și care încearcă să rezolve pe calea armelor problema kurdă, eșuează în mod inevitabil. Aceasta se întîmplă pentru că el vine în conflict nu numai cu kurzii ci și cu arabii, vine în conflict cu tendințele fundamentale ale mișcării de eliberare națională, cu esența ei antiimperialistă. Nu există decît o singură cale de soluționare a problemei kurde — calea pașnică.

Actualul guvern al Irakului și-a anunțat intenția de a pune capăt războiului fratricid. Ca urmare a tratativelor cu conducătorii kurzi, în care un rol substanțial l-a avut medierea Cairo-ului, la 10 februarie președintele Irakului, Aref, a dat publicității o declarație în care sînt indicate principalele acțiuni ale guvernului irakian îndreptate spre încetarea operațiunilor militare în nordul țării.

Sînt absolut evidente două aspecte, indisolubil legate între ele, ale acestui acord. În primul rînd este vorba de unitatea națională și egalitatea în drepturi a kurzilor și arabilor în cadrul Republicii Irak și, în al doilea rînd, reglementarea problemei kurde devine o parte a democratizării țării.

Atît arabii cît și kurzii își exprimă speranța că acest acord important va fi îndeplinit pînă la capăt.

Este neîndoielnic că întărirea relațiilor frățești între kurzi și arabi, adevărata unitate națională a Irakului, va depinde de satisfacerea năzuințelor poporului kurd. Opinia publică irakiană înțelege că dacă Irakul intenționează să urmeze calea statorniciri independenței sale, avîntului economiei și culturii, ameliorării bunăstării maselor populare, la soluționarea acestor probleme trebuie să fie atrase toate forțele sănătoase și progresiste ale țării.

În această ordine de idei nu pot să nu provoace neliniște relatările presei irakiene și străine în sensul că o serie de cunoscuți democrați și comuniști care au fugit în Iran pentru a scăpa de teroarea criminalilor baasiști și care au fost în prezent transferați autorităților irakiene, au fost aruncați în închisori și lagăre de concentrare. În baza unor acuzații false, ticluite la vremea lor de conducătorii baasiști, au început procese intentate unui șir de patrioți democrați, printre care se află cunoscutul poet Bahr al Ulum și alții. Fostul ministru Ibrahim Kubba, cunoscut militant democrat, a fost „acuzat" că a participat activ la încheierea acordului sovieto-irakian referitor la colaborarea economică și tehnică, acord care a avut și are un mare rol pentru dezvoltarea economiei independente a Irakului. Se creează impresia că unele cercuri din Irak, în mod evident legate de partidul Baas, încearcă să împiedice îndeplinirea acordului referitor la reglementarea problemei kurde, caută să dezlănțuie din nou un atac împotriva forțelor democrate din țară și să facă în așa fel încît lucrurile să ajungă la un nou „marș împotriva nordului". Acestea sînt acțiuni periculoase care periclitează pacea în Irak, interesele fundamentale ale poporului irakian.

Magnații petrolului sînt speriați de moarte de încetarea războiului împotriva kurzilor, de perspectivele întăririi unității naționale a Irakului pe o bază democrată, antiimperialistă. Puterile imperialiste nu au abandonat încă ideea de a antrena Irakul în plasa blocurilor lor agresive, speră că vor slăbi lupta de eliberare națională în Orientul Apropiat și Mijlociu.

În sfîrșit, mai trebuie să se acorde atenție încă unui fapt. Propaganda imperialistă încearcă să provoace o sciziune în rîndurile conducătorilor kurzi, să-i opună pe unii militanți altora, să semene îndoieli în privința justeței politicii Partidului democrat din Kurdistan.

Față de astfel de uneltiri nu există decît o singură armă: vigilență și încă o dată vigilență, întărirea unității rîndurilor mișcării kurde și a întregii mișcări democrate a poporului irakian, a hotăririi sale de a da o ripostă oricăror manevre, așa cum au mai făcut-o nu o dată popoarele din Orientul Apropiat și Mijlociu.

A fost făcut un pas important pe calea reglementării problemei kurde. Există posibilități de a duce lucrurile pînă la capăt, de a se obține o soluționare trainică a problemei care a complicat nu o dată situația din Irak, de a se pune temeliile unei unități naționale fructuoase a arabilor și kurzilor pentru întărirea independenței și democratizării Republicii Irak.

Viktor MAEVSKI

Handelsblatt
DEUTSCHE WIRTSCHAFTSZEITUNG

DUSSELDORF

PRECIZĂRI DUPĂ UN DISCURS

DISCURSUL de politică externă rostit de senatorul Fulbright în fața Congresului, de altfel în fața unor bănci destul de goale, a provocat o mare vîlvă în rîndurile opiniei publice occidentale. Această vîlvă nu s-a atenuat nici pînă astăzi. În S.U.A. nu a existat aproape nici un comentator care să nu-și fi exprimat aprobarea sau oprobriul. Prin aceasta, senatorul Fulbright a atins deja primul scop pe care și-l fixase. Trebuie să știm că el nu a intenționat să recomande o politică anume. Intenția sa a fost de fapt de a răscoli gîndurile, de a distruge formulele închistate și de a examina premisele care stau la baza politicii externe americane. Obiectivul lui Fulbright nu este altul decît de a obține o totală transformare a gîndirii politice, o reorientare a acestei gîndiri de la războiul rece la coexistență.

Fulbright exprimă ceea ce stă la inima unui mare număr de oameni de la Washington. Blocada împotriva Cubei nu poate fi realizată. Comerțul cu blocul sovietic crește. De ce ar rămîne America deoparte în timp ce aliații occidentali profită de pe urma lui? În legătură cu aceasta, Fulbright a menționat îndeosebi R.F.G. al cărei comerț cu blocul sovietic înregistrează un volum mai mare decît cel al oricărei alte țări, chiar dacă comerțul interzonal nu este inclus în calcule.

În fine, mai trebuie elucidată și precara problemă a recunoașterii Chinei. Nimeni nu crede că America va mai reuși multă vreme să zădărnicească intrarea guvernului de la Pekin în O.N.U. Este adevărat că, prin intermediul lui Stevenson, Johnson a anunțat încă o dată că nu ar confirma în nici un caz un asemenea pas. Fulbright este însă de părere că inevitabilul trebuie anticipat.

Publicul american este însă cel mai mult îndispus de faptul că Johnson permite lui de Gaulle să-l pună în dilemă. Se așteaptă din partea președintelui preluarea conducerii în politica occidentală;

DRACE! OMU' ĂSTA NU-I ÎN TOATE MINȚILE!
(Din New York Herald Tribune)

în cazul cînd această speranță nu va fi îndeplinită în curînd, sau în cazul cînd Johnson ar continua să piardă, cu stilul de pînă acum, prestigiul politic extern, s-ar putea ca acest lucru să aibă un efect negativ asupra perspectivelor sale în alegeri. Pînă în prezent, Johnson a neglijat politica externă. El a vrut să-și consolideze guvernul în interiorul țării. Acest lucru i-a reușit. Acum însă nu-i mai este permis să continue și să opereze pe baza concepției că în țările străine nu trebuie cîștigați alegătorii. Este adevărat că în țările străine nu există alegători americani, dar ceea ce gîndesc adversarii și forțele neutre despre America este important pentru alegătorul american. Președintele Johnson nu are în vedere în suficientă măsură această latură a strategiei sale electorale.

Nimeni nu-i poate spune acest lucru atît de bine ca senatorul Fulbright. Acesta este de zece ani președintele Comisiei externe; el este un prieten personal și politic al președintelui; el își împarte răspunderile cu șeful fracțiunii, Mansfield; Fulbright este unul din puținii senatori din sud care au participat împotriva voinței lor la tactica obstrucționistă împotriva proiectului de lege pentru drepturile cetățenești. În cazul cînd nu ar fi participat deloc la această tactică, Kennedy l-ar fi numit în Departamentul de Stat; a fost nevoit însă să renunțe la Fulbright, dat fiind că acesta nu ar fi fost pe placul statelor africane. S-ar putea ca, prin senzaționalul său discurs, Fulbright să fi vrut să atragă atenția asupra sa; se zvonește că Rusk ar dori foarte mult să se întoarcă la vechile sale preocupări și că el nu se poate impune față de atitudinea autoritară a președintelui.

Fulbright a fost considerat totdeauna ca un adept al concepțiilor susținute în S.U.A. de Walter Lippmann și George Kennan. Pe cel dintîi l-a și citat deseori în discursul său. Cu atît mai important este, în consecință, faptul că de data aceasta Fulbright nu a exprimat idei neutraliste. Dimpotrivă, planul neutralizării Vietnamul a fost respins de el în mod limpede și răspicat; el a refuzat de asemenea să susțină recunoașterea guvernului de la Pekin. În schimb, el nu și-a exprimat părerea față de o problemă importantă, care în săptămîna aceea ar fi cerut de fapt o luare de poziție. Este vorba despre comunicarea că în viitor America nu va colabora numai cu guvernele democrate din spațiul Caraibilor, ci și cu cele dictatoriale. Din partea unui liberal cum este Fulbright s-ar fi așteptat de fapt un cuvînt slab de protest, un oftat după principiul pierdut. Fulbright a tăcut. Prin aceasta el a făcut un serviciu guvernului, asigurînd discursului său o rezonanță mai mare de partea cealaltă a scalei politice. În problema ajutorului pentru străinătate, Fulbright a sprijinit guvernul. Prin urmare, el se situează atît de aproape de poziția lui Johnson cît i se pare necesar. În pofida acestor solicitudini însă, se crede că discursul său nu a fost prezentat președintelui sau secretarului de stat înainte de a fi rostit. El trebuie considerat mai degrabă un apel adresat guvernului. Fulbright crede, probabil, că face un serviciu partidului său atrăgîndu-i din timp atenția asupra unor pericole care ar putea să-l amenințe în campania electorală, devenind deosebit de neplăcute cu prilejul alegerilor.

The Economist

LONDRA

DESCHIDEREA SPRE STÎNGA

SARCINA de a-i face pe socialiștii italieni să colaboreze pe deplin cu democrat-creștinii s-a dovedit extrem de dificilă.

Pe de o parte, socialiștii trebuiau să devină suficient de despărțiți de comuniști — pentru a deveni acceptabili pentru democrat-creștini. Mulți democrat-creștini consideră că socialiștii nu au ajuns nici acum la nivelul dorit, dar diferiți factori au contribuit să-i împingă spre o alianță mai strînsă cu socialiștii: importanța crescîndă înăuntrul partidului democrat-creștin a progresiștilor de stînga interesați în reforme sociale și economice și mai presus de orice sentimentul că formula de centru s-a epuizat. Pe de altă parte, socialiștii trebuiau să fie convinși să distrugă prețioasa unitate a mișcării clasei muncitoare prin ruperea strînselor lor legături cu comuniștii, în orice caz la nivel național, și să lichideze tradiționala lor alergie față de colaborarea cu partidele burgheze. Nenni a reușit în cele din urmă, dar nu fără să scindeze încă o dată partidul. După perioada sprijinului parlamentar acordat unui guvern de centru condus de Fanfani, în decembrie trecut socialiștii au parcurs în cele din urmă tot drumul și au intrat în guvern: „deschiderea spre stînga" — atît de dorită de unii, atît de temută de alții — era în sfîrșit realizată.

Din păcate, acest promițător eveniment nou din politica italiană a început prost. Prima și cea mai urgentă sarcină a noului guvern de centru-stînga a constat în a face față unei crize economice care amenința de luni de zile dar care a fost în mare măsură neglijată întrucît lipsea un guvern suficient de puternic pentru a o lua ferm în mînă. Criza reprezintă reversul monedei strălucitoare a expansiunii economice a Italiei de nord din ultimii zece ani. Este genul de criză inflaționară care cere, printre altele, restricții în materie de salarii, o productivitate mai mare și noi impozite — adică nu genul de politică cu care partidul socialist ar dori să sărbătorească venirea lui la putere, practic pentru prima oară în decurs de peste 70 de ani.

Restricțiile economice care au fost introduse în cele din urmă, după săptămîni de consultări îngrijorate, cuprind sporirea impozitului pe petrol, un nou impozit indirect asupra automobilelor, o schimbare a impozitului pe dividende și propuneri drastice de limitare a cumpărărilor în rate. Aceste măsuri sînt în mod aproape cert prea aspre pentru a fi aplicate pe deplin. Dar, pe lîngă faptul că au nemulțumit pe industriași, ele au reînviat în rîndul multor socialiști toate vechile lor îndoieli și temeri despre înțelepciunea participării la un guvern de centru-stînga. Pentru socialiștii îngrijorați de atracția pe care o prezintă comuniștii, măsurile par susceptibile să apese cel mai greu asupra muncitorilor, în special asupra acelora care încep abia acum să se bucure de un nivel de trai mai ridicat, și — ca de obicei — să nu-i atingă pe bogați. Măsurile au părut să confirme părerea că intrarea în guvern într-un moment de dificultăți economice a constituit o mare greșeală tactică și să întărească bănuiala că Nenni, ferm hotărît să nu mai piardă ocazii de a duce partidul său de la o opoziție sterilă la participarea la putere, a făcut prea multe concesii democrat-creștinilor în momentul formării guvernului și a cerut prea puțin în schimb din punct de vedere al posturilor în cabinet și al controlului asupra politicii. După anunțarea măsurilor economice, *Avanti*, ziarul socialist oficial, l-a atacat cu înverșunare pe primul mi-

nistru Moro. Această atitudine pare mai puțin ciudată dacă este privită în contextul întortocheat al politicii italiene și dacă se reamintește că noul redactor-șef al ziarului *Avanti* este Lombardi, un om de stînga cu atitudini destul de imprevizibile, a cărui opoziție a zădărnicit prima încercare a lui Moro de a forma un guvern de centru-stînga în iunie trecut. Dar semnele de dezbinare în interiorul conducerii nu prea contribuie la potolirea îndoielilor socialiste.

Socialiștii care au posturi în noul guvern tind, firește, să fie mai puțin înclinați spre aceste îndoieli decît membrii de rînd. Dar toți sînt cuprinși de teama că vor pierde voturi în favoarea comuniștilor. Altă amenințare vine din partea noului Partid Socialist al Unității Proletare — P.S.I.U.P. — provenit din scindarea partidului socialist, care speră să furnizeze un refugiu socialiștilor de stînga nemulțumiți. Comuniștii italieni nu sînt îngrijorați în ce privește atracția pe care o prezintă pentru alegători — în alegerile din aprilie trecut au obținut un milion de voturi în plus. Pentru alegătorul care a profitat de pe urma înfloririi economice, dar ar dori să-i meargă mult mai bine, ca și pentru alegătorul care este de părere că pînă în prezent a scăpat cu totul trenul spre prosperitate, comuniștii prezintă marea atracție de a părea că știu precis ce doresc. În plus, ei sînt mult mai bine organizați decît oricare alt partid.

Este clar că „deschiderea spre stînga" ar fi început mult mai bine dacă ar fi putut fi lansată atunci cînd orizontul economic era însorit; în cazul acesta, ea s-ar fi putut concentra în mod direct asupra planurilor de modernizare și reformă economică și socială pe termen lung care constituie justificarea și obiectivul ei. Actuala coaliție oferă cea mai bună posibilitate (deși nu certitudinea) pentru acel guvern stabil și progresist pe care Italia nu-și poate permite să-l aștepte. Căci țara se schimbă mai repede decît oricînd în trecut. Progresul economic înregistrat în Nord în ultimii 12 ani dezrădăcinează oamenii, le lărgește orizontul, le schimbă obiceiurile și le creează posibilități de a obține un nivel de trai mult mai bun. Și nu le trebuie mult timp pentru a înțelege posibilitățile, sau pentru a gusta înlesnirile unei civilizații industriale moderne.

Italia are cinstea și nenorocul de a combina una din cele mai înaintate economii industriale din Europa occidentală cu una din regiunile cele mai sărace și mai înapoiate. Deși mulți oameni culți din Sud au și plecat în Nord — unii pentru a juca acolo un rol strălucit — relațiile dintre Nord și Sud au avut tendința de a fi îngreunate de necunoașterea reciprocă, de temperamente și concepții diferite. Oamenii din Nord care au unificat Italia erau absolut ignoranți în ce privește Sudul (Cavour a vizitat o dată Florența dar nu a mers niciodată mai spre sud). Ei își închipuiau chiar că Sudul, sau părți din el, ar fi excepțional de prospere și au fost complet deziluzionați atunci cînd și-au înțeles greșeala. Pe de altă parte, oamenii din Sud, care se obișnuiseră cu puține impozite, s-au simțit nedreptățiți atunci cînd au fost supuși sistemului piemontez de impozite relativ mari, exclusiv în folosul oamenilor din Nord, considerau ei.

Astăzi, situația este foarte diferită. Începînd din 1950, cînd a fost înființată „Casa del Mezzogiorno", în fiecare an s-au pompat în Sud 100 milioane lire sterline în cadrul unui efort hotărît de a-l scoate din înapoiere și sărăcie. S-a realizat mult, deși, poate inevitabil, nu atît de mult cît se sperase — și decalajul dintre Nord și Sud a crescut în loc să se reducă. Este în parte rezultatul avîntului dezvoltării economice a Nordului, în parte situația se datorează faptului că este nevoie de timp pentru ca o mare parte a investițiilor de capital din Sud să dea roade. Dar, mai presus de toate, există sentimentul larg răspîndit că Sudul nu va ajunge niciodată din urmă Nordul și că Italia nu va fi niciodată unificată din punct de vedere economic și social așa cum a fost unificată din punct de vedere politic în urmă cu 100 de ani, pînă ce nu va trece printr-un amplu proces de modernizare.

Sistemul de învățămînt este cu totul inadecvat, atît ca amploare cît și calitativ. Sistemul de impozite este extrem de învechit. Se impune schimbarea urgentă a structurii unei mari părți a agriculturii italiene. Trebuie să se creeze o organizație de planificare pentru a controla — fără să înăbușe — dezvoltarea economică vijelioasă a Italiei. Mai presus de toate, țara trebuie să-și modernizeze aparatul de stat. Guverne succesive au primit sarcina de a se ocupa de problema reformei administrative. Actualul ministru, Preti, pregătește o gigantică operație denumită „organizare și metode", menită nu atît să reducă aparatul de stat cît să-l modernizeze.

Necesitatea acestui gen de reforme constituie pentru socialiști justificarea intrării lor într-o coaliție cu partidele de centru. Rămîne de văzut dacă coaliția se va dovedi un instrument adecvat pentru satisfacerea acestei necesități. E păcat că, atît de devreme în cariera ei, coaliția este pusă în fața unor dificultăți economice care nu pot fi tratate în mod efectiv fără a supăra atît patronii cît și sindicatele. Măsuri de restricții economice care în Marea Britanie ar putea stîrni nemulțumire, dar ar fi totuși acceptate fără multă dificultate, pot provoca multe tulburări în Italia.

În orice caz, chiar și fără aceste dificultăți economice, era inevitabil ca la început democrat-creștinilor și socialiștilor să le fie greu să colaboreze în mod armonios. În ambele partide există elemente care sînt neentuziaste, chiar ostile, față de întreaga experiență. Deși este probabil că majoritatea democrat-creștinilor au acceptat necesitatea unui guvern de centru-stînga, fie și numai pentru faptul că formula anterioară de centru era evident falimentară, multora ea le pare a fi mai mult un expedient pentru a rămîne la putere decît un mijloc de a se realiza reforme ample. Abia după congresul partidului din vara aceasta va fi mai clar cît de puternic este acest grup în raport cu reformatorii sinceri.

În această perioadă dificilă o consolare negativă o constituie lipsa oricărei alternative vizibile. Privită în contextul mai larg al ultimilor 100 de ani, Italia a pornit pe calea unui mare proces de experiență și ajustare politică. Acest proces nu poate să nu înregistreze eșecuri, în special deoarece instituțiile parlamentare italiene nu au fost niciodată extrem de puternice. Experiența s-ar putea dovedi a fi prematură; s-ar putea să fie așa dacă guvernul nu reușește să găsească o cale de ieșire din problemele lui economice imediate. Dar atîta timp cît experiența nu este cu totul abandonată, Italia se va îndrepta în direcția în care trebuie să se îndrepte.

Le Monde

PARIS

COALIȚIA GUVERNAMENTALĂ SE DISLOCĂ

O ALEGERE locală minoră a tulburat panorama politică chiliană: F.R.A.P. (Frontul de acțiune populară) a obținut un succes net în alegerile parțiale din provincia Curico. El trece de la 6 784 la 9 578 de voturi, în timp ce candidatul coaliției guvernamentale dă înapoi, de la 11 042 la 7 955 de voturi.

Provincia Curico, în esență agricolă, nu are o populație mare și cei aproximativ 30 de mii de alegători ai ei reprezintă puțin pe lîngă cei două milioane și jumătate cetățeni care vor fi chemați la urne în septembrie. Rezultatele scrutinului organizat pentru desemnarea unui succesor al deputatului decedat au dobîndit însă o importanță națională și au dat un nou curs campaniei prezidențiale, deschisă în mod oficial de la 24 februarie, dar lansată în mod practic de peste șase luni.

Dincolo de cifre, campania și rezultatele electorale din Curico au demonstrat că statu-quo-ul social este condamnat și că clientela — voluntară sau înspăimîntată — a „marilor electori" proprietari funciari a hotărît să întoarcă spatele stăpînilor ei.

Ca urmare, tacticile concepute în cluburile politice potrivit unor calcule de pură tradiție electorală par a fi perimate.

O parte importantă a muncitorilor industriali trebuie să trăiască pe baza salariului minim, care reprezintă aproximativ un dolar (2 600 de pesos) pe zi. În regiunile agricole, situația este și mai lamentabilă: muncitorul agricol este plătit în parte în bani (500 pînă la 1 000 pesos pe zi), în parte prin dreptul de a cultiva o parcelă de pămînt în folosul său. Serviciile publice, deși supraîncărcate datorită angajărilor cu caracter politic, funcționează în mod defectuos, ceea ce se explică prin salariile scăzute. Este greu să ceri punctualitate, eficiență și randament unui vameș sau unui factor poștal atunci cînd salariul său este înghițit pe jumătate de chiria camerei nenorocite în care se îngrămădește familia sa — în general numeroasă.

Uriașul sector al claselor mijlocii — comercianți, profesori, salariați, universitari — continuă să crească, fără ca dezvoltarea economică a țării să-i poată asigura baze solide. Carierele tradiționale nu mai prezintă atracție. Numai specula și „afacerile" permit celor mai abili să ajungă repede în poziții remuneratoare. Celorlalți, infinit mai numeroși, proptelele politice și relațiile le

permit în cel mai bun caz să vegeteze. Cît despre noile generații, ele caută febril o cale nouă.

Ceea ce oferă — ceea ce oferea — coaliția guvernamentală, și anume menținerea vechilor structuri sociale, nu poate să provoace entuziasmul și nici măcar să ajungă pentru a menține o majoritate electorală relativă. Veleitățile de reforme — agrară și fiscală — nu depășesc textele prudente, timide la origine, și în general neaplicate pe teren. Inflația avansează în trap și ajunge aproape să meargă în galop. Escudo-ul, noua monedă, stabilită la paritate cu dolarul în 1960, a ajuns la mai puțin de o treime din valoarea de atunci. Prețurile cresc rapid, în special în sectorul alimentar și al transporturilor publice. Vechile metode, care constau în a mări înainte de alegeri un anumit număr de salarii și de pensii, datorită intervenției partidului la guvern — adesea partidul radical — nu mai dau rezultate. În altă ordine de idei, organizațiile sindicale, politizate la maximum sau reduse la starea de corporații manipulate de mici grupuri de conducători inamovibili, nu pot nici să lanseze bătălii de anvergură, nici să prezinte un program național de reforme structurale. Opinia se îndreaptă în mod firesc spre partide care cer, oferă sau promit, o schimbare adîncă.

După alegerile din Curico, coaliția guvernamentală s-a dislocat.

Încurajat de victoria protejatului său, susținut de partidul său socialist — în sfîrșit unificat după ani de scindări și de refaceri —, susținut de partidul comunist, Salvador Alende poate să aspire la președinție, pe care n-a obținut-o în 1958, cînd actualul președinte Jorge Alessandri, a cîștigat cu o mică diferență de voturi. El speră să o obțină în septembrie viitor. Pentru moment, obiectivul său imediat este de a obține pentru candidatura sa sprijinul unor puternice contingente ale partidului radical, anticlericale și nemulțumite de aliații lor liberali și conservatori.

Într-o declarație radiodifuzată a doua zi după retragerea lui Julio Duran, candidatul Frontului Democratic, el a pus problema în termeni în același timp inteligenți și abili: „În Curico a fost înfrînt un regim, o combinație, un sistem economic care duce la disperare pe agricultori, pe micii proprietari și pe alții. Țara nu trebuie să se înșele. Democrația nu este solidară cu o formă de guvernămînt sau cu o politică care ne-a dus la inflație, la creșterea costului vieții, la mizeria cronică a omului care uneori nu poate să cumpere un kilogram de zahăr cu leafa pe două zile sau o pereche de pantofi cu leafa pe o lună". Tactica lui Frei, care și-a asigurat sprijinul cvasi-oficial al ierarhiei catolice, va fi de a se prezenta drept unicul adversar posibil al Frontului popular, dar și de a da de înțeles dreptei că nu va schimba nimic în programul său de reforme și că acest program va trebui să fie acceptat ca atare.

În consecință, este probabil că lupta hotărîtoare se va da între omul democrației creștine și omul Frontului popular.

Încotro se vor îndrepta marile mase flotante ale corpului electoral chilian? Spre cine vor înclina trupele partidului radical? Orice pronostic ar fi hazardat. Ceea ce este cert este că Republica proprietarilor funciari paternaliști și a clientelei electorale este pe cale să moară.

Louis MERCIER

The New York Times.

PERSPECTIVA LEGII DREPTURILOR CIVILE

AMBELE PARTIDE au lucrat împreună la proiectul de lege a drepturilor civile care se află actualmente în fața Senatului. În Parlament, proiectul a fost votat de 59 la sută din democrați și 78 la sută din republicani. Și, cu toate că în alegerile de anul acesta sînt emoții mari pentru multe probleme de ordin extern și intern, dezbaterile privind legea drepturilor civile au fost, în mod impresionant, cu totul lipsite de implicații partizane.

Charles Halleck, membru al Camerei Reprezentanților din partea statului Indiana, liderul republican al Camerei Reprezentanților, a privit problema ca pe o chestiune de conștiință. Aceeași atitudine a avut-o și senatorul Everett McKinley Dirksen din Illinois, liderul republicanilor din Senat, în ciuda faptului că el nu este de acord cu anumite aspecte ale legii.

În mod asemănător, trei dintre eventualii candidați republicani la președinție au susținut legea — guvernatorii Rockefeller din New York, Scranton din Pennsylvania și Romney din Michigan. Alți trei guvernatori — Hatfield din Oregon, Chafee din Rhode Island și Reed din Maine — au trimis mesaje de sprijin liderilor republicani din Senat care favorizează legea drepturilor civile.

Trebuie subliniat că în timp ce dezbaterile au loc pe îndelete, ordonat și chiar într-o atmosferă de bună dispoziție, pentru viitor se anunță zile grele și chiar amare. Astăzi, dezbaterile din Senat au ajuns în cea de a douăzecea zi. Înaintea lor au mai fost 70 de zile de audieri publice, 275 de martori și 5 792 de pagini tipărite de depoziții în Parlament; dar etapa persuasiunii fără grabă se apropie de sfîrșit și în curînd va începe etapa fricțiunilor și a epuizării fizice.

Legea drepturilor civile merge încet, dar merge!

(Din Christian Science Monitor)

Senatorul Mike Mansfield din Montana, liderul democrat, a afirmat că s-ar putea ca dezbaterile să continue întreaga vară și chiar o parte din toamnă, dar nu-i sigur. Senatorul Mansfield este o persoană mai răbdătoare decît președintele Johnson sau liderul democrat, senatorul Hubert Humphrey, iar președintele a și început să întrebe: „Cînd aveți de gînd să vă duceți paturile de campanie în Senat?"

Între timp, cîmpul de luptă s-a extins în afara granițelor Parlamentului. Începînd cu data de 29 aprilie, majoritatea bisericilor, cel puțin cele din nord, vor începe servicii divine zilnice pentru ca legea drepturilor civile să fie adoptată.

Pînă la urmă se pare că opinia întregii țări va hotărî soarta acestei legi. Suporterii bipartizani ai legii nu dispun încă de voturile prin care să poată pune capăt filibusterului și să ia o hotărîre. După calculele actuale, probabil că patru senatori nu se vor prezenta la vot, astfel încît va fi nevoie de un total de 64 de voturi pentru ca dezbaterea să poată lua sfîrșit. Administrația consideră că se poate baza în prezent pe 60 de voturi.

În concluzie, un rol important îl vor juca statele cu senatori încă nehotăriți, iar opinia acestor state va fi, la rîndul ei, mult influențată de atitudinea presei, a bisericilor, mai cu seamă în vestul mijlociu al S.U.A.

Senatorul Dirksen ar putea constitui cu ușurință figura decisivă în această perioadă critică. El se bucură de o imensă influență în partidul său. Ca și senatorul Arthur Vandenberg din Michigan, în cadrul dezbaterilor privind afacerile externe, în campania electorală din 1944, Dirksen are, dacă vrea, puterea să atragă un număr suficient de membri pentru a asigura votul. O dată înfăptuit acest lucru, legea va fi, desigur, adoptată.

Liderul din Illinois este neliniștit de faptul că trebuie să se acorde ministrului de justiție imputernicirea de a da în judecată pe oricine refuză să primească negri în localurile publice. Se înțelege că el dorește ca legea să includă o perioadă de un an pentru a oferi posibilitatea unei acceptări benevole, înainte ca ministrul de justiție să aibă dreptul să acționeze.

Pentru moment administrația se opune acestui lucru, dar se pare că în cele din urmă el va constitui un punct de negociere critic.

Administrația știe că nu poate obține votul fără sprijinul lui Dirksen, fiind totodată convinsă că el nu-și rezolvă sarcinile în spiritul intereselor de partid; astfel, există toate șansele pentru un compromis, probabil o perioadă de șase luni de acceptare benevolă.

În consecință, lupta va fi foarte strînsă. Dar dacă întreaga problemă poate fi ținută în afara politicii electorale, și majoritatea observatorilor sînt de această părere, se prevede ratificarea unei legi cu amendamente neînsemnate care va constitui totuși cea mai dramatică lege din cadrul legislației drepturilor civile de după războiul civil.

James RESTON

L'EXPRESS

PARIS

MECIUL DINTRE WILSON ȘI SIR ALEC

ÎN FIECARE SĂPTĂMÎNĂ, *Daily Telegraph* publică rezultatele anchetei Gallup organizate, la cererea sa, în rîndurile alegătorilor englezi pentru a cunoaște sentimentele lor politice și mai cu seamă felul în care se vor pronunța în cadrul alegerilor generale. Cotidianul conservator ține astfel în mod regulat evidența avansului pe care îl au laburiștii față de conservatori. Acest avans a rămas într-adevăr substanțial timp de luni de zile ; săptămîna trecută el reprezenta 8,5 la sută.

Desigur că procentajul variază în funcție de evenimentele politice majore, de nivelul șomajului și chiar de starea timpului — o vară „proastă" va aduce întotdeauna deservicii unui guvern — dar într-o manieră care deseori nivelează datele, ceea ce poate să deruteze.

De aceea, conducătorii politici nu acordă rezultatelor anchetei Gallup decît o valoare indicativă. Alte teste, ca de pildă alegerile parțiale, sînt considerate în general mai semnificative. Dar alegerile pentru Consiliul municipal din Londra prezintă o importanță cu totul deosebită. Ele au loc în aproape 100 de circumscripții legislative și indicațiile pe care le vor da vor avea o valoare aproape la fel de mare, să zicem, ca alegerile municipale din Franța, organizate cu șase luni înainte de alegerile prezidențiale. Ele reprezintă de fapt ultima experiență electorală înaintea alegerilor generale care urmează să se desfășoare în Anglia cel mai tîrziu în luna octombrie. Se consideră, de altfel, că primul ministru va stabili data alegerilor legislative în funcție de rezultatele lor.

Sir Alec nu se poate aștepta la un succes prea mare al candidaților conservatori. Alegătorii din regiunea Londrei votează în mod tradițional, în majoritate, cu laburiștii. Dar amploarea avantajului de care se vor bucura laburiștii va constitui un indiciu important pentru statele majore ale celor două partide. Pornind de aici se vor putea aprecia mai serios șansele fiecăruia de a ocupa „locurile lăturalnice" care decid majoritatea în Camera Comunelor.

Se poate spune că nu se știe încă totul despre viitor, că Harold Wilson a fost poate în mod prematur considerat viitor prim-ministru al Majestății Sale.

Oricine parcurge astăzi Anglia își dă seama că de fapt alegătorul englez mijlociu nu e animat de nici o pasiune. Abia în ajunul alegerilor generale fiecare va fi prins în joc, volumul pariurilor va crește, iar serviciile oferite de militanții de ultima clipă vor depăși necesitățile candidaților.

Pe de altă parte, televiziunea a desființat mitingurile care puteau să ofere unele indicii. În prezent, doar vedetele de rangul întîi reușesc să umple o sală. Totodată, stilul acestor reuniuni decepționează deseori. La aceste reuniuni Harold Wilson face de obicei expuneri tehnice, uneori greu de înțeles, mai curînd destinate ziarelor care folosesc asemenea materiale pentru editoriale, decît pentru o asistență de altfel cucerită dinainte și prea puțin alertă, adunată în sala mare de la Town Hall, ca într-un templu solemn și familiar.

Atît o parte cît și cealaltă se dedau la atacuri personale mai mult sau mai puțin violente. Această metodă îl antrenează pe sir Alec la folosirea unui vocabular care distonează prea tare cu personalitatea sa. În ziua în care el a vorbit despre conducătorii mișcării muncitorești ca despre niște „slick salesmen" — care înseamnă aproximativ „negustori dulcegi" — nimeni nu a vrut să creadă că acest termen îi aparținea. Pe de altă parte, partidul laburist nu poate ignora, în strădania sa de a ridiculiza personalitatea „celui de-al 14-lea conte Home", respectul înnăscut al englezilor pentru reprezentanții aristocrației. În ciuda acestor aparențe cam neinteresante, campania electorală a început totuși. Aceasta se vede din frecvența și caracterul emisiunilor de televiziune „politice", din afișele și anunțurile publicitare în care pipa d-lui Wilson alternează cu surîsul părintesc al lui sir Alec.

Față de alegători fiecare partid își desfășoară campania într-un anume fel pe două planuri : cel al „imaginii" și cel al programului. Pe planul „imaginii", laburiștii au probabil cîteva avantaje. Disensiunile în jurul problemei dezarmării unilaterale par de domeniul amintirilor și personalitatea lui Harold Wilson s-a impus mult mai bine decît se putea spera la moartea lui Hugh Gaitskell, cînd poziția sa era destul de nesigură. I se reproșează că joacă prea mult rolul de „factotum" și că nu se înconjoară de colaboratori „de calitate". Cei mai competenți răspund că el dispune de suficientă autoritate în cadrul partidului pentru a apela, atunci cînd va fi prim-ministru, la oameni aleși de el și că, în felul acesta, nici specialiștii de valoare nu vor lipsi.

Valul de încredere manifestat față de sir Alec în toamnă, atunci cînd i-a succedat lui H. Macmillan, a scăzut. Mai ales conservatorii dau semne de oboseală și dezbinare. Toate nenorocirile de anul trecut îi determină pe unii să se gîndească la faptul că partidul conservator e urmărit de un ghinion de neînvins, de care va scăpa doar printr-o „cură" de opoziție. Însăși modalitatea prin care a fost desemnat primul ministru a creat o indispoziție ai cărei martori au fos domnii MacLeod și Enoch Powell, care au refuzat să-și mai păstreze funcțiile ministeriale.

Evaluarea succesului obținut de diferitele programe este cu mult mai nesigură. Dar se poate vorbi cel puțin de program într-o țară unde se pare că întotdeauna se refuză să se dea perspectivelor politice o alură prea formală ? Aceasta iese cel mai bine în evidență cînd este vorba de politica externă, care este foarte vag schițată în ceea ce rămîne încă documentul fundamental al laburiștilor, „Signaposts for the sixties". („Jaloane pentru deceniul în curs"). Desigur, independența nucleară a Marii Britanii rămîne încă subiect de polemică în Camera Comunelor. Dar ecourile sînt poate mult mai perceptibile în capitalele străine decît în interiorul țării. Dl Wilson, în sinea lui, era oare atît de convins de contrariul cînd declarase în iunie anul trecut săptămînalului *Observer* că, în cazul cînd campania electorală s-ar fi dus pe marginea problemelor de politică externă, alegerile generale puteau fi pierdute dar nu cîștigate ?

De aici provine concentrarea eforturilor, de o parte și de alta, asupra problemelor interne : locuințe, educația, dezvoltarea regională, salarii. În aceste probleme lupta se duce corp la corp și cu vigoare. Publicarea, acum 15 zile, a planului de dezvoltare a sud-estului Angliei, a dat muncitorilor ocazia de a acuza guvernul că încurajează o speculație funciară deja delirantă.

Cu puțin timp înainte, exodul celor 12 savanți britanici către universitățile americane a provocat acuzații violente în legătură cu condițiile mediocre rezervate în Marea Britanie cercetătorilor științifici. Conservatorii răspund denunțînd atitudinea „iresponsabilă" a anumitor sindicate — parte integrantă a partidului laburist — ale căror revendicări amenință economia națională și care nu ezită să declanșeze (așa cum au făcut electricienii săptămîna trecută) greve nepopulare și să se arate sceptici în ce privește șansele unui guvern laburist de a obține, mai bine decît echipa actuală, cooperarea trade-unionurilor la o veritabilă „politică de profituri".

În luna septembrie a anului trecut, la congresul de la Scarbo rough, Harold Wilson a vorbit în mod strălucit despre „revoluția științifică", încercînd astfel să deschidă noi drumuri noilor pasiuni, să seducă mai ales pe ingineri și tehnicieni, al căror număr crește cu fiecare an în toate industriile. Această tentativă nu a rămas fără efect. Ea explică în parte tocmai concursul crescînd pe care partidul laburist — cel puțin conducătorul său — l-a găsit în cercurile universitare.

Dar tînărul inginer din aeronautică, din industria chimică sau din electronică ezită din ce în ce mai mult să se entuziasmeze. „Revoluția" pe care i-o propune partidul laburist este foarte pașnică, respectabilă și de altfel destul de limitată. Ea reprezintă totuși o schimbare politică, cu riscurile — vagi, dar totuși bănuite — pe care o asemenea politică le comportă. Este oare înțelept să te lansezi într-o astfel de aventură ?

Conducătorii laburiști sînt conștienți de aversiunea pe care o provoacă unor alegători ideea unei schimbări. „Pentru moment, spune unul dintre ei, noi avem un oarecare avans față de conservatori. Dar, în mod inevitabil, în momentul în care se va pune problema alegerii decisive, o parte din cei care se declară astăzi „mai aproape de laburiști" nu vor îndrăzni să meargă pînă la capăt... Aceasta se va întîmpla în momentul votării. Ei vor vota atunci pentru noi, dacă vor vedea că în jurul lor persoane respectabile — ca preotul, notarul, directorul de școală — fac la fel. Cum să fii sigur astăzi de lucrul acesta ?"

Alain JACOB

Profil

ABDEL MONEIM EL KAISSUNY

Președintele Conferinței de la Geneva a Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltarea este unul dintre cei mai de seamă economiști egipteni. El este cunoscut ca un bun specialist în problemele economice ale regiunilor și țărilor în curs de dezvoltare. În cuvîntarea pe care a rostit-o în ședința de deschidere a conferinței cu prilejul alegerii sale ca președinte, el a subliniat importanța pe care o acordă problemelor acestor regiuni în efortul mondial pentru dezvoltare.

El Kaissuny s-a născut în Egipt în 1916 și a făcut studiile de economie politică la Universitatea din Cairo și, apoi, din Londra unde, în anul 1942, a obținut doctoratul în filozofie și științe economice. Întoarcerea în patrie i-a fost întîrziată cu aproape doi ani din cauza războiului — și el și-a început în acest timp activitatea de consilier și expert economic și financiar, întregindu-și apoi, în 1944, titlurile universitare prin cel de docent al Universității din Cairo.

În Egipt, el a debutat de îndată într-o carieră oficială fiind timp de cîțiva ani unul dintre principalii consilieri pentru problemele postbelice și, mai tîrziu, unul din conducătorii Departamentului pentru relațiile externe al Ministerului egiptean al Economiei.

Timp de cîțiva ani, spre sfîrșitul deceniului al cincilea, El Kaissuny a deținut și funcția de director al Departamentului pentru Orientul Mijlociu al Fondului monetar internațional.

În toată această perioadă, de îndată după înapoierea sa în Egipt, El Kaissuny a fost titularul unei catedre de Economie politică la Universitatea din Cairo și profesor la Universitatea din Alexandria.

Vasta sa experiență și competența în problemele financiare și economice au făcut de asemenea să i se încredințeze postul de guvernator al Băncii Naționale a Egiptului între 1950 și 1954.

Cu începere din 1954, El Kaissuny a devenit ministru de finanțe în cabinetul prezidat de Gamal Abdel Nasser și a rămas de atunci titularul acestui departament — căruia i-a aliat de asemenea portofoliul Planificării.

Presa a subliniat rolul important pe care l-a avut El Kaissuny în elaborarea și aplicarea marilor planuri de construcție ale guvernului Republicii Arabe Unite — mai ales proiectul barajului de la Assuan (ministrul de Finanțe deținînd în cadrul elaborării acestui plan conducerea secției de Planificare și Credite).

El Kaissuny a devenit foarte cunoscut pe plan internațional prin participarea sa la diferitele conferințe cu caracter financiar și economic. Portretele pe care diferite ziare le-au alcătuit economistului egiptean cu prilejul alegerii sale în funcția de președinte al Conferinței Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare scot în evidență bogata sa activitate și recunoașterea pe care și-a cîștigat-o în cercurile economice și diplomatice ale țărilor în curs de dezvoltare.

M. I.

Fișier

A. S. C. O. F. A. M.

Asociația mondială de luptă împotriva foametei — A.S.C.O.F.A.M. — a fost înființată în anul 1957, președinte fiind ales savantul și diplomatul brazilian Josué de Castro *, cunoscut publicului din țara noastră prin lucrarea „Geografia foamei", tradusă și în limba română.

În activitatea sa, A.S.C.O.F.A.M. pornește de la premisa că foametea „nu este numai o amenințare potențială ci și o calamitate, un flagel care distruge și degradează potențialul uman a aproape două treimi din populația lumii".

Scopurile asociației sînt precizate în statutul A.S.C.O.F.A.M. : „Asociația are drept scop promovarea, încurajarea și organizarea în lume a luptei împotriva foametei, în special prin declanșarea, dezvoltarea, susținerea, difuzarea, pregătirea, înfăptuirea și realizarea, direct sau indirect, a studiilor, cercetărilor, inițiativelor și acțiunilor de natură să facă cunoscute foametea existentă în lume, cu scopul de a o micșora sau elimina, direct sau indirect. Cuvîntul «foame» este luat aici în sensul cel mai larg : el cuprinde atît foamea acută cît și foamea parțială, chiar ascunsă, foamea cantitativă, ca și foamea energetică, foamea epidemică și endemică".

Pe linia realizării acestor scopuri, A.S.C.O.F.A.M. a inițiat publicarea unor lucrări, dintre care principala este „La drame de la faim universelle" (Drama foamei universale.) A.S.C.O.F.A.M. a organizat simpozioane internaționale asupra aspectelor biologice, economice și sociale ale acestei grave probleme, la care au participat personalități de răsunet mondial, între care numeroși laureați ai Premiului Nobel.

A.S.C.O.F.A.M. a realizat de asemenea o serie de filme — de exemplu „Drama secetei", dedicat nord-estului secetos al Braziliei, ca și lung-metrajul „Tonnerre sur le monde", zguduitoare descriere a foametei ce domnește în regiunile insuficient dezvoltate ale globului.

În 1963 a fost realizată de asemenea o importantă conferință la Geneva, cu participare internațională, dedicată aceleiași probleme. Conferința (care a pus în evidență necesitatea înfăptuirii dezarmării ceea ce ar elibera numeroase resurse economice în prezent irosite) a avut drept concluzie generală : „Foametea nu este altceva decît expresia biologică a fenomenului economic — insuficienta dezvoltare. A lupta împotriva foametei înseamnă, în ultimă analiză, a lupta împotriva slabei dezvoltări economice".

N. S.

* Josué de Castro este conducătorul delegației braziliene la Conferința Comitetului celor 18 state pentru dezarmare de la Geneva.

PRESA ACUM 50 DE ANI

■ După îndelungi tratative, la Paris s-a semnat un acord prin care Franța acordă Turciei — aflată într-o grea situație financiară — un împrumut de 800 milioane franci. În schimbul împrumutului, Franța obține concesiuni de construcții de căi ferate și porturi și dreptul ca supușii francezi să facă închisoare preventivă la consulat, nu în închisorile turcești.

■ La Roma are loc un congres internațional al Ligii contra vaccinării.

■ O luptă aeriană demonstrativă organizată în Franța, la Vincennes, între 21 aeroplane și un dirijabil, a dovedit că aeroplanele sînt mai eficace.

■ Ziarul Times scrie că unele cercuri parlamentare engleze sînt preocupate de mai mult timp de ideea convocării unei conferințe economice internaționale, după modelul conferințelor internaționale pentru pace. Parlamentarii englezi au cerut parlamentarilor de pe continent să trimită delegați la o astfel de conferință.

■ La Paris, la Ministerul de Externe al Franței, are loc o ședință a comisiei însărcinate cu pregătirea programului celei de-a treia Conferințe internaționale pentru pace de la Haga.

■ Un nou incident mexicano-american : arestarea unui detașament militar care a coborît de pe un vas de război american într-un port mexican stîrnește un viu protest din partea Statelor Unite. Eliberarea militarilor și scuzele prezentate de generalul Saragosta nu-l satisfac pe amiralul american Majo, care cere salutarea cu onoruri a pavilionului S.U.A. Președintele Mexicului, Huerta, ordonă generalului Saragosta să nu îndeplinească cererea amiralului. Majo a dat un ultimatum, amenințînd cu bombardarea orașului Tampico.

■ Din ziarul Facla : „...După ce în urma celor mai uriașe opinteli pacea europeană cu chiu cu vai a fost menținută, imaginea îngrozitoare a războiului european părea că a fost înlăturată. Părea numai, căci astăzi iarăși se ridică amenințătoare această imagine... Paralel cu înarmările Rusiei, în Franța asistăm la o acțiune militară importantă. E vorba, după cum se știe, de legea care prevede serviciul militar... Sforțarea pe care o face Franța pentru a suporta îngreunarea bugetului din cauza noii legi militare nu dovedește intenții tocmai liniștitoare. În același timp, Germania se înarmează și ea pe uscat și pe mare. Precum se vede, înarmări generale. Ce va ieși din această situație, cercurile politice nu sînt bucuroase s-o spună. În Europa a început să domnească iarăși o atmosferă grea, apăsătoare".

■ Dirijabilul italian „P-4" realizează un raid temerar : trecerea deasupra lanțului Apeninilor, la o înălțime de peste 2 000 m, într-o călătorie de la Bracciano la Veneția.

POȘTA REDACȚIEI

Aurelian Brăileanu, Brăila. **Ne-ați trimis un articol interesant pe care intenționăm să-l folosim atunci cînd problema abordată de dv. se va înscrie în actualitatea imediată.**

Florian Gh. Sassu, București. **Țările Benelux sînt Belgia, Olanda (denumirea oficială Nederland) și Luxemburgul. După cum observați, ele sînt desemnate în colectiv printr-un cuvînt format din primele litere ale denumirilor lor.**

„Linia verde" din Cipru este șoseaua dintre Nicosia și Kyrene, care a fost ocupată de cipriotii turci, ceea ce stînjenește pe țăranii de origine greacă în cultivarea terenurilor lor agricole (situate în anumite cazuri de ambele părți ale șoselei).

Prof. Aurel Anton, com. Vultureni, raionul Gherla. **Colonia britanică Malta este formată din două insule mari — Malta și Gozo, și trei insule mici — Comino (care pe harta noastră a apărut greșit Conano), Cominotto și Filfola. Pe harta noastră ultimele două insulițe nu figurează avînd în vedere scara la care a fost întocmită.**

Corneliu Niculescu, București. **Publicăm în numărul de față un extras din ziarul Le Monde care va satisface, sperăm, dorința dv. de a cunoaște noi amănunte despre lupta pentru putere dintre regele Saud și Feisal. Vom ține seama și de celelalte propuneri ale dv.**

Ionică Șerbănoiu, com. Dealul Lung, raionul Focșani. **Problema care vă interesează este tratată amănunțit în lucrarea „Manuscrisele de la Marea Moartă" de I. D. Amusin, apărută în traducere în Editura științifică.**

Bujor Ivănescu, Cîmpina. **Nedumerirea dv. provine din interpretarea pe care o dați termenului „reuniune internațională". În articolul la care vă referiți este vorba nu de 863 ședințe de lucru ci de tot atîtea conferințe internaționale de mai mică sau mai mare amploare dintre care unele au constat din foarte numeroase ședințe de lucru. Iată cum a fost cu putință ca 863 de reuniuni să dureze peste 17 000 de ore.**

Vă rog să mă lămuriți asupra unei probleme din viața Statelor Unite. La începutul acestui an, în obișnuitul mesaj despre Starea Uniunii, președintele S.U.A., Lyndon Johnson arăta că la ora actuală națiunea americană este cea mai bogată națiune din lume și deci poate rezolva cu ușurință orice problemă. Cu numai două săptămîni mai tîrziu, în mesajul cu privire la bugetul S.U.A., tot președintele Johnson arăta că aproximativ un american din cinci trăiește în completă nesiguranță zbătîndu-se în ghearele sărăciei. Care sînt, după părerea dv., cauzele acestei contraziceri dintre cele două texte ?

I. PERSINARU
Segarcea

Nu este vorba de o „contrazicere" între două texte, ci de una dintre contradicțiile de bază ale societății americane. Modul în care este distribuită bogăția Statelor Unite face cu putință ca la un capăt al scării sociale să se acumuleze averi uriașe, iar la celălalt să existe sărăcie și șomaj.

L. Ștefănescu și P. Ioan, Huși. **Iată noi amănunte cu privire la catrastrofalul cutremur din Alaska.**

În Alaska, vineri 27 martie (ora locală 17,36) „pămîntul a început să se zguduie și s-a zguduit vreme de cinci minute. Automobilele s-au izbit între ele. Oamenii se agățau unii de alții, se țineau de stîlpi și de ziduri" ; „a fost un iad" ; „pămîntul se clătina ca puntea unui vas în furtună". Relatările venind din partea unor martori oculari sînt palide în raport cu cataclismul a cărui energie dezlănțuită a echivalat cu aceea a unei bombe de 10 milioane de megatone. Înregistrat de seismografe pe tot globul, cutremurul a distrus aproximativ o jumătate din clădirile Alaskăi, a scos din funcțiune căile ferate, instalațiile de aprovizionare cu apă și electricitate. S-au înregistrat victime pe toată lungimea coastei americane, pînă în California, iar valul uriaș, denumit de specialiști cu termenul japonez tsunami, stîrnit de seism, a izbit cu putere țărmurile Japoniei, Filipinelor și Insulelor Hawai.

Cutremurul a avut efecte dezastruoase mai ales în partea sudestică a Peninsulei Alaska. De altfel, epicentrul cutremurului se situează în această regiune, în strîmtoarea Prințului William, la 50 kilometri în larg, în dreptul localității Whittier. Ruptura scoarței s-a produs la adîncimea, neobișnuit de mare, de șaizeci de kilometri ; de obicei, adîncimea la care se produce acest fenomen este de 1 pînă la 10 kilometri.

Pagubele materiale cele mai însemnate s-au produs în localitățile Valdez, Kodiak, Seward și mai ales la Anchorage, cel mai mare oraș al Alaskăi, avînd aproximativ 50 000 locuitori. Crăpăturile apărute în scoarța pămîntului, pe alocuri largi de 15 metri, au înghițit clădiri întregi. În primele zile după cutremur, locuitorii orașului au fost obligați să se adune în puținele încăperi aflate încă în bună stare dar neîncălzite din cauza defectării sistemelor de încălzire, temperatura fiind afară și poate și înăuntru de minus 14 grade.

Pentru cei din Anchorage și din întreaga Alaskă, refacerea va fi destul de dificilă. S-au produs pagube în valoare de 350 (după alții 500) de milioane de dolari. Congresul va vota, probabil, alocarea fondului de 50 de milioane de dolari cerut de președintele Johnson ; în plus, Alaska dispune încă de o parte din fondurile speciale acordate atunci cînd a devenit al 49-lea stat al Uniunii. Dar nu este suficient. Așa cum a declarat un colaborator al guvernatorului Egan, din punct de vedere financiar „mulți nu vor reuși să se refacă niciodată".

Cutremurul din Alaska este cel mai recent dintre cataclismele petrecute din 1956 încoace la Orléansville, Agadîr, în Iran și Chile, la Skoplje. Trebuie remarcat că, deși ca intensitate numai cutremurul din Chile poate fi comparat cu acela din Alaska, toate cele enumerate s-au soldat cu un număr mult mai mare de victime (la Skoplje — aproximativ 2 000), elementul decisiv fiind apropierea epicentrului de regiunile cu o mare densitate a populației. Regiunea devastată acum două săptămîni face parte din zona muntoasă vest-americană, știută ca fiind supusă perturbațiilor seismice. Această zonă se întinde din Chile și pînă în Alaska, prelungindu-se în Insulele Kurile, Japonia și Filipine. O altă zonă are ca puncte extreme Atlanticul și Himalaya, trecînd prin nordul Africii, prin Alpi, Balcani, Caucaz și regiunea muntoasă a Iranului ; aceste zone sînt punctate de vulcani stinși sau activi și sînt caracterizate prin existența unui strat solid sub presiune, care este suprapus magmei aflată în stare viscoasă. Alte zone, în care efectele nocive ale perturbărilor sînt reduse datorită absenței populației, sînt în Oceanul Atlantic, Oceanul Indian și Oceanul Înghețat de Nord.

Există și o teorie care explică fenomenele din cele două Americi, Japonia și dintr-un mare număr de insule din Pacific, ca fiind efecte ale unei mișcări circulare, în sens invers acelor ceasornicului, care se produce la mare adîncime sub Pacific. Dar se afirmă că la declanșarea seismelor violente contribuie și anumiți factori specifici ; în acest sens Figaro Littéraire amintea exploziile nucleare subterane efectuate în Statele Unite, chiar în apropierea zonei seismice a Munților Stîncoși. Ziarul mai amintea și coincidența „tulburătoare" prin care, cu numai un an în urmă, s-a renunțat la amenajarea unui port prin folosirea energiei exploziilor termo-nucleare (proiectul Ploughshare) în apropiere de Anchorage.

M. M.

Pe lista cititorilor care au răspuns la întrebarea referitoare la cele 7 minuni ale lumii se adaugă prof. Gh. Faghiura, din Sibiu, Eugen Gheorghieș, mecanic din București, Florin Paraschiv, student, București.

Am primit noi sugestii valoroase de la Sandu Cenușă din Iași și Vasile Geamănu din Tîrgu-Jiu.

Întrebări și răspunsuri

În S.U.A. oficiul guvernamental care se ocupă cu relațiile externe se numește Departamentul de Stat. De cînd poartă acest nume și care era componența lui pe vremea primului președinte al Statelor Unite ?

Cînd George Washington a fost ales președinte (aprilie 1789), serviciul diplomatic al Statelor Unite cuprindea următoarele posturi : un șef al departamentului afacerilor externe, (devenit, puțin mai tîrziu, la 15 septembrie 1789, Departament de Stat) ; doi funcționari și doi ambasadori — unul la Londra și celălalt la Paris.

Lovitura de stat din Brazilia reamintește faptul că în cursul anului 1963, în patru țări latino-americane guvernele au fost răsturnate prin puciuri militare. Care sînt aceste țări ?

La 30 martie 1963, militarii l-au demis pe președintele Guatemalei, Miguel Ydigoras Fuentes. O juntă militară, în frunte cu colonelul Enrique Peralta, a preluat puterea.

La 11 iulie 1963 o juntă militară l-a alungat pe președintele Ecuadorului, Carlos Arosemena. Junta a instalat un guvern compus din militari și civili.

La 25 septembrie 1963 președintele Juan Bosch din Republica Dominicană a fost demis. Junta militară, care a pus la cale lovitura de stat, a instalat un guvern civil provizoriu.

La 3 octombrie 1963, președintele Hondurasului, Villeda Morales, a fost răsturnat printr-o lovitură de stat condusă de colonelul Osvaldo Lopez Arellano. Scopul puciului a fost de a bloca alegerile prezidențiale deoarece candidatul sprijinit de Villeda Morales, Rodas Alvarado, își asumase angajamentul de a subordona armata guvernului civil.

Intr-un discurs pronunțat recent Robert Kennedy a afirmat că Lyndon Johnson va mai putea fi ales de două ori ca președinte. Care alți președinți ai S.U.A. au fost aleși de două ori în această funcție ?

În afară de Franklin D. Roosevelt care a fost ales de 4 ori, următorii președinți ai S.U.A. au fost aleși de două ori în această funcție : Washington, Jefferson, Madison, Monroe, Jackson, Grant, Cleveland, Wilson și Eisenhower.

Breviar

31 MARTIE

— Delegația de cineaști romîni condusă de Mihnea Gheorghiu, președintele Consiliului cinematografiei, a sosit în capitala Argentinei. Ion Popescu-Gopo a fost cooptat în juriul Festivalului internațional al filmului de la Buenos Aires.

— S-a semnat la Ministerul Afacerilor Externe planul pentru aplicarea acordului de colaborare culturală și științifică între R. P. Română și R.P.D. Coreeană pe anii 1964—1965.

1 APRILIE

— S-a semnat la Ministerul Afacerilor Externe planul pentru aplicarea acordului de colaborare culturală și științifică între R. P. Română și R. P. Mongolă pe anii 1964—1965.

2 APRILIE

— În ședința Conferinței Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare a luat cuvîntul șeful delegației R. P. Romîne, Gogu Rădulescu, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, și vicepreședinte al conferinței.

— Ion Oancea, trimisul extraordinar și ministru plenipotențiar al Republicii Populare Romîne în Olanda, a fost primit de regina Iuliana, căreia i-a remis scrisorile de acreditare.

3 APRILIE

— Președintele Consiliului de Stat al Republicii Populare Romîne, Gheorghe Gheorghiu-Dej, a primit pe Alberto Paveri Fontana, care și-a prezentat scrisorile de acreditare în calitate de ambasador extraordinar și plenipotențiar al Republicii Italia în R. P. Română.

7 APRILIE

— La București s-a deschis colocviul organizat de Institutul internațional de teatru.

lumea

Săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Populară Română

Redactor șef GEORGE IVAȘCU

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1, Tel. 17.60.10

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

LÎNGĂ TINE TRĂIESC OAMENI

O producție a Televiziunii din R. D. Germană

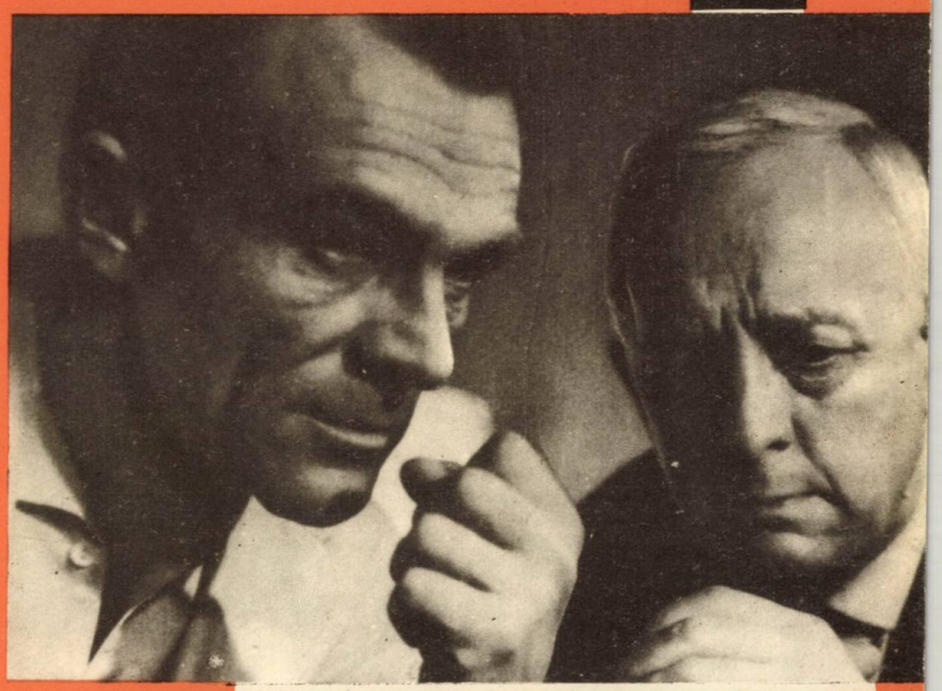

SCENARIUL: Ulrich Thein
Hartwig Strobel
REGIA : Ulrich Thein
IMAGINEA : Hartwig Strobel
MUZICA : Wolfgang Pietsch
ÎN ROLURILE PRINCIPALE: Erwin Geschonneck, Inge Keller, Radovan Lukavsky, Jana Brejchova, Armin Müller Stahl, Erik S. Klein

2 lei

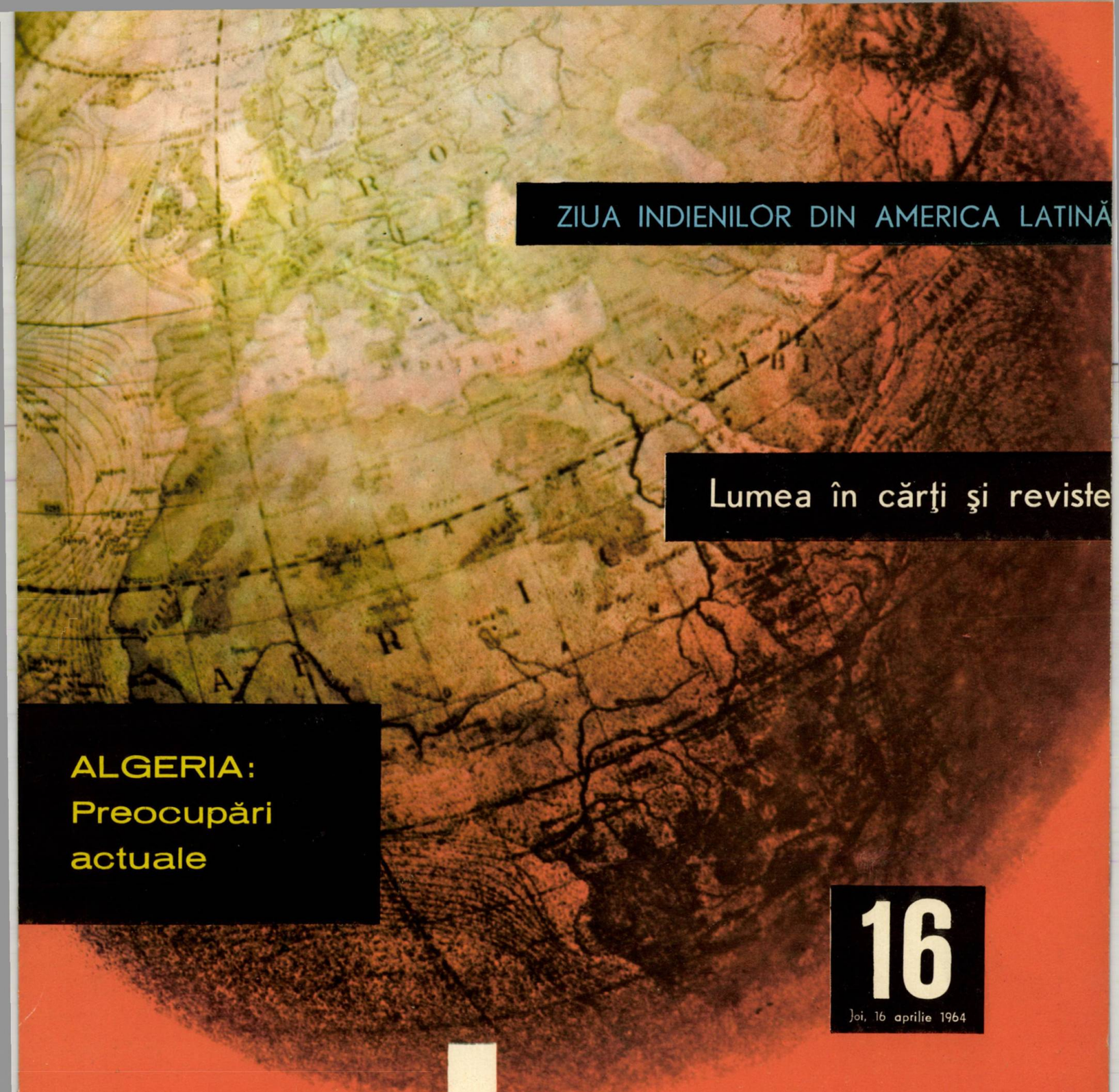

ZIUA INDIENILOR DIN AMERICA LATINĂ

Lumea în cărţi şi reviste

ALGERIA:
Preocupări
actuale

16
Joi, 16 aprilie 1964

Săptămîna pe glob:

LONDRA
GENEVA
PARIS
ATENA

lumea

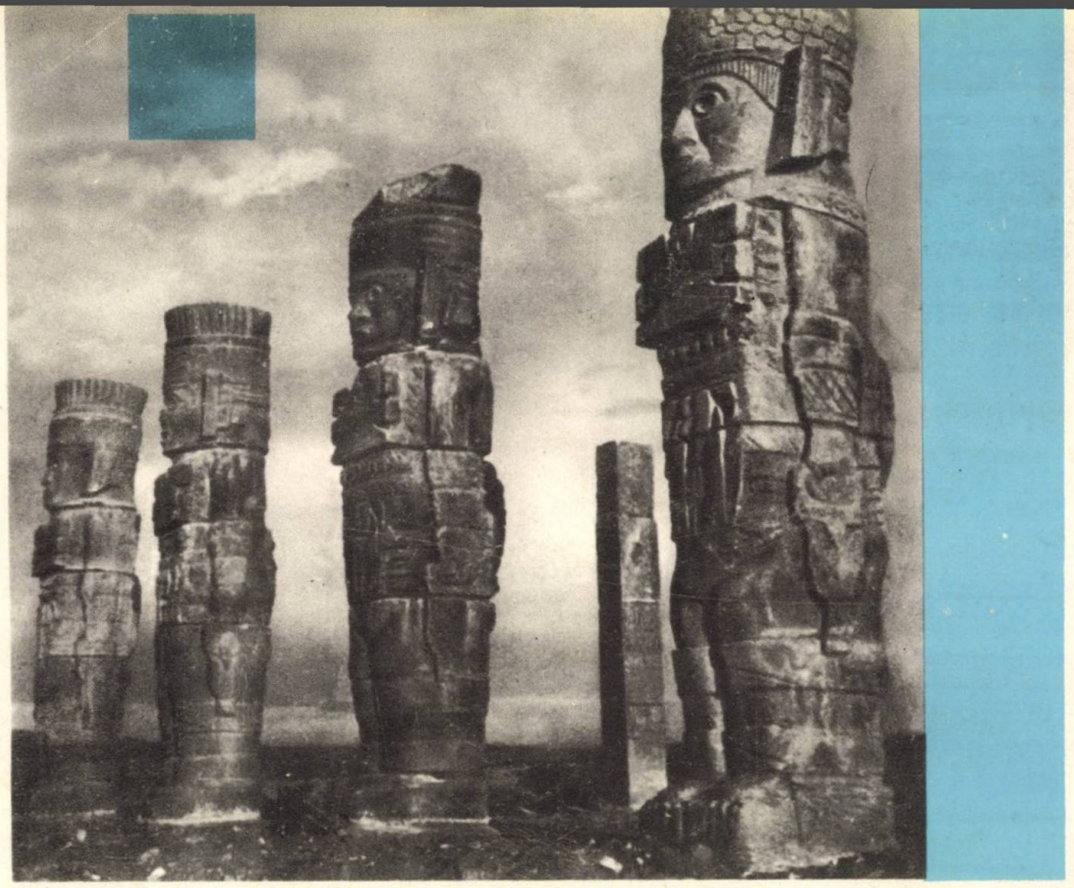

Aceste vestigii ale culturii indiene din perioada precolumbiană au fost descoperite în regiunea centrală a Mexicului, pe locul miticei Tula, capitala străvechiului imperiu al toltecilor.

Noi recruți ai armatei din Zanzibar.

Anul II
nr. 16 (25)

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ
EDITAT DE UNIUNEA ZIARIȘTILOR
DIN REPUBLICA POPULARĂ ROMÎNĂ

lumea

joi
16 aprilie
1964

sumar

Săptămîna pe glob

p. 2 LONDRA — Un test al viitoarelor alegeri, de **John Gritten**
3 GENEVA — În celè cinci comisii, de **Nicolae Dragu**
3 — Conferința pentru dezarmare, de **V. Barbu**
4 BRUXELLES — Obstrucția medicilor, de **Eugen Pop**
5 MANILA — Conferința S.E.A.T.O., de **Sergiu Verona**
7 ATENA — Dialoguri despre Cipru, de **Eugen Phoebus**
7 PARIS — Călătoria premierului Pompidou în Japonia, de **Florica Șelmaru**
10 Conferința de presă a vicecancelarului Austriei, dr. Bruno Pittermann

Articole

p. 12 Decalaje anacronice, de **N. S. Stănescu**
18 Ziua indienilor din America Latină, de **Darie Novăceanu**
21 Mașina de concediat de la Saint-Nazaire, de **Radu Pascal**

Convorbiri

p. 15 Printre participanții la colocviul I.T.I., de **Adina Darian**

Documente

p. 16 Congresul F.L.N.

Note

p. 6 Insulele Azore
9 Cariera generalului MacArthur

Puncte de vedere din presa mondială

p. 22—28: New York Herald Tribune; Newsweek; l'Express; Izvestia; The Scotsman; La Razon; Handelsblatt; Die Tat; Die Presse

Lumea în cărți și reviste

p. 29 Deplasări în gîndirea social-politică americană, de **Traian Herseni**

Profil, Fișier

p. 31 Harold Wilson
31 Codificarea principiilor coexistenței pașnice

Poșta redacției

Vicecancelarul Austriei,

dr. Bruno Pittermann, a răspuns în cadrul unei conferințe de presă organizate la București, cu prilejul vizitei sale în R. P. Romînă, la numeroase întrebări referitoare la relațiile Austriei cu țara noastră și cu alte țări și la unele probleme interne austriece. Citiți la pag. 10 stenograma conferinței de presă.

Astăzi

se deschide la Alger Congresul Frontului de Eliberare Națională. Publicăm la pag. 16 o expunere a tezelor pe baza cărora se vor discuta la congres problemele viitoarei orientări a politicii interne și externe a Algeriei.

Alegerile municipale

care au avut loc săptămîna trecută la Londra, precum și fixarea datei alegerilor generale, formează obiectul corespondenței noastre din Anglia (pag. 2). Una dintre figurile centrale ale campaniei electorale britanice este liderul opoziției, Harold Wilson. La pag. 31 — date biografice și aprecieri din surse britanice despre personalitatea sa.

Stadiul actual

al dezvoltării economice a multor state este anacronic în raport cu nivelul țărilor industrializate. În articolul de la pag. 12 sînt analizate cîteva aspecte ale acestei situații dezbătute la Conferința O.N.U. pentru comerț și dezvoltare. Corespondența din Geneva despre lucrările Conferinței (pag. 3) ne informează despre desfășurarea lucrărilor în cele cinci comisii ale ei.

După analiza

minuțioasă a împrejurărilor asasinării președintelui Kennedy, americanul Thomas Buchanan a ajuns la unele concluzii proprii în legătură cu adevăratele cauze ale crimei. În numerele precedente am expus principalele puncte de vedere ale lui Buchanan, așa cum rezultă din articolele publicate sub semnătura lui de săptămînalul francez *l'Express*. Reproducem la pag. 24 articolul final.

Evoluția

concepțiilor politico-sociale ale gînditorilor americani contemporani se caracterizează prin abandonarea unor teorii depășite și prin încercări de a le înlocui cu formule noi. Lucrarea lui Morton G. White „Gîndirea socială în America" recenzată la pag. 29 prezintă cîteva direcții ale gîndirii social-politice americane.

LUMEA ÎNTR-O SĂPTĂMÎNĂ

LONDRA

Un test al viitoarelor alegeri

Primul ministru sir Alec Douglas-Home a făcut în sfîrșit cunoscut că alegerile generale urmează să aibă loc în această toamnă, probabil în luna octombrie.

Între timp, guvernul încearcă să se pregătească pentru a face față problemelor economice ale țării care, după toate probabilitățile, se vor ascuți mai ales în urma creșterii deficitului în comerțul exterior și prin accentuarea fenomenelor de inflație. În legătură cu aceste probleme, guvernul își pune speranțe în bugetul propus în parlament de ministrul de finanțe Maudling, care vizează să scadă puterea de cumpărare a populației, să reducă importurile cu aproximativ 200 milioane de lire sterline în cursul acestui an și să sporească impozitele indirecte asupra bunurilor de larg consum și serviciilor publice.

Întrucît aceste măsuri nu vor fi prea populare, Maudling însuși s-a pronunțat împotriva amînării alegerilor generale pînă la toamnă. El ar fi preferat organizarea consultării electorale în luna iunie, considerînd că amînările sporesc atmosfera de nesiguranță, lucru care se poate dovedi neplăcut pentru guvern. Cei mai mulți dintre funcționarii superiori erau de asemenea împotriva amînării alegerilor generale. Mai mult, în anumite cercuri se subliniază că rivalitățile dintre unele personalități din cadrul cabinetului — rezultante ale remanierilor efectuate de fostul prim ministru Macmillan precum și ale controversei în jurul desemnării noului premier la sfîrșitul anului trecut — s-ar putea agrava. Unii cer primului ministru să-și remanieze guvernul, care este foarte asemănător cu cel prezidat de Macmillan. Se spune că miniștrii mai tineri devin tot mai nemulțumiți de absențele primului ministru din Camera Comunelor, absențe datorate turneelor de cuvîntări preelectorale pe care le întreprinde acum sir Alec.

Există un curent subteran de neliniște și chiar de defetism atît în rîndurile cabinetului cît și pe băncile deputaților conservatori din Camera Comunelor. Atmosfera de defetism a fost fără îndoială accentuată de rezultatele „micilor alegeri generale" de săptămîna trecută pentru Consiliul Marii Londre, organism care urmează să fie aparatul administrativ al celor 8 500 000 de londonezi, cel mai important organism în afară de parlament — precum și de alegerile pentru 52 de alte consilii regionale care au avut loc într-un șir de sectoare ale Angliei și Țării Galilor. Rezultatele au indicat o victorie categorică pentru laburiști la Londra. Partidul laburist a obținut o majoritate de 28 de locuri în Consiliul Marii Londre și un cîștig net de 150 de locuri în consiliile regionale dinafara Londrei.

Nu pot fi date cifre cu privire la numărul mandatelor cîștigate de laburiști în consiliul londonez, întrucît este vorba de un organism nou creat, cuprinzînd zone ce nu intrau în atribuțiile vechiului consiliu regional al Londrei, care de altfel își va continua funcțiunile administrative încă un an.

Se apreciază însă că este vorba de o deplasare generală de voturi, de aproximativ 7—8 la sută, în favoarea partidului laburist. Dacă această deplasare s-ar confirma la alegerile generale, partidul laburist ar obține în Camera Comunelor o majoritate de 130 mandate. După cum se știe, la ultimele alegeri generale partidul conservator, învingător pentru a treia oară consecutiv, avea o majoritate de 100 de deputați. Chiar dacă conservatorii vor obține în unele regiuni rezultate mai bune decît cele exprimate în alegerile de săptămîna trecută, partidul laburist s-ar putea aștepta totuși, pornind de la rezultatele acestor alegeri, la o majoritate de cel puțin 100 de mandate.

În privința noului organism ales se impun cîteva precizări. Guvernul a alcătuit legea pentru constituirea Consiliului Marii Londre, în ciuda unei puternice opoziții laburiste, deoarece spera ca, prin rectificarea limitelor anumitor districte municipale, prin crearea unor noi regiuni administrative, să micșoreze forța anumitor regiuni populate de muncitori, care au trimis în trecut cu consecvență consilieri laburiști în consiliul regional londonez. Guvernul conservator spera să înlocuiască aceste regiuni administrative cu regiuni în care ponderea populației muncitoare să fie echilibrată de grupuri aparținînd păturilor mijlocii și celor cu venituri mai ridicate. Prin aceasta, cercurile conservatoare credeau că vor reuși eventual să recîștige majoritatea în consiliul municipal londonez pentru prima dată în ultimii 30 de ani.

În lumina acestor calcule, înfrîngerea conservatorilor pare cu atît mai semnificativă. În genere, presa observă că funcționarii care parcurg zilnic mulți kilometri cu trenul din suburbiile unde locuiesc pînă în centrul City-ului unde lucrează, familiile care locuiesc în case prefabricate plătite în rate lunare, noile pături mijlocii, s-au deplasat către stînga, către partidul laburist, cu tot mai mare forță și aceasta explică de ce candidații laburiști ai lui Wilson au obținut rezultate neobișnuit de bune în suburbiile relativ mai înstărite, care înainte erau complet închise laburiștilor.

Doi factori interesanți care se mai desprind din analiza rezultatelor alegerilor de săptămîna trecută sînt eșecul încercării partidului liberal de a realiza progrese spectaculoase și succesul relativ obținut de candidații comuniști.

S-a remarcat că în regiunile unde liberalii nu au prezentat candidați, partidul laburist a obținut un număr mai mare de voturi. Aceasta înseamnă, evident, că unii din cei care nu sînt satisfăcuți, din diferite motive, de politica guvernului sînt dispuși să voteze pentru partidul laburist în cazul în care nu există un candidat liberal. De altfel chiar și acolo unde s-au prezentat candidați liberali, ei au obținut un număr comparativ mic de voturi.

La Londra, pentru prima dată, alegătorii au avut prilejul să voteze și pentru candidați ai partidului comunist: 4,8 la sută din totalul alegătorilor și-au dat voturile în favoarea candidaților acestui partid. Faptul că peste 90 000 de persoane au votat în favoarea partidului comunist arată că în condițiile unui sistem electoral proporțional, partidul comunist ar fi cîștigat mandate.

Fără îndoială că rezultatele acestor „mici alegeri generale" au constituit un factor determinant pentru hotărîrea primului ministru de a amîna alegerile generale pînă în toamnă. Prin această hotărîre, el se situează pe o poziție aproape fără precedent în istoria constituțională: într-adevăr, pentru prima dată de mai bine de 100 de ani, în timp de pace, un guvern englez rămîne la putere pe toată durata de cinci ani a termenului său constituțional.

În cercurile politice de stînga se manifestă o iritare explicabilă. Liderul partidului laburist, Wilson, a lansat un atac caustic împotriva guvernului conservator: „Am asistat la eșecul guvernului în alegerile pentru consiliul londonez și am asistat la spectacolul penibil al unui prim-ministru care se tîrguiește în public cu sprijinitorii săi în legătură cu fixarea datei cînd preferă să fie bătut în alegerile generale".

Este interesant însă de constatat că cercurile financiare din City-ul londonez nu par să fie din cale afară de tulburate de perspectiva unei victorii laburiste în alegerile generale.

Iată cîteva din comentariile reprezentanților acestor cercuri. Președintele unei mari companii industriale declara: „Eu n-aș zice că a sosit sfîrșitul lumii". Un cronicar de bursă scria: „În general, atmosfera de îngrijorare caracteristică perioadei electorale nu pare să fi afectat în mod serios concepțiile celor bogați, care-și văd mai departe de milioanele lor". Un mare proprietar urban a declarat: „Cu condiția ca partidul laburist să nu facă mai mult decît a afirmat că va face, nu văd nici un motiv pentru care economia ar intra deodată într-o situație mai puțin favorabilă decît cea de sub actualul guvern. Nu văd de ce aș spune că situația s-ar schimba radical".

Totuși, oamenii de afaceri se tem ca nu cumva un guvern laburist care s-ar instala la putere cu o mare majoritate să se simtă încurajat să aplice măsuri mai drastice de naționalizare și de impozite pe capital decît măsurile de mai mică importanță pe care un guvern laburist cu o majoritate mică abia dacă ar îndrăzni să le încerce.

John GRITTEN

Londra, 13 aprilie

County Hall, unde se țin ședințele Consiliului Municipal al Londrei

GENEVA

In cele cinci comisii

Au luat sfîrşit dezbaterile generale ale Conferinţei Naţiunilor Unite pentru comerţ şi dezvoltare, în cadrul cărora majoritatea delegaţilor au subliniat decalajul existent între ţările dezvoltate şi cele în curs de dezvoltare şi necesitatea transformării comerţului internaţional într-un factor important al dezvoltării.

„Lumea întreagă este astăzi conştientă de gravitatea inegalităţii economice între naţiuni şi de necesitatea imperioasă de a asigura progresul rapid al «celei de-a treia lumi»" (ţările în curs de dezvoltare — n.n.), a spus în intervenţia sa Bachir Boumaza, ministrul economiei naţionale al Algeriei.

În această ultimă săptămînă, în dezbaterea generală au fost abordate în continuare probleme referitoare la îmbunătăţirea situaţiei ţărilor în curs de dezvoltare în comerţul cu produse primare, produse finite şi semifinite, ameliorarea comerţului invizibil al ţărilor în curs de dezvoltare, finanţarea dezvoltării industriale, mecanisme şi dispoziţii instituţionale, incidenţele grupărilor economice etc.

La sfîrşitul dezbaterilor generale, preşedintele conferinţei, A. M. Kaissuny, a remarcat unanimitatea de păreri în ceea ce priveşte necesitatea de a se găsi mijloace pentru înlăturarea decalajului între ţările dezvoltate şi cele în curs de dezvoltare. „Sînt optimist — remarca A. M. Kaissuny — în ceea ce priveşte viitorul Conferinţei mondiale pentru comerţ".

Cele cinci mari comisii ale conferinţei şi-au început activitatea şi urmează ca în săptămînile următoare să abordeze în mod concret problemele de pe ordinea de zi, să analizeze diferitele propuneri şi să elaboreze proiecte de recomandări, rezoluţii, declaraţii sau alte acte care vor fi supuse discuţiilor plenarei conferinţei în ultima sa fază.

Participanţii la lucrările Comisiei a III-a (ameliorarea comerţului invizibil al ţărilor în curs de dezvoltare şi finanţării, destinate să permită expansiunea schimburilor internaţionale) au ascultat cu interes, în şedinţa de vineri, 10 aprilie, expunerea ministrului comerţului exterior al R. P. Romîne, Victor Ionescu, referitoare la două dintre propunerile prezentate de ţara noastră la conferinţă. Pornind de la ideea necesităţii creării unui fond de dezvoltare industrială sub egida O.N.U., idee susţinută de numeroase delegaţii, vorbitorul a expus propunerea ca o sursă de alimentare a acestui fond să fie alocarea, chiar de pe acum, a unui anumit procent din bugetele militare actuale. A doua propunere se referă la adoptarea unei noi forme în politica de finanţare a ţărilor în curs de dezvoltare, constînd în „livrări pe credit de bunuri de echipament destinate construirii de unităţi industriale proprietate exclusivă a ţării care primeşte creditele, rambursabile din cote-părţi din producţia obţinută în aceste unităţi sau prin alte bunuri convenite". Importanţa şi avantajele acestei propuneri au fost expuse într-un material întocmit de delegaţia română şi difuzat ca document al conferinţei.

Luînd cuvîntul în continuarea dezbaterilor, reprezentantul Indoneziei în această comisie s-a declarat întrutotul de acord cu propunerea română referitoare la livrările de echipament pe credit, metodă folosită cu succes în procesul dezvoltării economice a ţării sale.

De asemenea, în cadrul dezbaterilor generale din Comisia a V-a (expansiunea comerţului internaţional şi incidenţele grupărilor economice) delegatul Algeriei a apreciat propunerea romînă ca un principiu adoptabil în cadrul relaţiilor comerciale dintre state.

În Comisia I-a (probleme internaţionale relative la produsele de bază) a început discuţia asupra punctului „Tendinţe şi perspective pe termen lung ale comerţului cu materii prime". Din discuţii a reieşit necesitatea eliminării obstacolelor existente în calea dezvoltării exportului de produse de bază din ţările în curs de dezvoltare, precum şi necesitatea stabilizării pieţelor şi asigurării unor preţuri echitabile şi remuneratorii la aceste produse. Astfel, reprezentantul Pakistanului a arătat că 80 la sută din încasările în valută ale ţărilor în curs de dezvoltare provin din exportul produselor de bază şi că, datorită scăderii preţurilor la aceste produse, ţările respective au pierdut circa 11 miliarde de dolari. El s-a declarat în favoarea organizării pieţelor de materii prime — problemă care formează obiectul propunerii franceze — şi cu care s-au declarat de acord şi alte delegaţii cum sînt Marocul, Iranul etc. Alte ţări, între care Anglia, Canada şi unii membri ai Commonwealthului, şi-au exprimat îndoieli şi au pus întrebări care au lăsat să se înţeleagă că nu agreează propunerea franceză. În cadrul măsurilor de stabilizare a pieţelor şi preţurilor produselor de bază, s-a subliniat rolul acordurilor internaţionale pe produse.

În această comisie, delegaţia romînă a susţinut propunerile menite să contribuie la eliminarea obstacolelor şi la stabilizarea pieţelor produselor primare şi a preţurilor, subliniind importanţa acordurilor comerciale de lungă durată, problemă care formează obiectul unei propuneri a R.P.R. însuşită de Biroul conferinţei şi trimisă spre examinare organelor acesteia.

Săptămîna trecută au luat sfîrşit discuţiile generale în Comisia a II-a (comerţul cu produse finite şi semifinite). Din dezbateri a reieşit că, în scopul dezvoltării economice a ţărilor în curs de dezvoltare şi implicit a comerţului lor cu produse finite şi semifinite, este necesar să fie eliminate actualele obstacole tarifare, cantitative sau de altă natură, aplicate acestor produse, pentru a sprijini astfel eforturile pe care le fac aceste ţări în vederea dezvoltării economiei lor naţionale. În acest sens s-au pronunţat ţări ca Nigeria, Ceylonul, Peru, Iugoslavia etc.

Subliniind necesitatea diversificării şi dezvoltării planificate a economiei ţărilor în curs de dezvoltare, delegaţia romînă a arătat că este necesar să se adopte măsuri concrete în legătură cu creşterea exportului produselor finite şi semifinite, înlăturarea sau reducerea tarifelor vamale şi lichidarea diverselor forme de discriminare şi restricţii practicate în defavoarea acestor ţări.

Din discuţiile generale ale Comisiei a IV-a (mecanisme şi dispoziţii instituţionale) se desprinde ideea necesităţii de a se aduce schimbări cadrului instituţional existent în domeniul comerţului, pentru a răspunde actualelor cerinţe ale comerţului şi dezvoltării.

Continuă de asemenea discuţiile generale în Comisia a V-a privind expansiunea comerţului internaţional şi importanţa sa pentru dezvoltarea economică, incidenţele grupărilor economice asupra comerţului şi dezvoltării.

Intrată în faza discutării concrete a măsurilor necesare pentru dezvoltarea comerţului internaţional, Conferinţa O.N.U. se menţine în centrul atenţiei opiniei publice mondiale.

Nicolae DRAGU

Geneva, 13 aprilie

Conferinţa pentru dezarmare

După cum observa un delegat la conferinţa de dezarmare, şedinţele de joi ale comitetului, cînd se discută măsurile colaterale, tind să se transforme în „zile ale surprizelor". Într-adevăr, în timp ce şedinţele de marţi, cînd se discută dezarmarea generală şi totală, se desfăşoară conform unei scheme deja consacrate, joia situaţia este oarecum diferită.

Poate şi ca rezultat al lipsei unei ordini de zi privind abordarea măsurilor colaterale, discuţiile în acest domeniu sînt mai fluide, trecîndu-se de la o problemă la alta, fără a se analiza practic nici una în mod detaliat. După cum au arătat în repetate rînduri ţările socialiste şi cele neangajate, acesta a fost unul din aspectele negative ale conferinţei. Totuşi, din numeroasele intervenţii de pînă acum se desprind idei şi sugestii care s-ar putea dovedi extrem de utile mai tîrziu. Aşa s-a întîmplat şi în şedinţa de joia trecută.

Reprezentantul Republicii Arabe Unite, A. Hassan, a completat prin intervenţia sa seria contribuţiilor pe care delegaţiile ţărilor neangajate le-au adus la lucrările conferinţei. Cele spuse de dl Hassan au trezit interes în comitet, mai ales că intervenţia sa a venit într-un moment cînd se conturează deja unele concluzii ale acestei sesiuni. S-a remarcat astfel ideea şefului delegaţiei R.A.U. de a extinde aplicarea propunerii americane privind „îngheţarea" mijloacelor strategice de transportare a armei nucleare şi asupra aşa-ziselor forţe nucleare multilaterale ale N.A.T.O. Aceasta este o nouă recunoaştere a faptului că existenţa forţelor multilaterale ar fi incompatibilă cu un acord privind nediseminarea armelor nucleare. Ceea ce propune delegatul R.A.U. este o măsură logică, dacă delegaţia americană are cu adevărat în vedere „îngheţarea" tuturor mijloacelor strategice de transport. Se ştie doar că rachetele de tipul Polaris, care vor fi la dispoziţia forţelor multilaterale, sînt, prin misiunea ce ar urma să o îndeplinească, arme strategice. Atunci de ce să nu fie şi ele „îngheţate"? În acest fel s-ar deschide perspective reale pentru un acord privind nediseminarea armelor nucleare şi s-ar opri desfăşurarea unui proces care nu poate decît să mărească

pericolul pentru pacea și securitatea statelor.

Reacția americană la această propunere a R.A.U. a fost mai mult decît „rezervată". După cum relatează *New York Times*, „surse americane autorizate au indicat în repetate rînduri că proiectata forță multilaterală nu este negociabilă". Delegația R.A.U. a prezentat o sugestie și în legătură cu distrugerea bombardierelor. După aprecierea ambasadorului Hassan, între propunerea sovietică de distrugere a tuturor bombardierelor și cea americană de a distruge numai un anumit tip de bombardiere „există o strînsă corelație". „Chiar dacă aplicarea sa ar necesita un timp mai îndelungat, propunerea sovietică pare mai atractivă deoarece ea tinde să lichideze unul din mijloacele importante de transportare a armei nucleare" — spunea dl Hassan. În ceea ce privește propunerea americană, chiar dacă la prima vedere pare mai practică, ea nu satisface, după părerea ambasadorului Hassan, cerințele unei măsuri eficace de dezarmare. Și aceasta din două motive : în primul rînd, cele două tipuri de avioane care ar urma să fie distruse sînt deja învechite, iar în al doilea rînd, propunerea de a distruge numai două tipuri de avioane nu ar împiedica, în formularea sa actuală, fabricarea unor noi tipuri de bombardiere mai perfecționate.

Aplicînd ideea „combinațiilor" despre care vorbea acum două-trei săptămîni reprezentantul Birmaniei, J. Barrington, dl Hassan a sugerat următoarea formulă : încetarea producției tuturor bombardierelor ; stabilirea unui program minuțios elaborat pe etape pentru distrugerea tuturor bombardierelor începînd cu cele de tipul „B—47" și cu cele de un tip sovietic corespunzător.

Este semnificativ pentru reacția occidentală că această propunere, ca de altfel toată intervenția delegatului R.A.U., a fost calificată, potrivit ziarului *Le Monde*, ca „o raliere la anumite teze sovietice". Este în fond o raliere la unele teze raționale, eficace și capabile să ofere soluții reale de dezarmare.

Un alt element care reține atenția în această fază este insistența tot mai accentuată a delegațiilor neangajate de a face totul pentru ca cel puțin cea de-a doua etapă a lucrărilor Comitetului din acest an să se desfășoare pe baza unei ordini de zi stabilite în prealabil.

Multe delegații au indicat că precizarea încă de pe acum a acelor domenii în care se vor duce tratative concrete în cea de-a doua parte a lucrărilor ar fi un lucru folositor, le-ar ajuta la elaborarea din timp a pozițiilor.

În ciuda faptului că pînă în momentul de față nu s-a ajuns la încheierea vreunui acord, în această etapă a tratativelor, în ultimele zile observatorii aflați la Geneva se întreabă cu tot mai multă insistență ce surprize vor rezerva ședințele viitoare. Întrebarea a fost determinată de întîlnirea care a avut loc luni între reprezentanții sovietic și american, adică între copreședinții Conferinței, deși nu s-au furnizat informații oficiale cu privire la subiectele discutate. În cercurile apropiate conferinței, se ventilează în ultimele zile ideea că anumite „impasuri" care blochează deocamdată tratativele ar putea fi rezolvate, în special în domeniul măsurilor colaterale.

V. BARBU

Geneva, 14 aprilie

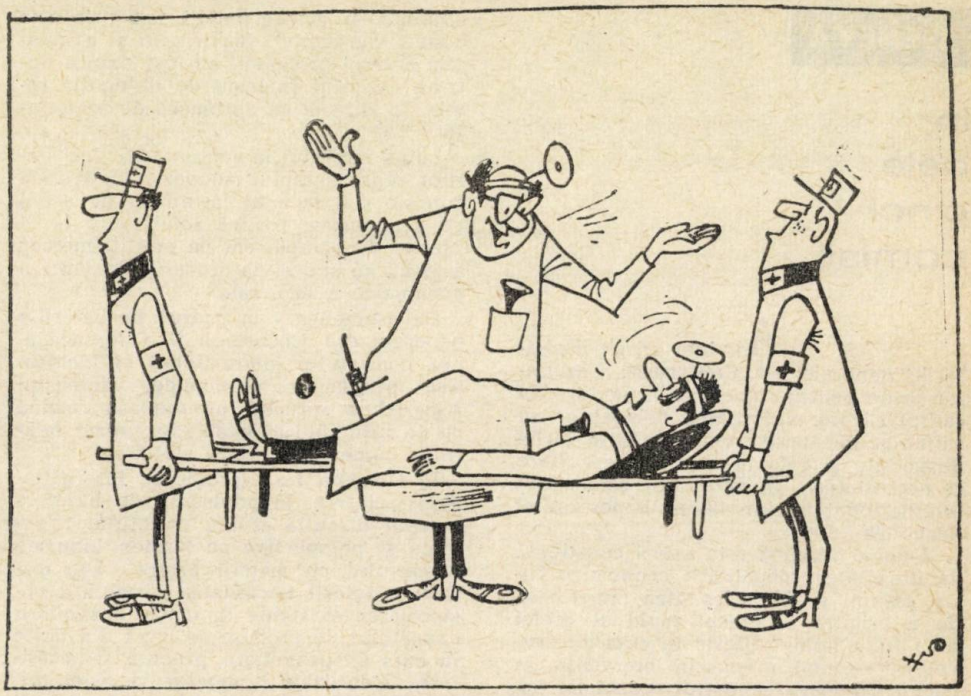

— Colega, sîntem în grevă !...

(Din SÜDDEUTSCHE ZEITUNG)

BRUXELLES

Obstrucția medicilor

De două săptămîni, în Belgia asistența medicală este grav perturbată. Din ziua de 1 aprilie, medicii nu s-au prezentat la spitale, cabinetele lor sînt închise, iar solicitările la domiciliile bolnavilor refuzate. Din cei 12 mii de medici, 10 mii sînt într-o așa-numită „grevă" pe care au organizat-o în semn de protest împotriva legii de reorganizare a asigurărilor sociale, votată de Parlament, la sfîrșitul anului trecut. Subliniem că folosirea termenului de grevă este, în acest caz, nejustificată, deoarece această noțiune exprimă o luptă anti-patronală a oamenilor muncii, în timp ce medicii belgieni — așa cum remarcă ziarul francez *Le Monde* — „nu acceptă să fie și ei oameni ai muncii".

Noua lege a asigurărilor, denumită și legea Leburton (după numele ministrului Prevederilor sociale, principalul ei inițiator), prevede anumite reforme în funcționarea acestei instituții.

În cadrul sistemului A.M.I. (Asigurări de boală și invaliditate) onorariul achitat medicului i se rambursează asiguratului din fondurile A.M.I., la care cotizează salariații și patronatul. Pentru a evita abuzul în prescripția unor tratamente repetate în mod inutil și costisitoare, noua lege prevede două măsuri importante : instituirea carnetului de sănătate individual al asiguratului, în care să fie consemnată evoluția bolii (mai înainte nu a existat o asemenea evidență), și stabilirea unei modalități de verificare a calității tratamentului de către medicul delegat al A.M.I. Camera sindicală a medicilor a refuzat aplicarea acestor măsuri, invocînd motivul că exercitarea verificării asupra gestiunii asigurărilor ar duce la imixtiune în organizarea ajutorului medical și la „violarea secretului medical".

Într-o convorbire cu corespondentul ziarului *Le Figaro*, ministrul Prevederilor sociale a explicat inconsistența acestui punct de vedere, arătînd că în ce privește secretul medical „în lege nu este nimic care să schimbe situația anterioară. Totuși, cel care afirmă rambursarea prestațiilor afirmă, totodată, în mod necesar, că organismul de asigurări trebuie să cunoască natura acestor prestații".

Noua lege asigură gratuitatea asistenței medicale pentru văduve, invalizi și orfani, fără însă ca onorariul medicului să fie afectat. Totuși, medicii se împotrivesc și acestei măsuri. Se pare însă, că, în esență, Camera sindicală a medicilor este nemulțumită de dispozițiile financiare ale legii care, pe lîngă verificarea gestiunii asigurărilor, prevede și o nouă reglementare a nivelului onorariilor. Asigurații se pot folosi de serviciile tuturor medicilor, dar pentru cei care au convenit cu A.M.I., noua lege stabilește o cotă de onorarii mai ridicată decît cea fixată pentru ceilalți.

Dat fiind caracterul social al reformării asigurărilor, împotrivirea medicilor apare ca o acțiune nepopulară, iar modul inuman de exprimare a protestului lor este condamnat. La Liège, Bruxelles, Gand, Anvers, Charleroi au avut loc masive manifestații organizate de sindicate, la care au participat diferite categorii ale populației.

„Marele weekend" al medicilor — cum este denumită în mod ironic boicotarea de către ei a bolnavilor — a provocat dezaprobarea celor mai largi cercuri ale opiniei publice din Belgia. Corespondenții de presă relatează despre situația foarte gravă care s-a creat ca urmare a

lipsei celor 10 mii de medici de la posturile lor. Înrăutățirea stării bolnavilor, datorită întreruperii tratamentelor, este doar una din consecințele acestei situații. „În fața porților spitalelor au loc scene înfiorătoare, scrie *Frankfurter Rundschau*; părinți cu copii grav bolnavi în brațe imploră să li se dea un pat; oameni care de-abia se țin pe picioare coboară din taxiuri și rămîn neajutorați în fața porților spitalelor." Pentru situații urgente „greviștii" au înființat cîteva servicii de gardă, a căror funcționare suscită însă numeroase critici. Primul ministru al Belgiei, Théo Lefèvre, a declarat că „acțiunea medicilor a dus la abandonarea pacienților chiar în anumite cazuri grave".

Ziarele au scris despre moartea unui copil de 15 luni din Tongerlo, care a decedat pentru că nu a fost asistat la timp de medicii din serviciul de gardă. La Neuville-en-Codroz, citim în *l'Express*, Pierre Grzegorezyk, un muncitor de peste 50 de ani, grav bolnav de inimă, simțindu-se rău, a cerut asistență medicală. După primul refuz, soția lui a alarmat vecinii, rugîndu-i s-o sprijine în căutarea unui medic. „Dar soțiile medicilor răspundeau invariabil : «Chemați serviciul 900». «900» este un număr de telefon supraîncărcat, saturat. Serviciul de gardă nu poate să răspundă decît : «Vă vom trimite o ambulanță». Dar nu mai era cazul ca Pierre Grzegorezyk să fie transportat... Fiecare deces provoacă aceeași indignare publică, aceeași mînie", scrie *l'Express*.

Dar, cu unele excepții, obstrucția medicilor continuă. În numărul său din 9 aprilie, *Frankfurter Rundschau* informează că „la Chèvremont o femeie tînără a murit de un atac de cord ; i s-a făcut rău la 8 dimineața, iar moartea a intervenit la ora 16. În toate aceste ore nu s-a putut obține asistență medicală. O femeie, mamă a patru copii, care avea nevoie zilnic de injecții, a fost lăsată fără asistență de medicul care o îngrijea acasă. Și această femeie nenorocită a murit."

În ziua a șaptea a grevei, după o ședință a Consiliului de Miniștri, s-a anunțat rechemarea medicilor militari staționați în R.F.G. Ei au fost îndrumați mai ales spre Liège și Brabant, localități cu o densitate mare a populației, unde asigurarea serviciilor medicale a fost foarte grav periclitată.

Rezistența medicilor a luat și turnura unei sfidări directe la adresa populației. Ei au cerut medicilor olandezi să refuze consultarea sau îngrijirea unor bolnavi belgieni. Totodată, doctorul Wynen, unul din organizatorii acțiunii, a amenințat că dacă Parlamentul nu va suspenda legea, medicii vor putea ignora, „pur și simplu, total și definitiv, asigurările de boală și de invaliditate... Aceasta ar fi o nouă formă de grevă, care ar atrage după sine sfîrșitul definitiv al securității sociale".

France Presse informează că discuțiile care au avut loc între reprezentanții guvernului și ai medicilor n-au dat rezultate, deși anumite cereri ale Camerei lor sindicale au fost luate în considerare.

În urma unei înțelegeri cu comitetul de gestiune al A.M.I., medicii din regiunea Malines au încetat „greva", dar, intervenția Camerei din Bruxelles i-a determinat să revină asupra hotărîrii lor. Tensiunea conflictului a crescut și mai mult. În mod sfidător, „greviștii" și-au declinat răspunderea chiar și în privința organizării serviciilor de urgență. Ca urmare, guvernul a dispus mobilizarea medicilor ofițeri de rezervă. Din surse oficiale belgiene se anunță că în mari centre muncitorești, ca Charleroi și Liège, s-au semnalat cazuri de variolă, oreion, rujeolă și scarlatină. Dar la Liège — informează *France Presse*, medicii nu răspund la telefon nici măcar pentru a indica serviciul de gardă. Iar dramele de la Tongerlo, Neuville-en-Codroz și Chèvremont amenință să se repete. Între timp, după cum relatează numeroase ziare belgiene și din alte țări, mulți medici se amuză la Paris sau își omoară timpul jucînd biliard în cazinourile din Luxemburg. Sub pretextul apărării medicinei de calitate. Dar, scrie *l'Express*, acest pretext „ascunde apărarea privilegiilor unei categorii sociale".

„Medicii urmează jurămîntul lui Hipocrate sau al ipocriților?" întreba unul din vorbitorii care au luat cuvîntul la mitingul de la Liège.

Cei 10 000 de medici întîrzie cu răspunsul...

Eugen POP

MANILA

Conferința S.E.A.T.O.

Sesiunea Consiliului pactului S.E.A.T.O., desfășurată la Manila, capitala Filipinelor, a fost mai agitată decît de obicei, deși s-ar fi putut presupune că, întrunită în zile aniversare — zece ani de la crearea S.E.A.T.O. — ar fi putut avea un caracter mai solemn. Dar ea a prilejuit o confruntare „la nivel înalt" a pozițiilor divergente ale celor trei principali membri ai pactului : Statele Unite, Anglia, Franța. Acest fapt, ca și situația actuală din sud-estul asiatic, i-au conferit o notă mai dramatică.

Obiectivul acestei sesiuni era deosebit de complex : „trecerea în revistă a realizărilor S.E.A.T.O. în cursul ultimului an și aprobarea viitoarei politici". Dacă în ce privește prima parte va putea fi întocmit un raport, definirea viitoarei politici și a viitoarelor planuri pare destul de dificilă. După cum au demonstrat-o evenimentele recente din sud-estul asiatic (Laos, Cambodgia, dar mai ales Vietnamul de sud) la Washington, Paris și Londra există optici diferite în ce privește soluțiile ce pot fi preconizate, atît pentru ansamblul regiunii, cît și pentru fiecare țară în parte. Distanța care desparte punctele de vedere occidentale nu a putut fi redusă la Manila. De aceea, divergențele își pun amprenta pe întreaga desfășurare a sesiunii.

În definirea viitoarei politici a S.E.A.T.O., diplomația americană cere mai ales o politică unitară a Occidentului în Asia de sud-est. „A sosit timpul — declara Dean Rusk — ca aliații să adopte o poziție comună". În accepțiunea americană, „poziția comună" presupune alinierea partenerilor la politica Statelor Unite în această regiune, caracterizată mai ales prin continuarea războiului în Vietnamul de sud și respingerea oricăror planuri de neutralizare în această zonă. La Paris nu s-a dat curs apelului american. „Nu vom fi în măsură să ajungem la o armonizare a punctelor noastre de vedere în răstimpul scurt fixat pentru conferință — a declarat, în cuvîntarea sa inaugurală, ministrul de externe francez Couve de Murville — și în consecință nu vom reuși să punem la punct în acest răstimp o politică stabilită de comun acord".

Subiectul principal la Manila l-a constituit Vietnamul de sud. În esență, discuțiile în această problemă au avut menirea să găsească formula unei angajări a S.E.A.T.O. în războiul din Vietnamul de sud. Corespondentul din Manila al agenției *France Presse* vorbea despre „tentativa de a transforma războiul din Vietnam într-o operațiune a S.E.A.T.O., pentru avantajul de a putea respinge acuzațiile că Vietnamul de sud este teatrul unui război dus în numele intereselor Statelor Unite". Încercarea de angajare a S.E.A.T.O. în Vietnamul de sud s-a manifestat la sesiune pe mai multe planuri. În primul rînd, s-a remarcat atenția acordată evenimentelor din Vietnamul de sud de Conferința consilierilor militari ai S.E.A.T.O., care a precedat sesiunea. Speculațiile făcute au fost dintre cele mai diferite, vorbindu-se chiar despre elaborarea unor planuri precise pentru o participare directă și imediată a S.E.A.T.O. la războiul din Vietnamul de sud. Pe de altă parte, la Manila a fost invitată o delegație de observatori sud-vietnamezi condusă de ministrul de externe, care a desfășurat o activitate destul de intensă la conferință. În sfîrșit, s-a vorbit chiar de eventualitatea aderării Vietnamului de sud la S.E.A.T.O.

Dar acest punct de vedere nu s-a bucurat de o primire prea caldă în cadrul sesiunii. O mare parte a discuțiilor s-au concentrat în jurul propunerii de neutralizare a Vietnamului de sud, făcută cu mai mult timp în urmă de Franța. Fără a fi reafirmată în mod oficial în cadrul sesiunii, propunerea franceză a format obiectul unor intervenții destul de aprinse. După cum se știe, această propunere pornește de la premisa că actualul război din Vietnamul de sud nu va putea fi încununat de succes. „Nu doresc să fiu o Casandră pentru aliatul nostru american — declara recent primul ministru francez Pompidou — dar avem o amintire amară a experienței noastre în războiul din Indochina. Din acest război și din războiul algerian am ieșit convinși că un război — chiar dacă e cîștigat — nu rezolvă nimic și că soluția nu poate fi decît de natură politică".

Dezvoltînd acest punct de vedere, delegatul francez a propus, în ceea ce privește Vietnamul de sud, crearea unui nou guvern care să se bucure de sprijinul tuturor păturilor populației, întrucît numai pe această cale s-ar putea obține — potrivit afirmațiilor sale — stabilizarea situației din această țară.

Delegatul englez a adoptat o poziție oarecum echivocă. Fără a numi planul francez și fără a sprijini în mod deschis propunerile formulate de Couve de Murville, lordul Carrington, conducătorul delegației britanice, a susținut puncte de vedere apropiate propunerii franceze. Astfel, el a declarat că Marea Britanie „este pentru o neutralizare în practică a întregii regiuni care a fost Indochina franceză". El a declarat, de asemenea, că trebuie să se permită

„tuturor țărilor interesate — Laosul, Cambodgia și Vietnamul de sud — să se dezvolte pe calea pe care popoarele lor o doresc și care a fost definită la conferințe internaționale".

Dar se pare că prin cele spuse Anglia susține, la rîndul ei, o variantă proprie a neutralizării, care exclude „în circumstanțele actuale", cum a declarat lordul Carrington, o soluție pur politică în Vietnamul de sud. Poziția engleză a fost astfel apreciată la Manila ca situîndu-se la jumătate de drum, între cea americană și franceză. Oricum, avem de-a face cu o modificare a opiniei inițiale engleze.

După cum se știe, pînă în prezent, mai ales după vizita premierului britanic, Home, în Statele Unite, diplomația engleză se împotrivea unei soluții de neutralizare în Asia de sud-est, susținînd politica americană în Vietnamul de sud. Poziția britanică poate fi pusă în legătură cu unele acțiuni americane îndreptate împotriva intereselor engleze în Malayezia, acțiuni care s-au manifestat și la actuala sesiune de la Manila în sensul unei eventuale atrageri a Malayeziei în „sfera de acțiune" a S.E.A.T.O.

Diplomația americană a atacat indirect poziția Franței, cu ajutorul unor țări terțe. Reprezentanții filipinez, tailandez, australian s-au opus oricăror soluții de neutralizare în Asia de sud-est. Delegatul Tailandei, care a rostit — potrivit agențiilor de presă americane — „cea mai amplă și energică declarație", a spus că neutralizarea Vietnamului de sud ar fi contrară pactului de la Manila și ar „primejdui întreaga Asie de sud-est". Afirmații asemănătoare au fost făcute și de reprezentanții celorlalte state prezenți la sesiune. A fost, de asemenea, dat publicității un memorandum al delegației sud-vietnameze care „înfierează planul sprijinit de francezi în vederea neutralizării Vietnamului de sud" *(Associated Press)*. Astfel, disputa americano-franceză în problema Vietnamului de sud a rămas, ca și pînă acum, nesoluționată.

Observatorii atrag atenția că și Statele Unite și Franța își susțin pozițiile prin argumente similare și anume interesele acestor state în zona respectivă. Dean Rusk a reafirmat „preocuparea" americană în legătură cu Vietnamul de sud și „interesul" pe care-l au Statele Unite în această regiune. În cursul recentei sale călătorii în Japonia, premierul Pompidou a precizat că țara sa „în urma rezolvării problemei algeriene și-a îndreptat atenția spre Asia, unde are importante angajamente culturale și morale".

Sesiunea de la Manila nu a ajuns încă la elaborarea unui document final. El va fi dat publicității spre sfîrșitul săptămînii. Dar cele ce se petrec în ședințele publice sau secrete sînt privite cu mult scepticism. „Divergențe profunde" *(A.F.P.)*, „Coeziunea S.E.A.T.O. este tulburată" *(Le Monde)*, „Sciziune și deosebiri în aprecierea problemelor" (declarația primului ministru al Noii Zeelande, Keith Holyoake), — astfel este caracterizată atmosfera existentă în prezent în sînul S.E.A.T.O.

Sergiu VERONA

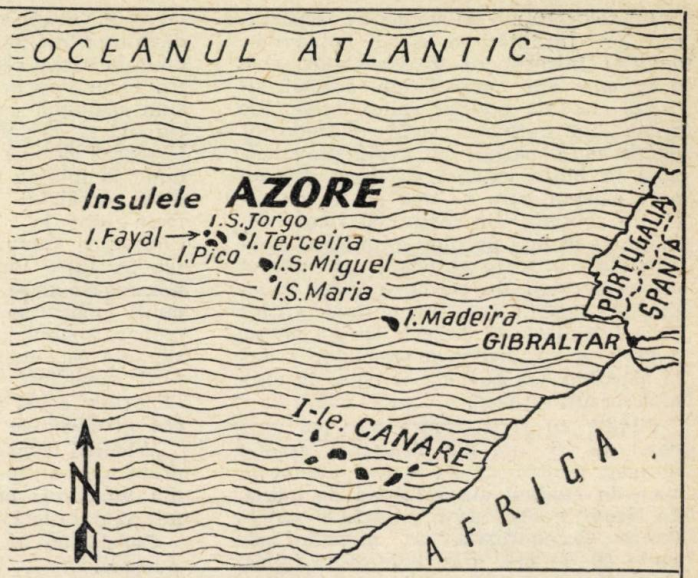

Azore, arhipelag portughez de origine vulcanică, în Oceanul Atlantic, situat la 1 770 kilometri vest de Gibraltar. Suprafața — 2 305 kmp. Populația — 319 000 locuitori (1950). Bază principală pentru liniile aviatice transatlantice.

La 9 aprilie, Franța și Portugalia au semnat un acord prin care Franța obține anumite drepturi în insulele Azore.

★

Nu se cunoaște exact data descoperirii acestui arhipelag așezat la o treime din distanța care separă Gibraltarul de New York. Cel mai vechi document rămîne legat de vizitarea acestor insule în 1427 de către navigatorul portughez Diego de Sevile. Un alt document atestă că în 1466 ele au fost oferite în dar Isabelei de Burgundia. În 1480, prin tratatul de la Alcaçores, insulele Azore sînt anexate oficial de către Portugalia, ca după un secol să treacă în stăpînirea Spaniei. Șase decenii mai tîrziu, arhipelagul este redobîndit de Portugalia care-și exercită puterea asupra lui și în prezent.

Datorită poziției lor strategice, Azorele au devenit în timpurile moderne un important punct de sprijin pentru puterile care doresc să controleze Atlanticul de Nord. În special în timpul celui de-al doilea război mondial s-a dat o luptă de culise între Germania și Anglia, pentru folosirea acestui arhipelag. Amiralitatea hitleristă ar fi dorit să transforme Azorele într-o bază a submarinelor germane. Marele Stat Major nazist țintea și mai departe, sperînd să includă aceste insule în planurile de invadare a Americii.

În arhivele capturate de la naziști s-a găsit un memoriu al șefului secției de aviație din Statul Major al conducerii operative a forțelor armate germane, din 29 octombrie 1940, care cuprindea și operația de anexare a insulelor Azore. Și în jurnalul fostului amiral Raeder există o asemenea mărturie. El scria la 22 mai 1941 : „Führerul tot mai consideră necesară cucerirea Azorelor pentru ca bombardierele cu rază mare de acțiune să poată actiona de aici împotriva Americii". Ambițiile hitleriștilor nu au fost însă pe măsura posibilităților lor. Regimul fascist din Portugalia, care cocheta cu Hitler, i-ar fi pus la dispoziție Azorele, dacă ar fi fost sigur de victoria sa în Europa. Înfrîngerile armatelor hitleriste au îndemnat însă la prudență cercurile conducătoare și Portugalia și-a menținut neutralitatea. În octombrie 1943, cînd era limpede că victoria aliaților este numai o chestiune de timp, Portugalia închiriază insulele Azore Angliei, pentru toată durata războiului, în vederea folosirii lor ca bază navală și aeriană în special împotriva submarinelor germane, care atacau convoaiele de vase ce făceau legătura între America și Europa.

După război, în Azore s-a făcut tot mai simțită prezența Statelor Unite. Printr-un acord reînnoit din cinci în cinci ani, Statele Unite ale Americii au primit dreptul de a instala obiective militare în acest arhipelag. Pe insula Tersetra se află baza aeriană Langerese. Insula Santa-Maria servește ca bază militară navală. Recent, s-a terminat construcția unei baze capabile să adăpostească submarine atomice înzestrate cu rachete Polaris. Relevînd importanța strategică a insulelor Azore, ziarul New York Times scria nu de mult : „După părerea conducătorilor militari americani, bazele de pe insulele Azore sînt unele din cele mai principale verigi din lanțul militar al Occidentului". Cheltuielile făcute de Statele Unite ale Americii pentru construcțiile militare de pe Azore se ridică la suma de 100 000 000 de dolari."

Cu ocazia fiecărei reînnoiri a contractului, au loc discuții îndelungate cu Salazar, regimul acestuia avînd nevoie de tot mai mulți dolari și armament, pentru a se menține la putere și pentru a acționa împotriva mișcării de eliberare din colonii.

Săptămîna trecută, Portugalia a acordat și Franței dreptul de a instala în Azore o bază pentru urmărirea rachetelor. Într-un comunicat al Ministerului de Externe francez se afirmă că, printre drepturile obținute de Franța, se numără cel de aterizare a avioanelor și de acostare a navelor de urmărire precum și instalarea unei stațiuni terestre de observație ; toate acestea urmează a fi folosite în cadrul experiențelor balistice franceze. După cum anunță agenția United Press International, Franța își va muta în Azore baza de lansare a rachetelor din Sahara algeriană care, potrivit acordurilor de la Evian, urmează să-și înceteze activitatea. Oficialitățile franceze declară că rachetele lansate peste Atlantic urmăresc scopuri științifice. Dar, continuă agenția americană, Franța a anunțat că proiectează să experimenteze la un moment dat și rachete cu focoase nucleare. Ministrul de externe al Portugaliei, Franco Nogueira, relatează agenția France Presse, a refuzat la o conferință de presă să precizeze dacă acordul are un „caracter atomic". Conținutul acordului este confidențial, a declarat el.

„Din surse franceze demne de încredere s-a afirmat că șantierele navale franceze vor construi o serie de nave de război pentru Portugalia în condiții favorabile de credit, în schimbul privilegiilor acordate în insulele Azore". (United Press International).

Corespondentul din Paris al agenției vest-germane D.P.A. mai transmitea următoarele amănunte : „Șantierele navale franceze vor construi pentru Portugalia 8 vase de război, 4 vase de escortă rapide și 4 submarine".

La o conferință de presă ținută zilele acestea de ministrul de externe al Portugaliei unii ziariști au pus întrebarea dacă acordul cu Franța nu va supăra Statele Unite. Cu toate că Nogueira a asigurat că acordul cu Franța nu lezează întru nimic drepturile acordate forțelor americane în Azore, apariția alături de ele a forțelor franceze nu e menită în nici un caz să atenueze divergențele actuale franco-americane în problemele înarmării atomice.

Gh. IOSUB

ATENA

Dialoguri despre Cipru

Vizita președintelui Makarios la Atena a constituit în ultimele zile principalul eveniment al evoluției crizei cipriote.

În cursul celor trei zile de convorbiri între oamenii politici din Grecia și din Cipru s-au discutat, potrivit afirmațiilor agenției *France Presse*, diversele soluții posibile pentru reglementarea problemei cipriote, printre care și cele avansate în vremea din urmă de cercuri conducătoare anglo-americane în legătură cu intensificarea legăturilor dintre Grecia și Cipru (cu excluderea noțiunii de Enossis, adică a unirii cu Grecia) și acordarea unor ample garanții minorității turce. Au fost de asemenea studiate problemele economice ale insulei precum și o eventuală reintrare a generalului Grivas (fostul comandant al detașamentelor armate care au luptat pentru independența Ciprului) pe scena politică cipriotă. Cercurile politice din capitala Greciei afirmă că la sfîrșitul întrevederilor s-a realizat un acord complet între arhiepiscopul Makarios și guvernul grec asupra tuturor punctelor discutate.

Luni seara, la terminarea întrevederilor, președintele Consiliului de Miniștri al Greciei, Papandreu, a dat publicității o declarație în zece puncte în care sînt definite actualele linii directoare ale politicii guvernului grec față de problema cipriotă.

În declarație, principalele obiective ale guvernului grec sînt enumerate în felul următor: promovarea păcii, iar în caz de atac apărarea; inaplicabilitatea acordurilor de la Londra și Zürich și căutarea unei noi formule politice cu ajutorul mediatorului O.N.U.; denunțarea tratatului de către arhiepiscopul Makarios trebuie privită ca o simplă confirmare a situației reale, recunoscută pe plan internațional; încrederea în forța internațională a O.N.U. și acceptarea propunerii privind trecerea contingentului grec sub ordinele comandantului forței internaționale; sprijinirea mediatorului O.N.U. pentru asigurarea succesului misiunii sale; soluționarea problemei cipriote prin aplicarea principiilor justiției internaționale pentru ca majoritatea (cipriotii greci) să poată guverna, iar minoritatea (cipriotii turci) să poată controla; obținerea independenței complete și neîngrădite care să permită poporului cipriot hotărîrea viitorului său prin deplina exercitare a drepturilor sale suverane; transmiterea problemei cipriote în fața Adunării Generale a O.N.U. în cazul în care eforturile mediatorului O.N.U. nu vor da rezultate. În declarație mai este exprimată dorința guvernului grec de a întreține bune relații cu Turcia.

După cum rezultă din textul declarației, guvernul grec nu avansează propuneri noi, ci reafirmă și sintetizează o serie de puncte de vedere exprimate anterior. Dacă în litera declarației nu există prea multe elemente care să rețină atenția, spiritul ei pare să indice o nouă invitație adresată părții turce de a discuta problema cipriotă în lumina intereselor comune ale celor două state.

Declarația făcută de premierul grec poate fi apreciată ca un element al dialogului care pare a se înfiripa între Atena și Ankara. Un alt element îl constituie schimbul de mesaje dintre primii miniștri ai Greciei și Turciei. Ambasadorul grec la Ankara a fost primit de către premierul turc, iar cel al Turciei la Atena de către premierul grec. Cu aceste prilejuri, cele două părți și-au făcut cunoscute punctele de vedere. Presa turcă a acordat un larg spațiu ultimelor luări de contact, deși s-a apreciat drept prematură o întrevedere între cei doi prim-miniștri în viitorul imediat, fără o temeinică pregătire a convorbirilor la acest nivel. Ziarul turc *Huriet* scria în legătură cu mesajul premierului grec: „Președintele Consiliului de Miniștri grec și-a exprimat dorința ca problema Ciprului să fie rezolvată într-o atmosferă de înțelegere amicală între cele două țări. Dl Inönü a primit favorabil dorința domnului Papandreu de a continua relațiile amicale între cele două țări și a subliniat că relațiile nu s-ar putea ameliora decît prin acte de bunăvoință".

Este dificil de văzut deocamdată pe ce bază s-ar putea ajunge la o înțelegere între Turcia și Grecia întrucît pozițiile exprimate oficial sînt, sau par încă a fi, ireconciliabile.

În momentul cînd se discută despre o eventuală întîlnire între premierii Greciei și Turciei trebuie de asemenea reținute referirile făcute de unele ziare cu privire la sugestii anglo-americane privind reglementarea problemei cipriote pe o bază care să fie în conformitate cu interesele N.A.T.O. De pildă, în ajunul sosirii președintelui Makarios la Atena, ziarul grec *Ethnos* a publicat, sub semnătura corespondentului său la Londra, un proiect de reglementare a problemei cipriote care, se afirma, urma să fie discutat cu prilejul convorbirilor din capitala Greciei. În acest plan este vorba despre găsirea unei soluții care să excludă pentru totdeauna posibilitatea unirii Ciprului cu Grecia, dar care să ducă la strîngerea legăturilor dintre cele două țări pe linia coordonării politicii externe și a celei în domeniul apărării. Scopul declarat al acestui plan era de a liniști temerile Turciei și Angliei privitoare la angajarea Ciprului pe linia unei politici necorespunzătoare intereselor lor. Esența și orientarea acestui plan se reflectă în faptul că el prevede menținerea bazelor militare britanice și chiar intrarea Ciprului în N.A.T.O.

După cum se știe, însă, cipriotii și-au făcut cunoscută în repetate rînduri dorința de a nu participa, nici direct nici indirect, la activitatea blocurilor militare occidentale.

Eugen PHOEBUS

PARIS

Călătoria premierului Pompidou în Japonia

Săptămîna trecută au avut loc, la Tokio, convorbiri între premierul francez Pompidou, ministrul său de externe Couve de Murville și omologii lor japonezi. Aceste convorbiri se înscriu în cadrul contactelor franco-japoneze periodice, la nivel ministerial, al căror principiu a fost stabilit primăvara trecută, cu prilejul primei vizite pe care Couve de Murville a făcut-o în capitala Japoniei. (Între cele două vizite franceze a avut loc, astă-toamnă, aceea a ministrului de externe japonez Ohira la Paris). Convorbirile, se spune în comunicatul publicat joi, „au dus la stabilirea bilanțului situației din întreaga lume, din Europa ca și din Asia, la trecerea în revistă a diferitelor aspecte ale conjuncturii internaționale, la discutarea printre altele a politicii față de China, a situației în Asia de Sud-Est, a problemelor europene și a relațiilor Est-Vest".

O largă parte a schimburilor de păreri pe care cei doi oaspeți francezi le-au avut cu gazdele lor a fost consacrată problemelor economice. Pe acest plan relațiile franco-japoneze s-au îmbunătățit de cînd, anul trecut, Franța a încetat să refuze Japoniei, în numele articolului 35 al G.A.T.T., beneficiul clauzei națiunii celei mai favorizate. Deși în baza acestui acord schimburile dintre cele două țări au înregistrat o oarecare creștere, deși în urma unor negocieri care au avut loc luna trecută au fost hotărîte noi măsuri menite să lărgească încă posibilitățile în acest domeniu, ceea ce s-a realizat pare să rămînă încă în urma necesităților japoneze în domeniul piețelor de desfacere. „Ei ar dori — scria agenția *France Presse* în ajunul plecării premierului Pompidou — o lărgire considerabilă a schimburilor lor cu Europa... măcar pentru a le face mai diverse și a nu mai depinde exclusiv de Statele Unite care absorb 70 la sută din exporturile japoneze". Și care le absorb fără entuziasm: periodic au loc între cei doi parteneri divergențe pricinuite de măsuri protecționiste luate de S.U.A. pentru a apăra mărfurile americane, concurate pe piața internă de importurile din Japonia. Or, privind către Europa, oamenii de afaceri japonezi văd profilîndu-se, în ceea ce privește țările membre ale Pieței comune, bariere protecționiste asemănătoare... Comunicatul dat publicității la sfîrșitul convorbirilor e în această privință destul de laconic: „Au fost confruntate pozițiile în marile probleme ale economiei internaționale, îndeosebi în ce privește Conferința Na-

țiunilor Unite pentru comerțul internațional și viitoarele tratative tarifare în cadrul G.A.T.T.". În conferința de presă de joi, premierul Pompidou a adăugat : „Nu a fost încă definită nici o atitudine, de vreme ce Piața comună n-a intrat în faza aplicării complete. La momentul oportun, va fi logic să se adopte o atitudine comună față de Japonia, iar Franța nu are intenția de a provoca o politică protecționistă..."

Dintre problemele politice, relațiile franco-chineze au reținut îndeosebi atenția interlocutorilor japonezi. Și aci, cu marcate preocupări economice. În analiza deja citată pe care agenția *France Presse* o făcea înainte de plecarea primului ministru, se sublinia : „Japonia... nu a încetat să fie atrasă de posibilitățile pieței chineze, dar este obligată să țină seama de relațiile sale deosebite cu Statele Unite, care-i frînează orice mișcare în direcția Pekin. Anumiți japonezi se tem deci că o altă putere, Franța de pildă, se va introduce pe această piață... Japonia este reprezentată la Pekin de o misiune comercială permanentă, dar dezvoltarea schimburilor n-a corespuns nădejdilor marilor exportatori japonezi și cifrele sînt încă modeste". Probabil că pentru a răspunde îngrijorărilor de acest ordin a declarat premierul Pompidou că restabilirea relațiilor diplomatice cu R.P. Chineză a fost determinată de „rațiuni esențialmente politice" și că „rațiunile economice au fost secundare". La întrebările privind atitudinea guvernului său față de problema reprezentării Chinei în O.N.U., el a arătat, după cum relatează A.F.P., că politica generală a Franței și bunele relații cu Japonia nu vor „împiedica pe reprezentantul francez să voteze în luna septembrie pentru admiterea R.P. Chineze și pe cel al Japoniei să voteze împotrivă". (În acest sens, cîteva zile mai tîrziu, Franța avea să sprijine la Geneva cererea U.R.S.S. și Romîniei ca R.P. Chineză să fie admisă în Comisia economică pentru Europa, în locul reprezentantului ciankaișist).

După patru zile de convorbiri oficiale și recepții la Tokio, oaspeții francezi au pornit într-o scurtă călătorie prin țară. Mai scurtă încă pentru ministrul de externe Couve de Murville, care a plecat sîmbătă la Manilla, unde a avut loc reuniunea S.E.A.T.O. Între timp, presa japoneză comenta rezultatele vizitei. *Sankei*, ziar al cercurilor financiare, le apreciază ca „extrem de profitabile" datorită îndeosebi „explicațiilor realiste" pe care reprezentanții guvernului francez le-au dat Japoniei. Cele două mari cotidiene *Mainichi* și *Asahi* ar fi dorit mai mult : primul reproșează guvernului japonez că nu a aprofundat discuția în problema reprezentării chineze la O.N.U., cel de al doilea ar dori ca guvernul japonez să participe mai activ la crearea unui climat nou, menit să ia locul războiului rece.

Călătoria în Japonia a premierului Pompidou a fost cea dintîi a unui prim-ministru francez în această țară. După cum reiese din comunicatul final, substanța propriu-zisă a convorbirilor de la Tokio nu ar fi făcut indispensabil ca schimbul de vederi să se desfășoare la nivelul primilor miniștri. Chiar agenția *France Presse* notează că vizita premierului „a luat sfîrșit fără rezultate concrete spectaculoase". Este însă fără îndoială — și agenția subliniază aceasta în comentariul său bilanțier — unul din aspectele politicii de „prezență franceză" ale cărei manifestări observatorii le urmăresc cu atenție în ultima vreme în diferite regiuni ale lumii. În Orientul Apropiat, de pildă, unde președintele de Gaulle a fost anul trecut oaspetele monarhului iranian. În Extremul Orient, ceea ce a stîrnit — în legătură cu restabilirea relațiilor diplomatice franco-chineze și în legătură cu poziția franceză față de războiul din Vietnamul de sud — frămîntări care nu s-au stins încă în alianța occidentală și mai cu seamă în raporturile Paris-Washington. În America Latină, unde președintele de Gaulle a făcut recent o primă călătorie, în Mexic, iar la toamnă va face o a doua, mai lungă, vizitînd celelalte republici latino-americane. Și, firește, în țările africane, foste colonii ale Franței.

REFLECTOR

Edward Malandine, vicepreședintele Partidului liberal din Marea Britanie a declarat că este de acord cu stabilirea datei alegerilor în a doua jumătate a lunii octombrie. Motivul : dacă ar fi avut loc în viitorul apropiat, alegerile ar fi putut duce la formarea unui guvern laburist prea puternic.

■

Observatori din afară — britanici — apreciază că activitatea febrilă a delegației vest-germane la ultima sesiune a Pieței comune de la Bruxelles a fost stimulată de dorința de a evita contaminarea R.F.G. de virusul inflației, prezent, în proporții diferite, în celelalte țări ale Pieței comune.

Aceasta a reieșit și din discursul rostit la cel de al 14-lea congres german al Uniunii Europene de cancelarul Erhard, care, pe de altă parte, s-a arătat destul de puțin optimist în ce privește evoluția Pieței comune spre o unitate politică.

Cancelarul Erhard a mai arătat că ar fi necesară o oarecare armonie între dezvoltarea Pieței comune și cea a Asociației Europene a liberului schimb și a afirmat că „R.F.G. nu se va face vinovată de un eșec al rundei Kennedy".

■

Testamentul politic al generalilor vest-germani Heusinger și Speidel, care au deținut poziții importante în N.A.T.O. : ei au cerut ca forțele acestei organizații să fie echipate cu rachete nucleare mobile cu rază medie de acțiune.

■

Deși unii simpatizanți i-au cerut cu insistență să facă o declarație de intenții pozitivă, guvernatorul Scranton a anunțat încă o dată că nu dorește să candideze la președinție, reafirmînd de asemenea că „nu are dreptul să ia o hotărîre definitivă". Aceasta în timp ce prietenii săi politici sînt pe cale să se decidă asupra celui mai potrivit tip de avion de transport — destinat, totuși, unei campanii electorale.

În același timp, o declarație a fostului președinte Eisenhower adaugă un nume nou pe lista candidaților posibili : Robert Anderson, fost ministru al tezaurului. Cu toate că unii văd în aceasta un pericol pentru unitatea partidului, Eisenhower continuă să considere că este bine ca republicanii să aibă posibilitatea de a alege dintr-un număr cît mai mare de candidați.

■

La 26 aprilie, secretarul general al O.N.U., U Thant, va sosi la Paris. El va asista la lucrările comisiei de coordonare administrativă a O.N.U., fiind de asemenea invitatul oficial al guvernului francez.

■

Conducerea Partidului socialist francez (S.F.I.O.) va face vizite în mai multe țări europene. Delegația va susține convorbiri cu conducerea Partidului socialist italian, cu conducerea Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia (data fixată 21 aprilie) și cu conducerea Partidului social-democrat din Germania occidentală (la 22—23 mai).

■

Și-a încheiat lucrările comisia constituțională de la Luluabourg. Ea a elaborat o constituție potrivit căreia Congo-Leopoldville va fi un stat federativ cu un puternic regim prezidențial, ceea ce înseamnă că atribuțiile parlamentului se vor reduce substanțial (în acest punct, constituția nu corespunde recomandărilor făcute de consilierii din partea O.N.U.). Proiectul de constituție ar trebui să fie aprobat printr-un referendum în termen de 30 de zile după care ar urma organizarea unor alegeri generale.

■

La 26 aprilie în Camerun, vor avea loc alegeri pentru Adunarea legislativă. În Camerunul răsăritean participă partidele Uniunea camerunează (guvernamental) și Partidul democraților din Camerun. În Camerunul apusean vor prezenta candidați Partidul național-democrat și Convenția națională a poporului.